

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HALKBİLİM ANABİLİM DALI

DÖVME PRATİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:

ANKARA KENT ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Yaşam KAYA

Ankara – 2020

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HALKBİLİM ANABİLİM DALI

DÖVME PRATİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:

ANKARA KENT ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Yaşam KAYA

Tez Danışmanı

Prof. Dr. M. Muhtar KUTLU

Ankara – 2020

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HALKBİLİM ANABİLİM DALI

Yaşam KAYA

DÖVME PRATİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:

ANKARA KENT ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

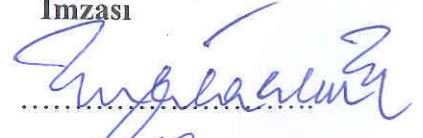
: Prof. Dr. M. Muhtar KUTLU

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

Prof. Dr. M. Muhtar KUTLU

Doç. Dr. Evrim Öker ÖZMEN

Doç. Dr. Melike KAPLAN

Tez Sınav Tarihi: 03.03.2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. M. Muhtar KUTLU danışmanlığında hazırladığım "*Dövme Pratikleri Üzerine Bir Araştırma: Ankara Kent Örneği (Ankara.2020)*" adlı yüksek lisans tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bütün bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 03.03.2020

Yaşam KAYA

İmzası

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
TEŞEKKÜR.....	III
KISALTMALAR	IV

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı	7
1.2. Araştırmanın Problemi	8
1.3. Araştırmanın Önemi	8
1.4. Araştırmanın Yöntemi	9

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dövmenin Tarihçesi	13
2.2. Modern Dövme	17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALAN ÇALIŞMASI

3.1. Dövme Yaptırmanın Maliyeti	25
3.2. Dövme Yapılan Yer ve Koşullar	27
3.3. Dövme Öncesi - Sonrası Bakım ve Uygulamalar	32

3.4. Dövmenin Yapılacağı En Uygun Mevsim ve Dönem	36
3.5. Dövmenin Bedende Yapıldığı Bölgeler ve Tepkiler	38
3.6. Düzenlemeler	42
3.7. Sanatsal Yön	44
3.8. Dövme ve Sağlık	45
3.9. Dövme ve Cinsiyet	51
3.10. Dövme ve Cinsellik	53
3.11. Dövme Sildirme ve Dövme Kapatma	54
3.12. Dövme Hikayeleri	60
3.13. Alan Deneyimi	65
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	70
KAYNAKÇA	77
EKLER	84
EK 1 Soru Cetveli ve Cevapları	84
EK 2 Soru Cetveli II ve Cevapları	89
EK 3 Görüşme Kılavuzu Dağılımı ve Cevapları	92
FOTOĞRAFLAR	116
ÖZET	131
ABSTRACT	133

TEŞEKKÜR

Yüksek lisansa başlamadan önce beni okumaya ve araştırmaya yönlendiren ve katkılarını asla esirgemeyen ve yalnız bırakmayan aileme, tez çalışmasında samimi yanıtlarla tezi yazmama yardımcı olan tüm katılımcılara ve tez konumu seçmemden başlayarak tez sürecinde yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Prof. Dr. M. Muhtar KUTLU ve Sayın Doç. Dr. Melike KAPLAN'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Yaşam KAYA

Ankara, 2020

KISALTMALAR

Kısaltma

Açıklama

D.

Dövmeci

K.

Katılımcı

ABD

Amerika Birleşik Devletleri

TDK

Türk Dil Kurumu

vb.

ve benzeri

M.Ö.

Milattan Önce

Bknz.

Bakınız

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Son yıllarda sürekli dövme insanlarla karşılaşmaya ve onları çok farklı ortamlarda görmeye başladım. Neredeyse her geçen gün sayıları artıyor gibi geliyordu bana. Yolda yürürken, bir yerlerde otururken ya da yaptığım yolculuklarda sıklıkla kadın ya da erkek dövme insanlarla karşılaşıyordum ama bu dövme insanların geleneksel dövmeden çok farklı olduğu ve onlara hiç benzemediği de belliydi. Geleneksel dövmeden farklı olan ve giderek artan bu dövme sembolleri, yazıları, renkleri ve bunları yaptıran insanların çeşitliliği kent dövmesini bir araştırma konusu olarak ele almayı düşünmemin bir gerekçesi oldu. İşte bu merak ve peşinden gelen sorular, bu araştırmanın başlangıcıydı artık.

Dövme konusunda ülkemizde yapılmış değerli akademik çalışmalar olsa da bunların önemli bir kısmı geleneksel dövme ile ilgiliydi. Oysa araştırmamızda dövmeyi ve dövme yaptıran insanı anlamak ve bu pratiği alanda gözlemek ve onların hikayelerini dinlemek farklı bir araştırma modelini gerektirdi.

Geleneksel dövme denen bir olgu varken yaşamımıza geleneksel dövmeden farklı şarkı sözleri, hayvan portreleri gibi pek çok farklı uygulamaların yapıldığı semboller yer alıyordu. Her ikisinin adı dövme olsa da birbirlerinden oldukça farklı özelliklere sahip oldukları daha ilk bakışta görülen modern ve geleneksel dövme arasındaki farklılığın

araştırılması önemli olduğu kadar yaptırılan dövmelelerin yaptırılanlar için ne anlam ifade ettiği yani kişilerin bu konuda kendi hikayeleri de bir o kadar ilginçti.

Claude Lèvi-Strauss, *The Structural Study of Myth* adlı çalışmasında mitin daha çok anlattığı hikayede olduğunu ifade etmiştir¹. Yaptığım çalışma mitlerle ilgili olmasa da Lèvi-Strauss'un bu görüşü ile dövme sembollerinin yapılışına, biçimlerine değil de yaptırılan dövmenin hikayesine odaklanılarak dövmenin daha derin anlamlarına ulaşılabilme fikri oldukça heyecan vericidir. Tohum ve Toprak'ın yazarı Carol Delanay de sorulan sorular evrensel olsa bile verilen cevapların yerelleşebileceğini belirtmiştir. Delanay'e göre sosyokültürel sistemin mantığının yaratan da evrensel sorulara verilen yerel yanıtlardır (Delanay, 2000:23).

Bu çalışma, modern olarak adlandırılan dövmelele yaptırılan veya yapan bireylerin dövmelele hangi motivasyonlarla yaptıklarını ya da yaptırdıklarını ve dövmelelerine yükledikleri anlamları ve bunun dışında modern dövmelele ilgili tüm pratikleri ve süreçleri anlamaya çalışmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde yapılan araştırmanın konusu, amacı, önemi, yöntemi ve veri toplama teknikleri konusu ele alınmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde dövmenin tarihi ve geleneksellikten bağıını koparan modern dövmenin ülkemizdeki gelişimi hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmada geleneksellikten bağıını koparmış modern olarak adlandırabileceğimiz dövmelele araştırıldığından, modern dövmenin tarihi üzerinden konu anlatılmaya ve araştırılan problemler anlaşılmaya çalışılacaktır.

---

¹ <https://www.jstor.org/stable/536768?origin=JSTOR-pdf>

Çalışmanın üçüncü bölümünde alan araştırması bulunmaktadır. Modern dövmenin hazırlık döneminde, yapılış esnasında ve sonrasında neler yapılması ve nelere dikkat edilmesi gerektiğine değinilmiş ve modern dövmenin bedensel ve ruhsal açıdan verdiği sağlık ve güç anlaşılmaya çalışılmıştır. Bunun dışında alan çalışmasına katkı sağlayanların dövme hikayeleri ile araştırmacının alan deneyimi bu bölümde yer almaktadır.

Araştırmanın “Sonuç ve Değerlendirme” bölümünü izleyen “Ekler” bölümünde alanda ve internet ortamında uygulanan anket ve derinlemesine görüşmelerde izlenen görüşme cetveli ve fotoğraflar yer almaktadır.

Geleneksel dövmelemin yaptırılması süslenmenin yanı sıra daha çok zorunlu, dinsel, inanç, bağlı bulunduğu aşiret, kabile aidiyeti gibi görünürken; modern dövmelemler heves, zevk ve kişiler için anlam ifade eden mesajlara, iletişim yollarına dönüşmüş ve modern dövme yaptırmak daha keyfi, kişinin kendi isteğine bağlı hale gelmiştir.

Modern dövmenin 2000li yıllar öncesi marjinal, toplum tarafından dışlanan insanların yaptırdığı bir uygulama olarak görüldüğü katılımcılarca belirtilmiştir. Dövmenin, popüler bir uygulama haline gelmesi ise marjinallikten çıkışı ile olmuştur. Yaygınlaşması da bu işi meslek olarak yapan herkes tarafından kabul edildiği üzere dövme makinesinin keşfiyle gerçekleşmiştir. Tabi bu durum dövmenin herkes tarafından hoş karşılandığı ya da herkesin dövme yaptırdığı anlamına da gelmemektedir. Araştırma esnasında yapılan gözlemlerde ve dövmesi olmayan bazı katılımcılarla

yapılan görüşmelerde dövme yapmayı itici veya çirkin bulan insanların olduğu gibi dövme yapmaya tarafsız bir şekilde yaklaşan insanların da oldukça fazla olduğu görülmüştür.

Ülkemizde modern dövmenin 1990'lı yıllara dayanmasına karşın neden o dönemlerde şimdi olduğu kadar popülerleşmemiş sorusuna görüşme yapılan dövmeciler, “eskiden dövme yapmayı asi ve kendine zarar veren insanlar yaptırıyor ya da kendi kendilerine yapıyorlardı. Çoğu insan da bu şekilde algılanmaktan çekindiğinden dövme yaptırmıyordu.” yanıtını verdiler. Yani modern dövmeler eskiden marjinal olarak görülüyordu. Dövmeciler, bu konudaki önyargıların diğer bir sebebinin de dini bilgilerdeki eksiklik veya yanlışlıklardan kaynaklandığını, dinimizde dövme ile ilgili birbirinden farklı söylemlerin bulunmamasının insanların kafasını karıştırdığını ifade etmişlerdir.

Dövmecilerle ve dövme yaptıranlar ile yapılan görüşmelerden ülkemizde dövme yapmayı ilk kullananların “uyumsuz” , “suçlu” olarak adlandırılan veya “toplum tarafından dışlanmış” ya da yurtdışından gelen akrabalarından, turistlerden veya sinema sanatçılarında, sanatçılardan görüp heves etmiş insanların kullandığı tahmin edilmektedir. Tabii bunu kanıtlamak için daha derin ve detaylı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Yapılan görüşmeler sonucu, Ankara’da dövme yapmayı ilk yapan ve yaptıran kişilerin asi, marjinal, topluma uyum sağlayamayan kişiler olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Dövmecilik mesleğiyle uğraşan D.1, “*Gençken kırtasiyelerde bulabileceğiniz mürekkep ve normal, dikiş için kullanılan iğne ile yakaladığıma dövme yaptım*” demiştir. D.2, “*Eskiden faça atanlar kollarındaki izleri kapatmak için dövme yaptırıyorlardı. Bunun dışında*

cezaevinden çıkanlarda dövme olurdu. Ben dövme ilk kez böyle insanlarda gördüm” demiştir.

Bu nedenle son yıllarda Ankara’da yapılan dövme modellerinin değişip değişmediği ve dünyanın birçok yerinde popüler olan modellerin² Ankaralı dövmeciler tarafından kullanılıp kullanılmadığı soruları araştırmanın temel sorularından olmuştur.

Ayrıca bu soruları, “Dövme son yıllarda bu kadar popülerleştiren sebepler nelerdir? İnsanların dövme yaptırmalarındaki motivasyon sebepleri nelerdir? Popüler olan şeylerden sıkılanlar dövmeden de zamanı gelince sıkılacak mıdır?” soruları izlemiştir. Dövme hakkında yapılan araştırmalar artmış olsa da literatürdeki eksikliğin bu tür ve benzer araştırmalarla giderileceğini düşünmekteyiz.

Dövme, kadim ve günümüzde de kullanılan bir uygulamadır(Çerikan F. U. ; Alanko M.R., 2016). Modern dövmelemin de bu kadimlik içerisinde mi yoksa popülerlik ve tüketim kültürü içerisinde mi değerlendirileceği yapılan çalışmalarla ortaya çıkarılabilir. Kullanımı ve kadimliği sebebiyle popüler ve tüketimden uzakken, yaptırılan dövme modelleri ve bedende dövme için seçilen bölgeleri ile popüler ve tüketim kültürü içerisinde olduğu düşünülmektedir. Bu konuda kesin bilgilere ulaşılabilmesi için çok fazla çalışma yapılması gerekmektedir.

Dövme, kadimliği dışında yaptıran kişi bakımından kalıcılığı da olan bir uygulamadır. Bu kalıcılık, sildirmeye çalışmadığımız takdirde, yaşamınız boyunca sizinle birlikte olacak bir uygulamadır. Dövme sildirmek her ne kadar zor ve garantisi olmayan bir

---

² <https://www.tattoodo.com/a/2015/11/the-15-most-popular-tattoos-of-2015-according-to-tattoo-artists/>

işlem olsa da artık sildirme imkanı bulabildiğiniz bir uygulama olmuştur. Ama dövme sildirme işleminin hem manevi hem de maddi açıdan oldukça yıpratıcı bir işlem olduğu dövmeçiler tarafından üstüne basılarak söylenmektedir. Sildirme işlemi özel merkezler dışında hastanelerin genel cerrahi bölümlerinde de yaptırılmaktadır. Bu bilgiye de görüşülen cerrahlar vasıtasıyla ulaşılmıştır. O yüzden yaptırılacak dövmenin iyi seçilmesi, pişman olunmayacak modellerin tercih edilmesi hem dövme yaptıranlar hem de dövmeçiler tarafından özellikle tavsiye edilmektedir. Yüz yüze yapılan görüşmelerdeki katılımcıların tamamı dövme sildirmeye karşı olduklarını sıklıkla belirtmişlerdir.

Dövmenin bazı insanlar için yaşamlarına dair izler taşıyan semboller olduğu anlaşılmaktadır. Ne var ki her bireyin kendince nedenleri, gerekçeleri olduğu bir dövme pratiği motivasyonundan söz edilebilir. K.17, omzuna bir dünya dövmesi yaptırırken ve bunu omzuna yaslanacak kişinin onun dünyası anlamına gelmesi için yaptırdığını ifade ederken, K.12, Atatürk ve Zülfikar birleşiminden oluşan dövmesini kimliğini ifade ettiği ve kendisine manevi bir güç verdiği için yaptığını belirtmiştir. Dövmenin hangi sebeplerle yaptırıldığı kişiden kişiye değişebilir. Her dövmenin bir hikayesi de olmayabilir. K.10'un bileğinde bir kuru kafa dövmesi var ve bu dövmeyi yaptırmasının da dövme sevmek dışında bir anlamı olmadığı katılımcı tarafından ifade edilmiştir. Aynı durum K.9 için de geçerlidir. El bileğine yaptırdığı kocaman baykuş dövmesini arkadaşlarıyla gittiği dövmeçide beğenip yaptırdığını ama yaptırdığına pişman olduğunu çünkü çalışmak istediği iş için sıkıntı oluşturduğunu öğrendiğini ve ne yapacağını bilmediğini belirtmiştir. Dövme yaptırma motivasyonu, bu katılımcılarla bireysel bir motivasyon olarak görünmektedir. Dövme yaptıran herkes için değişebilir ama aslında bu da dövme yaptırma motivasyonundaki bireyselliği ön plana çıkarmaktadır. Dövme başlangıcından itibaren değişim göstermiştir ve göstermeye de devam edecek gibi

görünmektedir. Dövme konusunda ileride yapılacak çalışmalar bu değişimi takip etmemize yardım edecek ve bireysel dövmeler dışında grup veya daha farklı dövme uygulamalarını ortaya koyacaktır.

1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU/AMACI

Dövmeler, insanların yaşadıkları dönemde, yaptıran kişilerin kimliklerini ifade edebilen, bedenlerine güzellik katan, anılarını canlandıran veya kişiden kişiye değişebilen pek çok katkı sağlayan özelliğe sahip simgelerdir. Hatta bu simgeler yıllar önce yaşamış insanlar hakkında bilgiler verebilmektedirler³.

Dövmeler, kimileri için benzer anlama gelse de kimileri için kendi bireysel hikayesini anlatan, yaşamında onun için bir güç teşkil eden sembollerdir. Çalışmada, dövme ile ilgili temel bilgiler, dövme öncesi ve sonrası bakım, dövme sildirme, dövme yaptıran ve yapanların sayısındaki artış ve sebepler, dövmeyi yaptıranların cinsiyet, mekan, ekonomi ve yaşa göre değişiklik gösterip göstermedikleri, dövmenin yaptırılmasındaki bilinçlilik ve yaptırılan sembollerin geleneksel dövmelerle ilgisi olup olmadığı ve dövmelerin hem simge olarak hem de insanlar için ne anlama geldiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Kısaca modern dövme pratikleri ve süreçleri etnografik bir araştırmayla konu edinmektedir.

Bunun dışında dövme ile ilgilenenleri bilgilendirmek amacıyla “*Dövme nedir, dövme çeşitleri nelerdir, dövmeye toplumun bakışı nasıldır, dövmenin fayda ve zararları nelerdir, dövmenin dini ve sağlık açısından fayda ve zararları nelerdir?*” gibi sorulara da yanıtlar bulunmaya çalışılmıştır.

---

³ <http://www.aktuelarkeoloji.com.tr/dunyanin-en-eski-dovmesi-buz-adam-otzinin-->

1.2. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Dövmenin önce geleneksel olarak başladığı fakat son dönemlerde geleneksellikten uzaklaşp modernize olması dikkat çekicidir. Geleneksel dövmenin daha dar alanlarda sınırlı kaldığı, buna karşın modern dövmenin ise neden, nasıl ve nerede gerçekleştiğı ve pratiklerin izlediğı süreçler çalışmamızın ana sorununu oluşturmaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Dövmeler, günümüzde artık vazgeçilmez simgeler haline gelmeye başlamıştır. Hem yaptıran hem yapan hem de silme işlemini yapan insan ve kurumların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Günümüzde kimileri için moda ya da popüler kültürün ortaya çıkardığı bir akım gibi görünse kadim bir tarihe sahip dövmenin bir moda akımı olduğunu söyleyebilmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Gün geçtikçe yaygınlaşan dövmenin, gelenekle bağının sorgulanması, bedenin yeni bir ifade aracına dönüşümü, kimlik ve aidiyet bağlamı, moda ve iletişim konularında çözümlenebilmesi ve anlaşılabilmesi için bu tür betimsel araştırmanın sonuçları ve bulguları oldukça önemlidir.

Geleneksel dövme uygulamasına Ankara ilinde rastlanılmamıştır. Teknolojinin gelişimi daha çabuk ve daha acısız dövme yapılışını sağlamıştır. Bu da modern dövmenin yaygınlaşmasını sağlamaktadır.

1.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma, bir nitel araştırma modeli olan etnografik temelli alan araştırmasına dayanmaktadır. Araştırmada, kadim bir kültür olan geleneksel dövmeden günümüze değişerek gelen modern dövme nitel araştırma yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Nitel araştırma kullanılması araştırılan konu hakkında daha derinlemesine bilgi toplanılması dışında araştırmacıyı da konuya dahil etmesi bakımından önemlidir.

Alan araştırmasının temel teknikleri olan katılarak gözlem ve derinlemesine görüşme teknikleri veri toplama tekniklerimiz olmuştur. Dövme yapan, bu işi meslek edinen “Dövmeci”ler (D) ve dövme yaptıran kişileri niteleyen “Katılımcı”lar (K), kaynak kişilerimizdir. Alan notlarımız anket ve görüşme izlencelerimizin aracılığı ile derlenmeye çalışılırken pratikler ilgili mekânlarda katılarak gözlemlerle izlenmeye çalışılmıştır.

Alan notlarımızın önemli bir kısmı pratikleri izlerken alınan notlara dayanmaktadır. Katılımcılarla bireysel ve grup olarak yüz yüze çalışmalar yapıldığı gibi online olarak da görüşmeler yapılmış bunun dışında sosyal medya üzerinden dövme ve dövme sahiplerinin paylaşım ve canlı yayınları gözlemlenmiştir.

Çalışmada katılımcılar belirlenirken; cinsiyet, yaş, dövmenin bedende seçilen bölge, ekonomik durum gibi farklılıklara göre seçilmemiş tamamen rastgele görüşmeler yapılmıştır. Bunun sebebi de modern dövme konusunun özel olarak çalışıldığında daha spesifik sonuçlar verirken genel çalışıldığında dövme ile ilgili belli konuların değil daha detaylı ve derin verilerin elde edilebileceğidir. Dövmeye bütüncül olarak yaklaşarak dövme hakkında farklı bilgilerin, beklenilmeyen bulguların elde edilmesinin mümkün olacağı düşünülmüştür. Araştırma evreni olarak belirlenen Ankara kent merkezinde gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların kimileri ile Ankara'nın aynı bölgelerinde kimileri ile de farklı bölgelerinde görüşülmüştür.

Katılımcılarla dövme ile ilgili görüşme yapılırken katılımcılar herhangi bir kritere göre seçilmemiş, görüşme yapılan katılımcılar ile tesadüfen karşılaşmıştır. Katılımcılar farklılık gösterebilir de yaş açısından görüşme yapılan katılımcılar genç ve orta yaşlı insanlardan oluşmaktadır.

Çalışmada görüşme yapılan dövme yaptırmış 18⁴ katılımcının yanıtlarına yer verilmiştir. Birbirine benzer yanıtlar veren katılımcıların yanıtlarına gerek olmadığından çalışmada yer verilmemiştir. Katılımcılarla Ankara'nın çeşitli bölgelerinde rastgele karşılaşmış ve görüşme için sadece dövmesi olması yeterli görülmüştür. Yüz yüze

---

⁴ Bakınız Ek 3 sayfa 62,63

görüşülen katılımcıların çoğu erkeklerden oluşurken internet üzerinden yapılan iki anketteki katılımcıların büyük bir kısmı kadınlardan oluşmaktadır. İnternet üzerinden yapılan ankete katılan bir kişi cinsiyet kısmını doldurmamıştır. Bu durumun nedeni ankette verilen sınırlı cinsiyet seçeneklerinden veya daha farklı nedenlerden kaynaklanıyor olabilir.

Yüz yüze görüşülen 18 katılımcının 9'u 18-25 yaş aralığında, 7'si 25-35 yaş aralığında, 2'si ise 35-50 yaş aralığında bulunmaktadır. İnternet üzerinden ankete katılan ve yaşı ile ilgili soruyu yanıtlayan 113 kişiden 60'ı 18-25 yaş aralığında, 41'i 25-35 yaş aralığında, 12'si ise 35-50 yaş aralığında bulunmaktadır. Eğer görüşme yapılan ve ankete katılan katılımcılardan bir sonuca varılırsa modern dövme yaptırmanın büyük bir çoğunluğunun gençler olduğu görülmektedir. Kesin bir sonuca varmak için daha geniş kitlelerle görüşülmesi ve daha detaylı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Yüz yüze yapılan görüşmeler katılımcıların meşguliyeti veya sorulara verdikleri yanıtlara göre değişiklik göstermiştir. Görüşmeler 20 dakikadan 3 saate kadar değişiklik göstermiştir. Katılımcıların çoğu rastgele seçildiğinden sadece bir kez görüşülebilmektedir.

Çalışmanın bir diğer önemli kısmı dövmeli insanların toplum içindeki davranışlarının gözlemlenmesi olmuştur. Dövmeli insanların toplum içinde nasıl davrandıkları ve onlara karşı nasıl davranıldıkları ve dövmeli insanların dövmeleriyle ilgili durumlara verdikleri tepkiler incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın ilk safhasında konu olarak dövme başlığı seçilmiş fakat spesifik bir başlık belirlenmemiştir. Dövme üzerine hangi özel başlıkta çalışılacağı alan çalışmaları sonucu ortaya çıkacak sonuçlar üzerinden belirlenmek üzere sonraya bırakılmış fakat alandan çıkan sonuçlar hiç de beklenildiği gibi dövme üzerine daha özel bir başlık konusu belirlemede yardımcı olmadığı gibi daha da karmaşık bir hal almıştır. Her katılımcı farklı bir konuya değinmiş, ortak olabilecek bir başlık bulunamamıştır. Bu nedenle dövme genel başlık altında çıkan bütün sonuçlar yer verilerek incelenmeye başlanmış bu da çok fazla sonuç ortaya çıkarmıştır. Toplumsal veriler dışında bireysel veriler de oldukça fazla olduğundan orta yol bulunarak araştırma sürdürülmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dövmenin Tarihçesi

TDK'nin Türkçe sözlüğünde⁵ dövme sözcüğü şu şekilde tanımlanmıştır: “Vücut derisi üzerine iğne vb. sivri bir araçla çizilmek ve içine renk veren maddeler konulmak yoluyla yapılan yazı veya resim.”

Telegraph'ın “*Ta tau: Where the word tattoo comes from*” başlıklı makalesinde dövme sözcüğünün nereden geldiği bulmacasının yanıtının Polinezya ve Tahiti ve dövme ile karşılaşan ilk kişinin 1771'de Yeni Zelanda ve Tahiti'ye ilk seferine çıkan Kaptan Cook olduğu belirtilmiştir. Makalenin devamında *tatau* sözcüğünün *yazmak*⁶ anlamına geldiği ifade edilmiştir⁷. “...Dövme, prehistorik çağdan beri bütün uygarlıklar tarafından farklı amaç ve sebeplerle kullanılmıştır. Dövme, deride pigmentin kasıtlı veya kazara çökmesi olarak tanımlanır.”⁸

Dövmenin kullanımı çok eski tarihlere gitmektedir ve yazıdan çok eski dönemlerde kullanılmıştır. “...Dövme, Thaitice kökenli tatau sözcüğünden türemiştir, Avrupa'ya

---

⁵ <http://sozluk.gov.tr/>

⁶ Write

⁷ <https://www.telegraph.co.uk/films/moana/tatau-where-tattoo-comes-from/>

⁸ “Dövme”nin Çeşitli Dillerdeki Etimolojisi ve Kısa Tarihçesi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü Dergisi Sayı 25/1, 2016, sayfa 166-193

Kaptan Cook'un Thaiti ve Polinezya'ya seyahatleri sonucu taşınmıştır. Dövme, Polinezya derin kültür ve sosyal yaşamının önemli bir parçasıydı...’’⁹

Christina Smith, “21st Century Tattoo Identification and Information Sharing” başlıklı tezinde dövmenin başlangıcının M.Ö. 38000 ile 10000 arasına dayandığını belirtmiştir.

Dövmenin tarihini anlamak, bugün araştırmaya çalışılan modern dövme ile ilgili her şeyi anlamada büyük bir öneme sahiptir.

“Dövme yazı öncesi dönemden insanın kendisini sembolik olarak ifade etmesinin belki de en eski yöntemlerinden biri olmuştur. Bununla birlikte dövme, temelde insan bedenine uygulanan ve varlığı ancak insan bedeninin organik süresiyle sınırlı olan bir uygulamadır. Bu yüzden de dövmenin izleri tarihsel kanıtlara dayalı olarak takip etme konusunda çok büyük güçlükler bulunmaktadır. Dövme uygulamasına ilişkin tarihsel kanıtlar en genel anlamda yazılı döneme ve yazı öncesi döneme ilişkin kanıtlar olmak üzere iki grupta toplanabilir. Yazılı döneme ilişkin kanıtlar, MÖ 1400 yılından kalma Musevilerin kutsal kitabı Tevrat başta olmak üzere, Antik Yunan ve Roma düşünür ve tarihçilerinin günümüze ulaşmayı başarmış el yazmalarından meydana gelir. Yazı öncesi döneme ilişkin kanıtlar ise çeşitli arkeolojik kazılardan elde edilmiş biçimli resim ve heykeller, dövme teknolojisini meydana getiren çeşitli dövme araç ve gereçleri ve belki de en önemlisi mumyalanarak bugüne kadar korunabilmeyi başarmış dövmeli insan bedenlerinden oluşur” (Çerikan F. U. ; Alanko M.R., 2016).

⁹ Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series VI: Medical Sciences Vol. 7 (56) No. 2 - 2014

Burada görüldüğü üzere dövmenin kullanımı oldukça eskiye dayanmaktadır. Eskilerden kalma bu dövmeler hem dövme hakkında geçmişe dair bilgiler vermekte hem de o zamanki yaşantı hakkında da bilgiler vermektedir.

Herodot Tarihi'nde bazı bölümlerde o dönemlerde dövme yaptıran insanlarla ve neden dövme yaptırdıkları ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu kitaptaki dövme ile ilgili edinilen bilgiler ışığında “Kıyıda bir Herakles Tapınağı vardı – bugün de vardır; bir köle, sahibinden kaçmak ve kendisini bu tanrıya adamak isterse, derisine birtakım kutsal dövmeler yaptırır, o zaman kimse ona dokunamazdı. Bu yasa kurulduğundan bu yana hala geçerlidir. Alexandros’un köleleri, tapınağın bu özelliğini öğrenince, efendilerini bırakıp yürüdüler, girip tapınakta oturdular, tanrıya dualar ettiler...”¹⁰

Yine aynı kitapta şu ibare yer almaktadır: “ Öbür Trakyalıların şu görenekleri vardır: ...Dövme yaptırmak soyluluk işaretidir; dövmesiz olmak kötülük getirir”¹¹.

Herodot Tarihi'nde, “ ...Ve başı dövmeli adamın gelişi bütün bunlara denk düşüyordu, Susa'dan geliyordu, ona Histiaios'un Büyük Kral'dan ayrılmasını bildiren yönergesini getiriyordu. Histiaios, Aristagoras'ı ayaklanmaya kışkırtmak istiyordu, ona yol koruma polisinin gözünden kaçırıp tehlikesizce haber uçurabilmek için başka bir yol bulamamıştı; kölelerinden kendisine en çok bağlı olanı ayırtıp kafasını kazıtmıştı; buyrultusunu deriye dövdürmüştü; saçların yeniden uzamasını beklemiş, saçları yeteri kadar uzayınca hemen Miletos'a göndermişti. Köle, Miletos'a varınca, Aristagoras'a

---

¹⁰ Erhat A. (1973). Herodot Tarihi. İkinci Kitap, 113.bölüm s.177: Remzi Kitabevi

¹¹ Erhat A. (1973). Herodot Tarihi. Beşinci Kitap, 6.bölüm s.366: Remzi Kitabevi

sadece kafasını kazıttırıp bakmasını söyleyecek, başka bir şey demeyecekti; dövme dediğim gibi isyan buyrultusundan ibaretti.^{12»}

David Cox, BBC Future’da¹³; her ne kadar 5.George’un bir moda yaratmış olduğunu söylese de dövmenin tarihinin Buz Adam Ötzi’nin bulunması ile bilinen ilk dövmenin 5000 yıl öncesine kadar gittiğini ifade etmiştir. Bu ifadeden de dövmenin bazen moda içerisinde yer alsa da genelde modadan çok farklı bir pozisyonda olduğu anlamı çıkarılabilir.

Cox, Romalıların MÖ 55 yılında İngiltere’yi işgal ettiğinde burada yaşayan insanların bedenlerini mavi renkte boyalarla boyadıklarını ve bu insanların Kelt dilinde boyalı anlamına gelen Pritani diye anıldıklarını ve Britanya adının buradan geldiğini belirtmiştir.

Dövmenin binlerce yıldır İngiliz kültürünün bir parçası olduğunu ve kökenleri çok eskiye dayanan dövmenin yayılmasında İngiliz aristokrasininin büyük bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Cox yazısına şöyle devam etmiştir: “Frobisher, 1577’de üç Eskimo’yu esir alıp Britanya’ya getirerek onları farklı şehirlerde sergilemiş, Kraliçe Elizabeth’in sarayına bile götürmüştü. Frobisher, 16. yüzyılda hem Britanya’da hem de Avrupa’da vücut dövmelerine ilgiyi canlandırdı. Haçlı seferleri ile bu eğilim giderek yayıldı. Kudüs’e giden askerler birer dövme ile dönüyordu artık. Dövmenin İngilizce karşılığı olan ‘tattoo’ kelimesinin kökeni ise daha yeni; Kaptan James Cook’un 18. Yüzyılda Pasifik Adaları’na yaptığı gezilere dayanıyor. Tahiti dilinde ‘tatau’ anlamına

¹² Erhat A. (1973). Herodot Tarihi, Beşinci kitap, 35.bölüm, s. 378: Remzi Kitabevi

¹³ <http://www.bbc.com/future/story/20161110-the-name-for-britain-comes-from-our-ancient-love-of-tattoos>

geliyor. 1881’de İngiltere Kraliçesi Victoria’nın torunu ve gelecekteki kral 5.George 16 yaşındaydı. Gençliğe adım atmasının işareti olarak Japonya’nın Yokohama kentinde koluna kırmızı ve mavi bir ejderha dövmesi yaptırmıştı.” Cox, sonraları 5.George’un kolundaki dövmenin görülmesi ile birlikte bir akımın başladığını ve dövmenin giderek yayıldığını belirtmiştir.

2.2. Modern Dövme

Ankara’da geleneksel dövme yaptıran bir katılımcıya rastlanılmadığından geleneksel dövme sahibi bir katılımcı ile görüşme yapılamamıştır ama bu olmadığı anlamına da gelmemektedir. Dövmecilik mesleğiyle uğraşan katılımcılar ise Ankara’da modern dövmenin ortaya çıkışının eski psikopatlar, suçlular ve marjinal insanlarla başladığını belirtmişlerdir. Dövmecilik mesleğiyle uğraşan D.1, *“dövme yaptıranlara 10 yıl öncesine kadar kötü gözle bakılırdı. Genelde toplumdaki dışlanmış insanlar dövme yaptırıyorlardı. Eskiden faça atanlar sonradan dövme yaptırmaya başladılar”* diye bu durumu ifade etmiştir.

Modern dövmenin çıkışında Ankara’da erkeklerin kadınlara nazaran daha fazla dövme yaptırdıkları ama günümüzde kadınların da erkekler kadar belki de daha fazla dövme yaptırdıkları dövmeciler ve dövme yaptıran katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucu öğrenilmiştir. Fakat bu konuda veriler bir yargıya varabilmek için yeterli değildir. Dövme yaptıranların cinsiyete oranını netleştirebilmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Ankara’da dövmenin sadece belirli grup insan tarafından yapıldığı dönemlerde dövme yaptıran insanları sınıflandırmak daha basit iken günümüzde dövme yaptıran insanları sınıflandırmak daha zordur. Eskiden marjinal insanlar dövme yaptırıyor diyebilirken günümüzde her dövme yaptırmış insan için bunu diyemiyoruz. Her kesimden insan farklı nedenlerle ve motivasyonlarla dövme yaptırabilmektedir. Görüşme yapılan dövmesi bulunan katılımcılardan hiçbirinde isyan ile ilgili bir bulgu tespit edilmemiştir. K.13, dövme yaptırmaya babası ile birlikte gittiğini, aile sevgisini dövme sevgisi ile birleştirdiğini, herhangi bir tepki veya isyan sebebi ile dövme yaptırmadığını belirtmiştir. Tabi bu marjinal insanların günümüzde dövme yaptırmadıkları anlamına gelmez. Dövme yaptıran insanları, dövme yaptırma neden ve motivasyonlarını belirleyebilmek, sınıflandırabilmek için bu konuda çok daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Dövme ile ilgili yabancı kaynaklar tarandığında ilginç bir şekilde Batı’da da dövmeyi ilk kullananların toplumdan dışlanmış veya kendini soyutlayan insanlar tarafından oluştuğu bilgisine ulaşılmaktadır¹⁴. Bu çalışmalarda Batı’da modern dövmeyi ilk kullananların, denizciler, motosiklet çeteleri, gangsterler olduğu öğrenilmektedir. Dövme ile ilgili yazılmış tüm kaynaklarda ortak bilgilere ulaşılmaktadır. Modern dövmenin Batı’ya Coğrafi keşifler ile denizcilerin taşıdıklarında dövmecilerin tamamı hem fikirdir. O halde modern dövmenin başlangıç tarihini coğrafi keşifler sonrası Batı’ya götürülmüş dövme ile başlatmak yanlış olmaz.

Modern dövmelerin popüler kültür içerisinde yer alıp almadığı konusunda kesin bir bulguya ulaşmak oldukça zor. Bu konuda belirli bir fikir edinebilmek, popüler dövmeler

---

¹⁴ Wilson Sarah E., Marks of Identity: The Performance of Tattoos Among Women in Contemporary American Society, 2008.

ya da dövmenin popülerliği ile ilgili düşünceleri anlayabilmek için sorulan “*Popüler olan dövmeleeri yaptırır mısınız?*” sorusuna verilen yanıtlar aslında dövmenin popüler olup olmadığı hakkındaki görüşleri yeniden sorgulatmaktadır. Gözlemlenen dövmeleer göz önünde bulundurulduğunda dövmeleerin bir kısmının özenti olduğu bir kısmının da orijinal simgeler olduğu izlenimine varılmıştır. Özellikle bilinçsizce ve çevre baskısı faktörleriyle yaptırılan dövmeleer, tüketim kültürü içerisinde değerlendirilmektedir.

K.8, bu soruya “*popüler olan bir dövmeleeri asla yaptırman*” deyip örnek olarak da ‘*Only God Can Judge Me*’ cümlesini asla dövme olarak yaptırmayacağını bunun gerekçelerini de rap müziği sevmediği, herkesin bir dönem bu cümleleeri dövme olarak yaptırdığı ve halen yaptırılanların olması ve bir cümleleerin bu kadar kişi için nasıl aynı anlama gelebildiğini anlamadığı şeklinde ifade etmiştir. Görüşme yapılan 18 katılımcının 15’i kendinde olan bir dövmeleeri başkasında görmek istemediğini belirtmiştir. Bu yüzden farklı dövmeleer veya aynı model olsa bile daha önce yaptırılmış sembolleri kendi yaşam tarzlarına göre değiştirip bedenlerinde taşımaktadırlar. Bu da dövme yaptıırma motivasyonunda bireyselliğin önemini destekleyen bir veri olmuştur.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde dövme uygulamasının savaş dönemlerinde bile devam ettiği öğrenilmiştir¹⁵. Araştırma esnasında yapılan gözlemler sonucu dövme yaptıırılanların sayısında artış olduğu fark edilmiştir. Giderek de artacağı katılımcılar¹⁶ tarafından da düşünülmektedir. Katılımcılara sorulan “*Dövme yaptıırılanların sayısının artacağını düşünüyor musunuz?*” sorusuna yanıt veren 66 kişiden 59’u bu soruyu evet olarak yanıtlarken 6’sı hayır demiş, 1 kişi de kararsız kalmıştır.

---

¹⁵ Çerikan F. U. ; Alanko M.R., 2016

¹⁶ Bakınız Ek 1 Yanıt 4, sayfa 53,54

Dövme yaptıranlardaki artış konusunda dövme ve katılımcılar hem fikir olsalar da dövme yaptıma motivasyonu çeşitlilik gösterebilmektedir. Görüşme yapılan katılımcılar; bireysel, güzellik, hatıra, aile, dini, kimlik, güç, heves gibi farklı amaçlarla dövme yaptırmışlardır. Dövme günümüze gelene kadar birçok değişiklik geçirmiştir ama en büyük değişim günümüzde modern dövmelerde yaşanmaktadır. K.1 “*Dövme, günümüzde tüketim kültürü ve popüler kültür içerisinde yer alıyor, insanlar kendi isteğiyle yaptırıyor gibi görünse de aslında dövme Kapitalizm tarafından mecburen yaptırılan bir uygulamadır*” diye ifade ederken, bu dayatmaya örnek olarak da çocukken sakızdan çıkan dövmeleri göstermiştir. Dövmenin, sakızdan¹⁷ çıkan dövmelerden tutun da aktörler, sanatçılar, sosyal medya gibi uygulamalara, popüler insan ve tüketim araçlarına dayandığını düşünenlerin sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur. Sakızdan çıkan dövmeler 1990’lı yıllarda çocuk olan çoğu insan tarafından bilinen bir uygulamaydı. Kanser yapıyor denilip bedenimize yapıştırmamıza izin verilmediğinden eşyalara yapıştırılırdı. Bu sakızların modern dövmenin oluşumuna veya popülerleşmesine bir katkısı var mıdır bir yargıda bulunmak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Günümüzde nereye bakarsanız dövmeli insanları görebilirsiniz ve neredeyse her bireyin taşıdığı dövme, bedende yer alan bir anı defteri ya da bir günce gibi sürekli bizlere iletiliyor, mesajlar veriliyor. Özellikle de popüler insanların dövmeleri, dövmenin popülerliğini daha da hızlı bir şekilde artırıyor. K.10, izlediği bir dizideki sevdiği aktörün dövmesini yaptırmayı çok istediğini ama bu dövme için parası olmadığını ve bu dövme için bir eşyasını satmaya çalıştığını söylemiştir.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde dövme yaptımadaki motivasyonda bireysellik ve güzellik faktörlerinin ön planda olduğu tespit edilmişse de bu konuda kesin yargıya varabilmek için daha detaylı ve fazla çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

---

¹⁷ Bakınız Ek 1 Dövme Yanıt 3, sayfa 53

Geleneksel dövme genelde insanların aidiyetlerini, kimliklerini belirttikleri bir uygulama özelliği taşıırken modern dövmenin böyle bir özelliğe sahip olduğunun kanıtına rastlanılmamıştır. Geleneksel dövme ile modern dövme arasındaki farklardan birisi de dövme malzemeleridir. Geleneksel dövme için kullanılan malzemeler ve bu malzemelerin nasıl ve ne zaman kullanılacağı Aetius tarafından açıklanmıştır¹⁸. Modern dövme malzemelerinde kullanılan malzemeler ise sadece kullanan ve üreten kişi ve kişiler tarafından bilinmektedir. Geleneksel dövme yapımında kullanılan malzemeler daha doğal iken modern dövme malzemeleri katkılı maddelerdir. Modernleşmenin getirdiği gelişim ve kolaylıkların faydaları olduğu gibi zararları da olabileceği unutulmamalıdır. Doğal olmayan malzemelerin bedene farklı etkileri olabilir. Bu konuda daha detaylı bilgi edinebilmek için derinlemesine araştırmalar yapılmalıdır.

“Amerika’ya keşiflerden dönenlerin köle olarak getirdikleri dövme yerliler gösterilerde kullanılmıştır. XX. yüzyılın başlarından itibaren bu tavır yerini dövme sanatçılarının sirk ve karnaval gösterilerine dönüşmüştür” (Çerikan F. U. ; Alanko M.R. , 2016). Yani dövme popülerleşince artık yerli malı olup uygulayıcıları da o ülkenin kendi vatandaşları olmuştur. Bu da geleneksel dövme malzemelerinin modern dövme malzemelerine dönüşümünde popülerliğin ve kabul görmesinin de önemli bir etkisi olduğunu gösteriyor olabilir. Dövmenin toplumda popülerleşmesi dövme ile ilgili herkesin daha da bilinçlenmesine yol açmıştır. Dövmecilik mesleğiyle uğraşan D. 1. ve D.3., eskiden dövme yaptırmaya gelen müşterilerin daha bilinçsiz olduğunu, dövme yaptırmak için geldiklerinde dövme modeli hakkında akıllarında genelde fikirlerinin olmadığını ya da popüler olan insanların dövme yaptırarak istediklerini belirtirken günümüzde dövme yaptırmak isteyenlerin daha bilinçli olduğunu akıllarında bir dövme modeli ile

---

¹⁸ National Geographic Şubat 2015

geldiklerini ve bu modellerin de çoğunlukla dövme yaptıracak kişiler için bir anlam ifade ettiğini yani özentinin azalıp bilincin arttığını bunun sonucu olarak da yaptırılan dövmeden duyulacak pişmanlıkların da azaldığını ifade etmişlerdir. Bu gelişmeler sonucunda, sektörün müşteri potansiyeli değişmiş; müşteriler genellikle dövme ve sanat hakkında daha donanımlı, daha eğitimli ve daha bilgili hale gelmiştir.

Dövmenin tüketim kültürü içerisine dahil olmasının, dövmenin içini boşalttığı yargısına varabilmek için çok fazla çalışma gereklidir. Heves olarak görülebilen bir dövme yaptıran kişi için psikolojik bir anlama gelebilir ve o kişi için bir güç sembolü olabilir. Örneğin, 17 yaşındaki bir katılımcının el bileğindeki kuru kafa¹⁹, kişiyi ne açıdan ve nasıl yansıtıyor olabilir? diye düşünenler için o dövme anlamsız, heves olarak görülebilirken dövme yaptıran katılımcıya moral ve güç vermektedir. Başka bir örnek daha vermek gerekirse Kızılderililer döneminde yaptırılan *rüya kaparı* dövmesi ile günümüzde yaptırılan *rüya kaparı* dövmesi aynı mıdır? Bu sorulara yanıt vermek için daha detaylı görüşmeler yapılması gerekmektedir.

Çalışmada dövmenin halen herkes tarafından kabul görmediği anlaşılrsa da geçmişteki toplumlar veya insanların gördüğü gibi marjinal bir uygulama olarak görülmemekte ve dışlanmamaktadır.

Dövmede yaşanan bu değişimin en büyük sebebini dövmecilik mesleğiyle uğraşan D.2. teknoloji olarak belirtmektedir. D.2. , teknolojik gelişmeler sonucu dövme yapma işinin daha kolay ve hızlı hale geldiğini belirtmiştir. Eskiden dövme makinesini hazırlamak için en az 30 dakikalık bir hazırlık süreci gerektiğini belirtirken

---

¹⁹ Bakınız fotoğraflar bölümü 31.fotoğraf sayfa 99

günümüzdeki gelişmeler sonucu yeni model dövme makinelerinin kullanıma hemen hazır hale gelip anında müşteriye dövme yapılabildiğini, bu durumun da hem dövmeciler hem de müşteriler için işleri kolaylaştırdığını ifade etmiştir.

D.2 teknolojinin dövme yapımını kolaylaştırdığını ama tam tersi insanların da işleri zorlaştırdığını da eklemiştir. D.2'nin salonuna gittiğinizde salondaki masanın önüne herkesin rahat bir şekilde görebilmesi için yapıştırılmış maddeler halinde dövmecilerin duymaktan bıktığı soruların yazılı olduğu bir kağıt dikkat çekmektedir.

- 1) Acıyor mu?’
- 2) İğne ile yapıyorsunuz dimi?
- 3) Peki günah mı gerçekten?
- 4) “18 yaş sınırı var mı? Niye?”
- 5) Ama diğer stüdyo şu fiyatı verdi

- 6) Benim cildim çok hassas
- 7) Sen bana kıyak yap ben sana çok müşteri getireceğim
- 8) Dövme yaptıracağım ama ne yaptıracağımı bilmiyorum
- 9) Para sorun değil ama sen bir indirim yap
- 10) Gözleri kırmızı yapalım

Buradan modern dövme yapımı ve tekniği bakımından kolaylaşırken insanların beklentileri açısından zorlaştığı sonucuna varılabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALAN ARAŞTIRMASI

3.1. Dövme Yaptırmanın Maliyeti

Gözlem ve görüşmelerden dövmenin pahalı bir uygulama olduğu söylenebilir. Dövme yaptıran katılımcıların geneli bu konuda hem fikir olmakla birlikte kimileri de kendileri için önemli bir uygulama olan dövmenin ucuz olması halinde kalitesinin düşebileceği fikrini belirtmiştir. K.1, dövmenin pahalı bir uygulama olduğunu belirtmekle birlikte ucuz olmasının da kalitesini düşüreceğini ve bu yüzden dövmeci seçimini titizlikle yürüttüğünü ve dövmenin daha hesaplı olduğu semtlerden ziyade daha pahalı olduğu semtlerdeki dövmecileri araştırdığını ifade etmiştir. Ama bedeninizde ömür boyu taşımak istediğiniz bir sembol, yazı vb. bir uygulamanın da ucuz olmasının beklenmediği yine çalışmalardan ortaya çıkmaktadır. Dövmeci ve dövme yaptıran katılımcılar *“Hem hayatınızda anlamı olan ve sağlığınıza ilgilendiren hem de emek sarf edilen bir uygulama olan dövmenin ucuz olmasını beklememelisiniz, ucuz işin kalitesi iyi olmaz”* diyerek bu durum için fikirlerini belirtmişlerdir.

Dövme salonuna gidildiğinde dövme makinesinin bir açılış fiyatı olduğu bilgisi ile karşılaşılmaktadır. Bu ücret de dövmeciden dövmeciye değişmektedir. Dövmenin sabit bir fiyatının olmadığı bilgisine dövmecilerle ve dövme yaptıranlarla konuşularak varılmıştır. Bunun nedeni de dövmeciliğin belirli bir statüye kavuşmamış olmasıdır.

İnternet üzerinden yapılan ankette²⁰ “Dövmenizi kaç liraya yaptırdınız?” sorusuna yanıt veren katılımcıların büyük bir kısmı dövmesinin 500 liranın altında olduğunu belirtmiştir. Bu da dövme yaptırmada ekonominin büyük bir etkisi olduğunu ve dövme yaptıran kişilerin şartlarının elverdiği ölçüde dövme yaptırmaktan vazgeçmediklerini ve yaptırmak istedikleri dövme keselerine uygun olarak yaptırdıklarını gösteriyor olabilir.

Dövmelerin fiyatı genelde iki unsura göre belirlenmektedir denilebilir; bunlar dövmeci ile ilgili ve dövme ile ilgili olanlardır.

Dövmeci ile ilgili olanlar şu şekilde sınıflandırılabilirler: Dövme salonunun bulunduğu çevre, salonun kirası, dövmecinin ustalığı, popülerliği...

Dövme ile ilgili olanlar ise: Dövmenin boyutu, dövmenin yapılaş zamanı, dövmenin modeli...

K.11, dövmenin önemli, dikkat gerektiren bir uygulama olduğunu belirtirken günlük yaşam standartlarına göre oldukça pahalı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bazı dövmecilerin dövme fiyatlarını çok yüksek tuttuğunu da eklemiştir. Bir modeli Tunalı gibi zengin semtlerinde bulunan dövmecilerin 1000 lira derken Kızılay’da 600 liraya yapılabildiğini belirtmiştir.

---

²⁰ Ek 1 dövme yanıt 13, sayfa 56

K.1, dövme yaptırırken parasından çok nasıl olacağı konusunda endişeliydim ama dövme yaptırmak hele de dövmeçiniz popüler bir dövmeçiyse pahalıya gelecektir. Ama ucuza dövme yaptırdığınızda da dövme modelinin istediğiniz gibi olmama ihtimali de olabiliyor. O yüzden iyi araştırmak ve dövmeçinin önceki çalışmalarına bakmak gerektiğini ifade etmiştir.

K.4 ve 5, dövmenin o kadar da pahalı bir uygulama olmadığını sonuçta sizin için önemli bir anı, olay, tarih, kişi, hayvan vb. bir veya daha fazla sembolü vücudunuzda yaşam boyu taşıyacağınızı ve ucuza fiyat veren biri tarafından eğer kötü bir dövme yaparsa ya bu kötü dövme ile yaşamanız gerektiğini ya da kapatma veya sildirme işlemi uygulanacağını bu işlemlerin de hem daha fazla vaktinizi hem de daha fazla paranızı alacağını ifade etmiştir.

Araştırmada, dövme yaptıran katılımcıları için dövme fiyatının önemli bir kriter olmadığı, istedikleri dövme yapabileceklerine güvendikleri dövmeçi bulduklarında istenen fiyatı verdikleri görülmüştür.

3.2. Dövme Yapılan Yer ve Koşullar

Dövme yaptırmanın sağlık ile ilgisi kimse tarafından yadsınmaz. Bedene yapılan bu işlemler ise hijyen gerektirdiğinden hijyen, dövme uygulaması için büyük bir önem arz etmektedir.

Ankara'da dövme işini profesyonel yapan herkesin bir dükkanı ve bu dükkanın içerisinde lavabo, mutfak, salon ve dövme yapımının gerçekleştiği bir stüdyosu var. Stüdyoya dövme yaptıran kişi dışında bazen bir kişi daha girebiliyor. Bunu dövmecinin stüdyosunun genişliği ve konsantrasyonu ile ilgili değişkenler belirleyebiliyor. Dövme yapılan koltuk stüdyonun tam ortasında yer alıyor ki dövme yaptıran kişinin sağına ya da soluna dövme yapabilmek kolay olsun. Dövme tabancası ve dövme yapımında kullanılan malzemelerin çoğu stüdyoda yer alıyor. Bu stüdyo sürekli temiz halde bulunduruluyor. Dövme yapımında gayet temiz çalışılsa da sıradaki müşteri hemen alınmayıp içeri yine de temizlenip havalandırılıyor.

Yapılan gözlem ve görüşmelerde dövme yaptıranların dövmeciye güven duymaları ve dövme dükkanında rahat etmelerinin hijyen kadar hatta bazen hijyenden de önemli olduğu fark edilmiştir. Rahat bir ortamda dövme yaptıracakların akıllarındaki soruları dövmecilerine rahatça sorabildikleri ve güvendikleri dövmecilerden aldıkları yanıtlara da güvendikleri görülmüştür.

D.3, dövme yaptıracakların soru sorabilmeyi küçümsememesi gerektiğini çünkü insanların bedenlerinde yaşamları boyunca taşıyacakları bir simge ile ilgili akıllarına takılan her şeyi sormanın hakları olduğunu ve soru sorduğunuzda olumsuz yaklaşan dövmecilere zaten dövme yaptırılmaması gerektiğini, bu yüzden yaptırılacak dövme ile ilgili kesin karar verildikten sonra seçeceğiniz dövmeciye karar vermek için de belirlenen dövme modeli kadar özenli bir araştırma yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Bu durumu K.4 ve K.5, dövmelerini çevresindeki herkesin gittiği aynı dövmeciye tercih ettiklerini belirterek doğrulamışlardır. K.4 ve K.5 kendileri için özel olan bir

dövme yaptırdıklarını ve bu simge görülse bile herkesin anlayamayacağını fakat dövme yaptıranın dövme yaptıranla paylaştıklarını ve onun da dövme hakkında kendileri kadar olmasa da yine de bilgi sahibi olduğunu ve bu nedenle tanıdık veya güven duydukları bir dövme bulmanın insanın içini ferahlattığını belirtmişlerdir.

K.1, dövme modeline karar vermek için iki sene civarı düşünüp kararını kesinleştirdikten sonra da dövmesini yaptıracığı dövmeciyi bulabilmek için üç ay gibi bir süre hem çevresinde dövme yaptıranlardan fikir aldığını hem de internet üzerinden araştırma yapıp dövmecilerin çalışmalarını incelediğini belirtmiştir.

K.3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17'nin dövme yaptırdıkları dövmecilerin arkadaş, sevgili veya daha önceden bir yakınlarına dövme yapan dövmeciler olduğu görüşmeler sonucu katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Dövme çoğu insan tarafından sanat, dövmeci de sanatçı olarak görülse de dövmeciliğin sağlığa ve bedene etkisi yüzünden farklı bir şekilde de düşünülmesi gerektiği de unutulmamalıdır. K.1, dövme yaptırılacak salonun kesinlikle gidilip görülmesi gerektiğini ve dövme yaptıracak kişilerin içlerinin orada rahat etmesi gerektiğini ifade etmiştir. K.1, her ne kadar artık çoğu dövmecinin dövme yaparken hijyene dikkat ettiğini belirtse de insanların da kendi bedenlerini korumak için bilinçli hareket etmeleri gerektiğini belirtmiştir.

K.17, genelde dövme yaptıracak insanlar makine hariç iğne değişiyor mu gibi basmakalıp hijyen sorularını dövmecilere yönelttiklerini ve bu tip hijyen sorunlarının

genelde merdiven altı olmayan salonlarda zaten nadir olabileceğini belirtmiştir. Kendisinin ise hijyen ve sağlık açısından en merak ettiği sorunun dövme tutacakları²¹ ile ilgili olduğunu belirtmiştir. İğnelerin hatta boyaların bile tek kullanımlık olduğunu ama dövme tutacaklarının genelde tek kullanımlık olmadığını, makinenin parçası olarak görülen tutacakların da sağlık açısından sorun teşkil edebileceğini ifade etmiştir.

Dövme ve sağlık bağlantısında yapılan gözlemler sonucunda dövme yaptıracak kişilerden bir sağlık raporu istenildiğine rastlanılmamıştır. Bunun dışında birçok dövmecilerin dövme yaptıranlara herhangi bir sağlık sorununun olup olmadığı konusunda soru yönelttiklerine de rastlanılmamıştır.

Kan bağıışı konusunda internet üzerinden yapılan ankete²² katılan 38 katılımcıdan 22'si dövmenin kan ve organ bağıışına etkisini bildiklerini belirtirken, 16 kişi bilmediklerini belirtmiştir. Bu konularda daha detaylı bilgi edinebilmek için daha fazla çalışmaya gereksinim duyulmaktadır.

Dövme yaptıran katılımcılarla görüşmelerimde dövme yaptırırken “*Aklınızdaki en önemli soru neydi?*” diye sorduğumda çoğunluktan aldığım yanıt dövmenin istediğim gibi olup olmayacağı endişesi oldu. Katılımcıların hijyen veya sağlık ile ilgili hiçbir endişeleri olmadığını gördüm. Görüşmelerden ortaya bu konuda sağlık açısından dövme yaptıranlar ikiye ayrılabilir:

---

²¹ Grips

²² Bakınız Ek 2, 5.soru sayfa 58, yanıt sayfa 60

1.Grup: Tavsiye üzerine dövmeçi seçenler: Bu gruptaki katılımcılar ya tanıdıkları olan ya da çevresinden daha önce dövme yaptırılan dövmeçiyi tercih edenlerdir. Referans ile gittikleri için de daha önceki memnuniyetten ötürü dövmeçiyi sorgulamayıp ona güvenerek rahatça dövmelerini yaptırırlar.

2.Grup: Dövme salonlarını gezip dövmeçilerle konuşarak dövmeçisini seçenler bu gruba girerler. Kulaktan dolma bilgiler, dövmeçilerin kendilerine anlattıkları, dövme ile ilgili duydukları veya okudukları ile hareket ederler ve yaptıracakları dövme dışında genelde pek bir soru sormazlar. Bu grup aslında çoğu insanın girebileceği bir grup olup bu konu daha çok başka bilim dallarını ilgilendirmektedir.

Bu konuda sorulan soruya²³ katılan 52 katılımcıdan 25'i ailesi ve çevresinden tavsiye ile dövmeçisini bulduğunu belirtirken, internet ve sosyal medya aracılığı ile dövmeçi bulan katılımcıların sayısı 11 iken, tek tek gezip dövmeçisini bu şekilde bulanların sayısı ise 16 'dır.

K.10 dövmeçi ararken gözlemlene şansı bulunmuştur, yeni bir dövme yaptırmak için herhangi bir dövmeçi tanıyan herkese fikir danışan K.10'un başkalarından dövmeçi tavsiyesi istemesindeki ana neden hesaplı bir dövme yaptırmak istemesi olduğunun anlaşılması kişinin gözlemlenmesi sayesinde anlaşılmıştır. Sağlık veya dövmenin kaliteli yapılıp yapılmayacağı konusunda hiçbir sorusu olduğu görülmemiştir.

K.17 ise dövmeçi kriterinin ucuz dövme yapıyor olması ve dövme modelini istediği şekilde yapabilecek birisi olduğunu ifade etmiştir.

---

²³ Bakınız Ek 1, soru 12 sayfa 55, yanıt 12 sayfa 58

3.3. Dövmeye Öncesi - Sonrası Bakım ve Uygulamalar

Dövmeye yapan ve yaptıranlarla görüşmelerde dövmeye bakımının dövmeye yapılmadan ve yapıldıktan sonra olmak üzere iki çeşit bakımından bahsedilmiştir.

Dövmeye öncesi bakımının en az sonrası kadar önemli olduğunu vurgulayan katılımcılar, bedende dövmeye yapılacak bölgenin dövmeciye gidilmeden önce temizlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Yapılacak dövmeye göre değişen süreler alan işlemlerde eğer dövmeye yapılacak bölge temizlenmemiş olursa o bölgeden kir çıkabileceği uyarısında bulunan katılımcılar temizliğin önemli olduğunu hem dövmeye yapanın hem de yaptıranın rahatsız olmaması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcılar bu nedenle dövmeye yaptırmaya gitmeden banyo yapılmasının ve dövmeye yapılacak bölgede dövmeye engel oluşturacak kılların temizlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Her dövmeye sanatçısının farklı tavsiyeleri olsa da dövmeye sonrası tavsiyelerin büyük bir bölümü aynıdır. Dövmeye bittiğinde dövmeye yapılan bölgeyi temizlenir ve dövmeye yapılan bölgenin üzeri strech film ile sarılır. Dövmeciler tarafından sarılan bölgenin iki ile dört saat arası bu şekilde kalması istenir. Daha sonra o bölgeye uygulanacak kremleri - ki size hangi krem olduğunu söylüyorlar, söylemezler de zaten internette bu tür bilgilere ulaşabilirsiniz - o bölgeye ne kadar süre uygulamanız gerektiğini anlatıyorlar. Bununla ilgili olarak katılımcıların çoğu bebek kremi kullandıklarını söylemişlerdir.

K.1, “*dövme için krem satan herhangi bir yere girdiğinizde dövme için bakım kremi dediğinizde hangi kremi vereceklerini biliyorlar*” şeklinde durumu ifade etmiştir.

Dövme yaptıranların sayısı tam olarak bilinemesi de büyük bir çoğunluktan bahsediyoruz ve sonuçta dövme yaptıran insanların etrafında bir ticari hareketlilik de oluyor. Dövme yaptıran sayısı arttıkça dövme yaptıranların ihtiyaçlarını karşılamak için ürünler de artıyor.

Dövme yapılan bölgenin sarılmasının sebebi ise, dövme iyileşene kadar açık bir yaradır ve iyi bakmadığınız takdirde mikrop kapabilir. O yüzden sarılan streç filmin erken açılması dövme yapılan bölgeyi tehditlere açık hale getirir. Söylenen süreden daha geç açılması ise o bölgedeki boyayı akıtacağından yine yara olan bölgeye zarar verebilir. Bunun dışında dövmeli bölgenin sürekli veya çok fazla kapalı kalması yaranın iyileşmesini de zorlaştırır.

Streç filmi açtıktan sonra anti bakteriyel sıvı sabun ve ağzı açılmamış su ile dövme yapılan bölge yıkanır. K.2 dövmeyi temizlemek için anti bakteriyel sıvı sabunun çok önemli olduğunu ifade etmiştir. On beş gün kadar havuz ve denize girilmemesi önerilir. Bunun sebebi havuz klorlu sudan ötürü, deniz ise hijyenik olmadığından ötürü tavsiye edilmez. Bunun dışında 1.katılımcı güneşin zararlarından korumak için güneş kremi de kullandığını ifade etmiştir.

Dövmenin iyileşme süreci yara iyileşme sürecine benzer. Dayanamıyorsanız kaşıntı biraz sorun yaratabilir. Dövme yapıldıktan sonra kabuk tutar ve iyileşen her yara gibi

kaşınır. Bu kabukların kaşınmaması ve koparılmaması görüşülen dövmeçiler ve katılımcılar tarafından özellikle belirtilmiştir. Bunun sebebi de kabukların kendi kendine düşmesi dövmenin güzel görülmesi açısından dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur olmasıdır. K.17 *“Dövme üzerinde oluşan kabukları soyarsanız dövmenize de zarar verirsiniz. Dövme yapıldıktan sonra dövmenize ne kadar iyi bakarsanız dövmeniz o kadar güzel ve canlı görünecektir.”* diye ifade etmiştir.

K.18, dövme bölgesine sarılan streç filmi çıkardıktan sonra sıvı savun sürdüğünü, daha sonra da bir kağıt havlu ile bastırmadan silerek değil de üstüne hafif dokunuşlarla kapatarak yumuşak ve nazik bir biçimde sildiğini ve bu şekilde sürdüğü sıvı sabunu temizlediğini ve bu temizleme işlemini günde üç kez yaptığını, kremi de günde birkaç kez dövme kuru kalmayacak şekilde vücuduna uyguladığını, kremi de miktar olarak çok fazla değil sadece dövmenin üzerini kaplayacak kadar alıp dövme modelini krem ile saracak ve onu nemlendirecek, kuruluşunu alacak şekilde dövmesine iyileşene kadar bu şekilde bakım yaptığını belirtmiştir.

K.17 ise, teninin kuru olmadığını bu yüzden kremi günde en fazla üç kez uyguladığını, kremin günde kaç kez sürüleceğinin tamamen kişinin bedeni ile ilgili olduğunu belirtmiştir.

K.1, dövme bakımına çok dikkat ettiğini seçeceği kremi önce dövmeçiye sonra daha önceden dövme yaptıran tanıdıklarına sorduğunu ve miktar olarak çok fazla olmamak kaydıyla kaşıntı oldukça rahatlatması amacıyla kremi kullandığını belirtmiş ayrıca krem, dövmenin güzel görünmesi açısından da oldukça faydalı olduğunu da eklemiştir.

Antibakteriyel sıvı sabunu iki hafta boyunca günde dört kez kullandığını ve iki hafta boyunca dövme olan bölgeyi güneşten koruduğunu ifade etmiştir.

K.2 de, diğer dövme yaptıran katılımcılara benzer uygulamalardan bahsetmiş, farklı olarak dövme olan bölgeye yapışabilecek kıyafetler tercih etmediğini, örneğin pamuklu kıyafetler giymekten kaçındığını belirtmiştir.

K.4, dövme olan bölgenin çok fena kaşındığını, bu sorun olduğunda farklı yöntemler denediğini; antibakteriyel sıvı sabunla yıkadığını, dövmenin etrafını hafifçe kaşındığını, bakım kremi sürdüğünü, dövme olan bölgeyi üflediğini veya serinletmeye yardımcı araçlar kullanmaya çalıştığını belirtmiştir.

K.6, bakım için yine benzer bilgiler verirken yıkama ve durulama işlemlerinde kullanılan su çeşidine ve suyun nasıl kullanılacağına dikkat çekmiştir. Dövmenin yapıldığı açık yara haline gelen bölgeyi su ile direkt temas halinde yıkamaktan kaçınılması gerektiğini, suyun içinde bulunan bakterilerin yara olan bölgeye zararlı olduğunu, suyu kağıt havluya aktarıp kağıt havlu ile suyu yara olan bölgeye orada bulunan antibakteriyel sıvı sabun tamamen o bölgeden temizlenene kadar dövmenin yer aldığı bölgeye uygulamak gerektiğini ve musluktan akan suların kullanılmaması gerektiğini ifade etmiştir.

K.7, dövmenin olduğu bölgedeki açık yara iyileşene kadar duş almanın çok zor ve tehlikeli bir işlem olacağını, şebeke suyunun ve içinde kimyasalların olabileceği, şampuan gibi şeylerin dövme yapılan bölgeye temasından kaçınılması gerektiğini, açık

yara iyileşene kadar yıkanmama gibi bir ihtimal de olmayacağı için kendisinin dövmenin olduğu bölgeyi tekrar ilk yapılışında olduğu gibi önce antibakteriyel sıvı sabunla temizleyip daha sonra da streç filmle su kaçırmayacak şekilde sıkıca kaplayıp o şekilde duş aldığını ifade etmiştir.

K.14, dövme bakımı için dövmecinin söylediği her şeyi yaptığını, çok titiz davrandığını ama dövme olan bölgede oluşan yaradan ötürü dövmenin bozulacağını, yaradan ötürü dövmenin bozuk olacağını ve istediği dövme modeline benzemeyeceğinden çok korktuğunu ama iyileştikten sonra bir sorun olmadığını, istediği güzel dövmenin oluştuğunu belirtmiştir.

K.13, dövme bakımını çok rahat yaptığını, kaşıntı arada sorun olsa da güneş kadar sorun olmadığını anlatmıştır. Yazın dövme yaptırmanın onun için çok büyük problemlere yol açtığını, dövmesini korumak için çok çaba sarf ettiğini, yazın uzun kollu ve kapalı giyindiğini, yazın dövme yaptırmanın hiç iyi olmadığını ve kimseye tavsiye etmediğini ifade etmiştir.

3.4. Dövmenin Yapılacağı En Uygun Mevsim ve Dönem

Dövmecilerle görüşüldüğünde dövme yaptırılmasındaki en uygun zamanın sonbahar veya ilkbahar mevsimlerinin olduğu öğrenilmiştir. Hem hava sıcaklığının kan dolaşımındaki etkisi hem de dövme yapılan bölgenin su ile temas ettirilmemesinin önemi açısından kış ve yaz ayları dövmenin iyileşmesi açısından daha tehlikeli aylar olduğu görüşülen dövmecilerden öğrenilmiştir. Fakat hem dövmecilerle hem de dövme

yaptıranlarla yapılan görüşmelerde bu duruma çok fazla dikkat edilmediği öğrenilmiştir. Ayrıca yaz tatili için dövme yaptırmaya gelenlerin ya da yaz tatili sırasında dövme yaptıranların oldukça fazla olduğu gözlemlenmiştir.

K.4, dövmelerini yaptırırken mevsime dikkat etmediğini canı istediğinde hangi mevsim olursa olsun dövme yaptırdığını ve yaptıracığını ifade etmiştir.

K.1, dövme için özellikle yaz mevsiminin uygun olmayacağını bildiğini ama buna rağmen dövmesini yazın yaptırdığını, bakımını iyi yapabildikten sonra mevsim faktörünün çok önemli olmayacağını ifade etmiştir. Yaz geldiğinde dövme sürekli güneş göreceksse dövmenin üzerini güneş kremi ile kapayıp solmasını engellemeye çalıştığını çünkü güneşin dövme için oldukça zararlı olduğunu ifade etmiştir.

K.10, dövmenin yaptırılması için hangi mevsimin uygun olduğu konusunda bir fikri ya da bilgisi olmadığını belirtmiş ve bu konuda bilgisi olsa bile maddi imkanları olduğunda dövme yaptırmak için herhangi bir mevsim gözetmeyeceğini ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan dövmecilerin mevsimsel açıdan dövmenin iyileşme süreci hakkında gerekli uyarılarda buldukları yapılan gözlem ve görüşmelerde ortaya çıkan sonuçlardandır. Bu konuda bütün dövmecilerin aynı hassasiyeti gösterip göstermediği konusunda bilgi edinebilmek için daha detaylı çalışmalar yapılmalıdır.

3.5. Dövmenin Bedende Yapıldığı Bölgeler ve Tepkiler

Dövmenin bedende hangi bölgelerde tercih edildiği ile ilgili yapılan görüşmelerde 18 kişiden tek dövmeye sahip olan 7 katılımcıdan 2'sinin dövmesi omzunda, 2'sinin dövmesi kolunda, 3'ünün dövmesi ise el bileğinde yer almaktadır. Buradan ilk kez dövme yaptıranların bedenlerinde dövme yaptırmak için seçtikleri bölgenin daha az acı verici bölgeler olduğu kanısına varılabilir. İnternet üzerinden yapılan anketten dövmenin bedendeki yeri ile ilgili yanıt veren 34 katılımcıdan 10'unun dövmesi el bileğinde, 8'inin kol, 5'inin göğüs, 4'ünün sırt, 3'ünün omuz, 2'sinin ayak bileği, 1'inin köprücük kemiği ve 1 'inin de dövmeleri el – ayak bileği, karın ve omuz bölgelerinde bulunmaktadır. Bu katılımcıların dövme için seçtikleri bölgeler de görüşme yapılan katılımcılarla örtüşmektedir.

Dövme modellerinin bedende tercih edildiği bölgenin seçilmesindeki nedenlerin belirlenmesi için daha fazla çalışama yapılmasına ihtiyaç vardır.

D.2, bu konu hakkında şunları belirtmiştir: “Genelde dövme yaptıracak katılımcılar, dövme modelini kararlaştırdıktan sonra bedende yaptıracakları yeri de kararlaştırıp dövmeciye giderler orada dövmecilere fikirlerini anlatırlar. Genelde dövme yaptırmak isteyenler dövme modeli konusunda kararlı geldikleri için modeli uygun görmeyip tavsiye etmezsek bile çoğunlukla fikir değiştirilmiyor insanlar kararlaştırdıkları dövme modelinden vazgeçmiyorlar fakat yaptırmak istenilen bölge konusunda genelde tavsiyemize uyuluyor. Örneğin kaslı birisi gelip koluna küçük bir kuş dövmesi istediğinde bu dövmenin kolda güzel bir görüntü vermeyeceğini bedeninde çirkin gözükeceğini farklı bir dövme modeli seçmesini bu kabul görmezse bu dövmeyi büyük

bir pazu üzerine yapacağımıza daha küçük bir bölgeye yapmanın daha iyi olacağını belirtiyoruz. Ama asla şu dövme bedeninin şu bölgesinde iyi durur diyemeyiz. Dövme modeli ve kişinin bedeni ile alakalı olan bir durum bu. Eskiden popüler olan belirli dövmeler vardı. Onların yeri belliydi. Kimin bedeninde görüldüyse görülen kişinin bedeninde hangi bölgedeyse o dövme yaptıracaklar da çoğunlukla popüler kişi ile bedenlerindeki aynı bölgeye yaptırıyorlardı. Örneğin ünlü bir futbolcunun ya da aktörün dövmesi nerede ise o dövme yaptırmak isteyen kişi de dövmesini örnek aldığı kişininki ile aynı bölgeye yaptırmak istiyordu veya kadınlarda önceden ayak ve el bileklerine dövme eskiden çok popülerdi ama 2010'dan sonra bu azaldı artık herkes bedeninde her bölgeye dövme yaptırıyor. Zaten bizler de çok karışamıyoruz çünkü sonuçta bizim işimizin bir de ticari boyutu var. Belli bir yerden sonra müşteri ısrar ederse onun istediği ne ise o şekilde yapıyoruz.”

D.2, bedende yapılacak dövmenin bölge seçimi için şu tavsiyelerde bulunuyor: *“Dövme yaptıracaklar, yaptırmayı düşündükleri dövme seçecekleri beden bölgesini yaşam biçimleri, yaşadıkları çevre, hedefledikleri iş koluna göre yapmalarının onların yaşamlarını olumsuz etkilememesi için daha dikkatli düşünmelilerdir. Ayrıca yaptırmak istediği dövmeci ile yaptırmak istediği dövme ve o dövme bedeninde hangi bölgeye yaptıracağı ve yapacağı iş kolunu önceden konuşması kişi açısından daha faydalı olacaktır.”*

K.10, el bileğindeki küçük kuru kafa dövmesini çok sevdiğini ve kendine yakıştırdığını belirtmiştir. Çevresinden dövmenin anlamsızlığı ile ilgili tepkiler geldiğini ama çok umursamadığını bunun onun için önemli olmadığını belirtmiştir. Fakat K.10'un dövmesine bakıldığında etrafta olup dövmesine bakan insanların dövmeyi

beğenmedikleri ve beğenmeyenlerden bazılarının “*neden kuru kafa?*” şeklinde alaycı soru yönelttikleri; K.10’un bu alaycılığa karşılık vermediği hatta bazen de bu durumdan habersiz olduğu gözlemlenmiştir.

K.4 ve 5’in sosyal ortamlarda oldukça rahat oldukları gözlemlenmiştir. Dövmeler dışında bu katılımcılara da toplum tarafından dikkat edildiği gözlemlenmiştir. Yalnız K.10’da olduğu gibi alaycı tepkiler verildiği görülmemiştir.

Katılımcıların ve dövme yaptıranların, dövmelerini yaptırma sebeplerinin çok farklı olduğu gözlemlenmiştir. Kimileri kimliklerini ifade etmek, kimileri özendikleri için dövme yaptırırken kimileri de dövme sevdiği için dövme yaptırmaktadırlar. Bunun dışında farklı sebeplerle dövme yaptıranlar da vardır. Bu konuda daha çok bilgi edinebilmek için daha fazla çalışmanın yapılması gerekmektedir.

Dövme yaptıracakların büyük bir kısmı dövmeyi gizleme yoluna gitmektedir. Dövmelerini genelde görünür yerlere yaptırmamaktadırlar. Toplum içinde veya iş yerlerinde sorun olmaması için bedenlerinin kıyafetlerle gizlenebilecek bölgelerine dövme veya dövmeler yaptırmaktadırlar. Dövme yaptıran kişilerin toplum içinde oldukça rahat oldukları yapılan gözlemler ve görüşmeler sonucu belirlenmiştir. Fakat aynı rahatlığa iş konusunda rastlanılmamıştır. Kamusal alanda çalışanların birçoğu işe girmeden önce dövme yaptırmayı tercih edememektedir. Kişilerin gireceği iş için dövme yaptırmak sorun olmasa bile yine de işe girdikten sonra dövme yaptırmayı tercih ettikleri sonucuna varılmıştır. Özel sektör için de durumun çok farklı olmadığı gözlemlenmiştir. Müşterilerinin rahatsız olabileceği ile ilgili kaygıdan ötürü görünür

yerlerde dövmenin görünürlüğü, iş yerlerinin müşteri potansiyeline göre değişim göstermektedir.

K.10'a dövme yaptırırken özellikle iş bulmada sıkıntı yaşayacağını düşünüp düşünmediği sorulduğunda, katılımcı kendisinin yurtdışına gideceğini o yüzden bu durumu düşünmediğini, bu durumun bu nedenle kendisi için bir sorun teşkil etmediğini belirtmiştir.

Dövme yaptıran insanlar, dövme yaptırırken bütün riskleri göze alarak dövme yaptırmaktadırlar. Bu yüzden dövme yaptıranlar için bir yılma söz konusu değildir. Riskleri düşünmeden dövme yaptıranlar ise, bu uygulamanın bilinçsiz ve popüler kültür kısmını oluşturmaktadırlar. K.2, *“Dövmeye tepki gösterenler olduğu ve olacağı gibi beğenilerini sunanlar da olacaktır.”* şeklinde bir ifade ile dövme yaptıranların her türlü sonuca açık olması gerektiğini belirtmiştir. Fakat bu durumu bilmeden dövme yaptırıp sonradan pişman olan katılımcılar da olabiliyor. 17 yaşındaki K.9, arkadaşları ile birlikte gidip dövme yaptırdıklarını ve girmek istediği işte dövmenin sorun yarattığını bilmediğini, dövmeci de dahil kimsenin kendisine bu durumdan bahsetmediğini ve bu nedenle dövme yaptırdığına pişman olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı 4, insanların dövmelerinden ötürü bir işe alınmamasının saçma olduğunu, işe alınacak kişinin dövmelerine değil kalifiye olup olmadığına bakılması gerektiğini ifade etmiştir.

3.6. Düzenlemeler

Dövme ile ilgili ülkemizde kanuni herhangi bir düzenlemeye rastlanılmamıştır. Genelde etik kurallar üzerinden belirli uygulamalar var bu da tamamen dövmeci ile ilgili bir durum.

Yurtdışındaki örneklerde olduğu gibi 18 yaşından küçük birisine dövme yapmanın yasal hiçbir sorumluluğu yok²⁴. Yurtdışında da benzer şekilde eyaletlerin veya ülkelerin aldıkları kararlar farklılaşabiliyor. Her eyalet veya ülkenin farklı şartları olabiliyor.²⁵ Fakat yurtdışında farklıklar görülse de en azından dövme ile ilgili yasalar bulunmaktadır.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde dövmecinin yaşınız ile veya kanuni bir kısıtlama ile ilgili bir bilgi verip verilmediği sorusu sorulduğunda, bu soruya ‘evet’ diyenler olduğu gibi ‘hayır’ diyenler de oldu. K.9 ve 10 bu soruya ‘hayır’ yanıtını veren katılımcılar arasındadırlar. K.10’un yasal bir düzenlemeden veya olması gerekir gibi durumlardan haberinin olmadığı kendisi ile yapılan görüşmelerden anlaşılmaktadır. K.9 ise yasal düzenleme olması gerektiğini iş kaygısı başladıktan sonra öğrenmiş ve bu ona neredeyse geri dönülemez bir hata olarak dönmüştür.

D.1, D.2 ve D.3 ile yapılan görüşmeler ve dövme salonlarında yapılan gözlemler sonucu bu dövmecilerin, dövme yaptırmak isteyenleri hemen koltuğa oturtmadıkları fark edilmiştir. 18 yaşından küçüklere dövme ile ilgili bilgi verildiği, yaşayabilecekleri

²⁴ <http://www.ncsl.org/research/health/tattooing-and-body-piercing.aspx>

²⁵ http://self.gutenberg.org/articles/eng/Legal_status_of_tattooing_in_the_European_Union

sıkıntıları anlatıldığı ama buna rağmen halen dövme yaptırmakta ısrar edenler olursa bu sefer onlardan velileri ile birlikte gelmelerinin istendiği gözlemlenmiştir. Ama bu, sizin gideceğiniz dövmeci ile ilgili bir durum o yüzden de tamamen dövmecinizin etik davranışına kalabiliyor.

D.2, dövme yaptıрма yaşı ile ilgili şunları söylemiştir: “Ülkemizde dövme yaptıрма yaşı ile ilgili kanun olmalı. Dövme yaptırmak için yaş sınırı aslında dövme yaptıranlar için oldukça önemli. Belki ailenle ilgili bir sıkıntı yaşayacaksın ya da işi ile ilgili. Yoksa 18 bile erken olabilir iyi düşünüp karar vermek için ama en azından bir sınır belirlemek gerekiyor ve 15 yaşından daha mantıklı olunabilecek bir yaş. Bu yaştaki birine karışamayız zaten. Daha büyük yaşta gelip hatalı kararlar verenler de olabiliyor ama dediğim gibi 18 yaşındaki insanlara karışamayız çünkü kanunen reşit olarak kabul ediliyorlar. 18 yaş altına ailesi yanında olup da izin verirse dövme yapıyoruz. Ülkemizde aslında bu konuda herhangi bir yasa yok. 15 yaşında dövme yaptırmak isteyen birisine de dövme yapan bir dövmeci bulunabiliyor. Hatta bununla ilgili sayılabilecek bir olay anlatayım. 2010 yılında 18 yaşından küçük birisine piercing yapmış bir dövme- piercingci çocuğun da ailesi nüfuslu bir aileymiş. Kızılay’daki bütün dükkanları denetleyip kusur buldukları bütün dükkanlara ceza kesmişlerdi.”

Dövmecilerin çoğunda hijyen konusu belirli kriterlere oturmuş bir durumda iken yasal düzenlemeler için aynı şeyi söylemek oldukça zordur. Ülkemizde de geleneksel olarak bir geçmişi bulunan dövme uygulamasının yasallaşmamış olması da gerçekten oldukça ilginçtir. Bu durumun sadece dövme ile ilgili mi yoksa genel bir sağlık kusuru mu olduğunun anlaşılabilmesi için daha detaylı çalışmalara ihtiyaç vardır. Çalışmada dövme uygulamasındaki yasal noksanlığın nedenleri üzerine derinlemesine araştırma

yapılamamıştır. Fakat yapılan gözlemlerde görüşülen dövmeçilerin yasal herhangi bir mevzuat bulunmamasına rağmen etikliğe dikkat ettiklerine dikkat edilmiştir. Her dövmeçinin etikliğe dikkat edip etmediğini öğrenebilmek için detaylı çalışmalar gerekmektedir. Dövme yaptıranların bu konuda gerekli duyarlılığı göstermedikleri gözlemlenmiştir. Dövme salonlarında gözlem yapılırken salona gelip dövme yaptırmak isteyen insanların neredeyse tamamı yasal düzenleme ile ilgili herhangi bir soru veya talepte bulunmamıştır. Tek ilgilendikleri dövme modelini hemen yaptırıp dövmeli birisi olarak o salondan çıkmaktır. Dövmeçilerin etikliğe sonuna kadar bağlı olup olmadığı sorusuna D.2, dövmeçiliğin sonuçta ticari bir iş olduğunu, dövmeçilerin dövme yaparak para kazandıklarını, dövme yaptıranların da müşteri olduğunu ve müşteri kaçırılırsa bu işin yapılamayacağını belirtmiştir. D.2, *“Her ne kadar dövme yaptırmak isteyenlere bilinç kazandırmaya da çalışsak, geçimimi bu işle sağlıyorum. Dövme yaptırmak isteyen kişi yanlış bir uygulama olsa da ben bunu istiyorum derse son tahlilde istediğini yapmak zorundayım. Sonuçta hizmet veren bir iş yapıyorum”* demiştir.

Dövmenin geçmişteki kullanımı ile ilgili kaynaklardan, toplumun dövmeye bakışı dışında toplumu yönetenlerin de dövmeye bakışı hakkında bilgiler edinilmektedir. Bu bilgiler öğrenildikçe geçmişte dövmenin daha bilinçli yapılması yanında devletin dövme işlemlerine direkt olarak dahil olduğu izlenimi de uyanmaktadır.

3.7. Sanatsal Yön

Dövme sanat mı zanaat mi?: Dövme yapanların çoğu yaptıkları işi bir sanat, kendilerini de birer sanatçı olarak görürler. Kimin ne kadar sanatçı olduğuna karar vermek bu çalışmanın amaçları içerisinde yer almıyor. Fakat dövmeçilere sanatçı dövmelere de sanat sözcüğünün kullanılması gerekliliği gibi bir hava olunca bu

konuda da araştırılmaya yapılmaya çalışılmış. Kesin yargılara varılmaya çalışılmamış sadece konu hakkında veriler elde edilmeye uğraşmıştır. İster yurtdışı ister yurtiçi olsun dövme işini meslek edinmiş kişilerin büyük bir çoğunluğu kendisine sanatçı der ve başkalarının da kendisine öyle demesini bekler ve demeyenlere de olumsuz davranışlarını yansıtırlar.

Alan araştırması sırasında görüştüğüm dövmecilerden sadece bir tanesi sanatçı olmadığını zanaatkar olduğunu belirtirken geri kalanlar sanatçı olduklarını belirtmişlerdir. Yapılan görüşme ve gözlemlerden hem dövmecilerin hem de dövme yaptıranların dövmeciliği bir sanat olarak gördükleri anlaşılmıştır.

Dövmenin sanat mı zanaat mi olduğu sorusuna yanıt verilebilmesi için oldukça detaylı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

3.8. Dövme ve Sağlık

Dövme, bedene bir iğne aracılığıyla boyalarla yapılan bir uygulamadır. Bu uygulama yapılırken dövme makinesinin ucuna takılı olan iğne dövme modeli bitene kadar bedeninize defalarca girip çıkmaktadır. Bu durum da haliyle bedeninize belirli bir acı vermektedir. Bu acının boyutu kişiden kişiye değişmektedir. Acı eşiği, sizin acıya karşı dayanıklılığınızla alakalı bir ölçüdür. Katılımcıların geneli ilk dövmelerini yaptırmadan dövme yaptırmanın canlarını ne kadar yakacağı konusunda endişeli olduklarını belirtmiştir. K.17, dövme yaptıracığı zaman salonda beklerken acı ile ilgili dövme yaptıranlar ile görüştüğünü ve o kadar da acımadığının söylendiğini ama yine de bir

koru duyduğunu ifade etmiş dövme bittikten sonra acı duyduğunu ama korktuğu kadar bir acı olmadığını belirtmiştir.

Bedene verilen acı dışında, bu uygulamanın bedenin sağlığına da bir zararı olup olmadığı veya sağlıkla ilişkisi gözlemler ve görüşmelerle anlaşılmaya çalışılmıştır.

K.1, dövme yaptırırken hiç acı duymadığını ve bu durumun acı eşiği yüksek olduğundan mı yoksa dövme yaptırdığı bölgeden ötürü mü olduğunu bilemediğini ifade etmiştir.

Dövme yaptırmaya gidildiğinde yapılan gözlemlerde kimsenin hijyen ile ilgili bir soru yönelttiğine rastlanılmadı. Katılımcılara bunun nedeni sorulduğunda neredeyse tamamı, bildikleri bir dövmeçiye gittikleri için dövmecinin hijyen ile ilgili ne yaptıklarını bildiklerini ve sormaya gerek duymadıklarını belirtmişlerdir. Gittikleri dövmecinin ya arkadaşlarına ya ailelerinden birine dövme yaptığını ve tek kullanımlık malzemeler kullandıklarını belirtmişlerdir.

Dövme yapım esnasında yanında bulunulmasına izin veren birkaç katılımcının dövme yapım aşaması en başından en sonuna kadar izlenmiştir. Birisine dövme yapılacağı zaman daha önce birisine dövme yapılmışsa salona hemen yeni bir müşteri alınmıyor. İçerisinin temizliği ve havalandırılması yapılıyor daha sonra tek kullanımlık malzemeler atılıyor ve yerine yeni kullanılacak malzemeler ambalajlı halde dövme yapılacak odaya getirilip dövme yaptıracak kişinin önünde açılıp makine hazır hale getiriliyor. Sonra dövme yapma işlemine başlanıyor.

Dövme yapılırken en çok dikkat ettiğim ışık idi. Akşam vakti veya net görebilmek için kullanılan portatif bir lamba idi. Dövmecinin kullandığı bu portatif lamba çalışmayı net görebilmek için kullanılıyor fakat dövme yaptıran bir kişi bu ışıktan rahatsız olup güneş gözlüğü kullanmıştı. Işık ile ilgili her dövmecinin farklı kullandığı araç gereçleri olabilir. Bu durum salondan salona değişebilir. Bu durum, o an için veya daimi olarak dövme yaptıran kişinin gözlerinde bir sorun oluşturabilir. Çünkü dövme uygulaması uzun süren bir işlem ve küçük bir sorun olup sağlığını etkilemese bile dövme bitene kadar oldukça rahatsız edici olup, psikolojik olarak rahatsız edici olabilir.

Dövme ile en çok kafama takılıp da tatmin edici bir yanıt bulamadığım soru ise tek kullanımlık araçlar ile sürekli kullanılan araç gereçler konusunda idi. Dövmeciye gittiğinizde makine hariç her şeyin tek kullanımlık olduğu söylenir. Çalışmada tek kullanımlık olmayan araç gereçlerin temizlenme safhasına şahit olunamamıştır. Makinenin dövme bittikten sonra nasıl temizlendiği ya da her dövme yapılışından sonra mı yoksa dövme dükkanı kapatılmadan önce mi temizlendiği konusunda bir gözlem yapılamamıştır. Dövme yaparken kullanılan iğnelerin, eldivenlerin atıldığı görülmüştür. Dövme boyasının atılıp atılmadığı hakkında gözlem yapılamamıştır. Bu konuda eksik bilgiler bulunmaktadır. Ama dövme makinesindeki tutacakların tek kullanımlık olmadığı fark edilmiştir. Onun bedene iğneden sonra en yakın araç olduğu düşünülünce bu durum biraz düşündürücüdür. Bu durum sorulmuş fakat tatmin edici yanıtlar alınamamıştır. Aynı soru, K.1'e sorulduğunda; soruyu, sağlığın Türkiye'de genel anlamda akıllarda şüphe uyandırdığı sağlık işinde olanların çoğunlukla hijyenik olup olmadığının tamamen kişiyle bağlı olduğunu düşündüğü şeklinde yanıtlamıştır. Yani bu katılımcıya göre sağlık ile sorunlar sadece dövme konusunda değil sağlığın bütün alanlarında mevcuttur.

K.10, dövme yaptırmaya gittiğinde fazla soru sormadığını, sorduğunda aynı doktorlar gibi azarlandığını belirtmiştir. Benzer yanıtlar diğer katılımcılardan da gelmiştir. Buradan sağlık ile ilgili hizmet verenlerin soru sorulmasına tahammüllerinin olmadığı sonucu çıkarılabilir.

O zaman burada ortaya yasal denetlemelerin yapılması sorunu çıkıyor. Dövmeciler ile ilgili yapılan araştırmalar, gözlem ve görüşmelerde herhangi bir denetim bilgisine rastlanılmamıştır.

Dövmenin kan bağıışı ve organ bağıışına etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Kan bağıışı konusunda ise çok farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. ABD’de sağlık gerekçesiyle dövmesi olan insanların kan bağıışı yapmalarına kısıtlama getirilmiştir; Bu kısıtlama, Kızıl Haç’ın bağıış alımlarında halen uygulanmaktadır.²⁶ Kızıl Haç, ABD’de bazı eyaletlerin dövme sahiplerinden halen bağıış kabul etmemektedir. Ülkemizde ise Kızılay’ın internet adresinde bu tarz bilgiler bulunmamakla birlikte kan bağıış noktalarında, kan bağıışı yapacak kişilerin beyanına bağılı olarak son bir yıl içerisinde dövme yaptırmış kişilerden kan bağıışı alınmamaktadır. Dövme hakkında sağlık bakımından daha detaylı bilgi sahibi olmak için detaylı çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu konuda yapılacak çalışmalar dövmenin sağlığına etkisi ya da dövme uygulamasının sağlıklı olup olmadığı hakkında bizlere daha detaylı bilgiler verecektir.

---

²⁶ <https://www.redcrossblood.org/donating-blood/eligibility-requirements/eligibility-criteria-alphabetical-listing>

K.17'ye “Dövme yaptırıldığında kan bağıışı yapılabilmesi için en az 1 sene bağıış yapılamadığını biliyor muydunuz?” diye sorulduğunda böyle bir bilgiden haberinin olmadığını, doktor arkadaşları olduğunu ve bunu onlara soracağını söylemiş ve sorduktan sonra da doktor arkadaşlarının böyle bir şey olmadığını istediğinde kan verebileceklerini söylediğini belirtmiştir. Bunun üzerine Ankara’da bulunan bir Kızılay Kan Bağıış noktasına gidilmiş ve orada bulunan bir yetkiliye “dövme yaptırılanlar kan bağıışında bulunabilirler mi²⁷?” sorusu yöneltmiştir. Yetkilide kan bağıışlamadan önce bağıış yapacaklara verilen ‘kan bağıışçısı kayıt formunu’ vermiştir. Burada 38.maddenin²⁸ bu konu ile ilgili olduğunu söylemiştir. Bu maddeye bağıışçı dikkat etmezse ne olduğu sorulduğunda, yetkili dövme vb. uygulamalar görünür yerlerdeyse soruyoruz ama görünmeyen bir yerde ise maalesef bağıış yapmış oluyor. Yetkili kan bağıışının bağıışçının beyanına bağılı olduğunu belirtmiştir. Bu formu doldurup 12 ay geçmemiş bir dövmesi var ve kan bağıışlıyorsa özellikle görünmeyen bir yerindeyse buna bir şey yapılamayacağını ifade etmiştir.

K.1, 9, 10, 18 ise dövmenin kan bağıışına engel bir durum oluşturduğunu ilk defa duyduğunu belirtmişlerdir. İnternet üzerinden yapılan ve 38 katılımcının yanıtladığı “Dövmenin kan bağıışı ve organ bağıışına etkisini biliyor musunuz?” sorusuna 22 katılımcı evet, 16 katılımcı hayır yanıtını vermiştir. Bu verilerle kesin bir yargıya varmak her ne kadar zor olsa da dövmenin bağıış vermeye etkisini bilmeyenlerin sayısının hiç de az olmadığı sonucuna varılabilir.

Bir gün hastaneye gittiğimde doktor emar çekilmesi gerektiğini söyledi. (MRI, Magnetic Resonance Imaging) emar çekirmeden önce sözleşme benzeri bir kağıt

²⁷ Ek 2 ,soru 5 sayfa 60, yanıt 5 sayfa 62

²⁸ Bakınız fotoğraf 50

imzalatıyorlar. Bu kağıttaki uyarılardan biri de dövmeyle sahip olup olmadığımızdır. Bunun nedenini oradaki sorumlu sağlıkçılara sorduğumda bu konu hakkında bir bilgiye sahip olmadıklarını belirttiler. Aynı soruyu doktora yönelttiğimde o da bilmediğini belirtti. Bu konu hakkında internet üzerinde araştırma yapıldığında ise bazı bilgilere ulaşılabildiği²⁹.

Buz Adam Ötzi'nin keşfi ile geleneksel dövmenin sağlık amaçlı yapılışı hakkında bulgulardan bahsedilse de araştırmada modern dövmenin sağlığa faydası dokunması amacıyla yapıldığı gözlemlenmemiştir.

Katılımcılarla yapılan görüşmeler ve yapılan gözlemlerde dövme yapılırken herhangi bir sağlık sorunu oluşumuna rastlanmamıştır. Katılımcılarda oluşan sağlık sorunları gözlemlenmemiştir. Fakat yine de sağlık önemli bir konudur ve önlem alınmazsa hiçbir zaman zararı olmaz. Dövme yaptırmaya gitmeden cilt ve kan tahlili veya sağlık raporu almak hem dövmeci hem de dövme yaptıracak kişi için yararlı olabilir. Böylece kimse zor bir durumda kalmaz.

Sağlık denilince akla sadece hastalık gelmemelidir. Bilincin yerinde olması da önemlidir. Dövme yaptırmaya giderken bilinç açık olmalıdır. Alkol vb. uyuşturucu maddeler kullanıp dövme yaptırmaya gitmek normalde yaptırmayacağınız bir dövme yaptırmaya neden olabilir. Yaşayacağınız pişmanlık psikolojik sorunlar yaratabilir veya o anki sorunlardan ötürü pişmanlık verebilecek ani karardan ötürü yanlış seçimler yaptırabilir.

---

²⁹ <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/saglik/dovmeleri-yuzunden-mra-almadilar-28640403>,
<http://www.mynet.com/haber/saglik/dovme-yaptiracaklar-aman-dikkat-224052-1>

3.9. Dövmeler ve Cinsiyet

Bu bölüm iki cinsiyet³⁰ üzerinden değerlendirilmiştir. Farklı cinsiyet özellikleri hakkında bilgi toplayabilmek için daha detaylı çalışmalar gerekmektedir.

İnternet üzerinden yapılan ilk ankete³¹ katılıp cinsiyet sorusuna yanıt veren 71 kişinin 57'si kadın 14'ü erkektir. İnternet üzerinden yapılan diğer bir ankete katılan 38 kişiden 26'sı kadın 12'si erkeklerden oluşmaktadır. Yapılan görüşmelere katılan 18 katılımcıdan ise 13'ü erkek 5'i kadındır. Yapılan anket ve görüşmelerden kadınların mı yoksa erkeklerin mi daha fazla dövme yaptırdığını ya da bir eşitliğin söz konusu olup olmadığını bulmak zordur.

Dövme modelleri üzerinden cinsiyetçiliğe bakacak olursak kadınların yaptırdıkları dövmelerin genelde daha duygusal olduğu kanısına varılabilir. Bazı kadınlar feminist dövme modelleri yaptırırken³² bazı kadınlar sevgilerini belli eden dövme modelleri tercih etmektedirler. Bu sevgi modelleri de yine kibar, zarif modellerden seçilmektedir: hayvan sevgisi, eş sevgisi, kişisel sevgiler³³ ...

Erkeklerin yaptırdıkları dövme modellerini ise daha güçlü modeller oluşturmaktadırlar³⁴. Aile bireylerine duyulan sevgiyi belli etmek için bile zarif bir

---

³⁰ Kadın ve erkek

³¹ Bakınız Ek 1 yanıtlar sayfa 57

³² Bakınız fotoğraf 2 sayfa 95

³³ Bakınız fotoğraf 6 ve 8 sayfa 96, fotoğraf 26 sayfa 101, fotoğraf 27 ve 29 sayfa 101

³⁴ Bakınız fotoğraf 3 sayfa 95, fotoğraf 5 sayfa 96, fotoğraf 20 sayfa 99, fotoğraf 21 ve 24 sayfa 100, fotoğraf 32 sayfa 102

dövme modeli yerine güçlü simgeler seçilebiliyor³⁵. Zarif modeller de kullanıldığı da görülmekle birlikte bu duruma çok az rastlanılmıştır³⁶.

Cinsiyet farklılıkları dövme modelinin bedende tercih edildiği bölgelere göre de değişiklikler gösterebilmektedirler. Erkekler çoğunlukla dövme modelleri için kol, omuz, göğüs, el bileği bölgelerini daha çok tercih ederlerken, kadınlarda bir sınırlama görülmemiştir. Kadınlar dövme modeli bedenlerinde nereye yakışırsa o bölgeyi dövme yaptırmak için kullanırken erkekler için dövme bölgeleri sınırlı kalmaktadır. K.10'a "Ayak bileğine ya da beline dövme yaptırır mısınız?" diye sorulduğunda "Abi oralara kadınlar dövme yaptırıyor" yanıtı alınmıştır.

Bedende dövme modeli için seçilen bölgelere daha çok erkeklerin cinsiyetçi yorumlarda buldukları dikkat çekicidir. K.4 ve 5 dövme modeli nereye yakışacaksa o bölgeye dövme yaptıracaklarını, küçük bir dövme yaptırdıklarında el – el bileği ve ayak - ayak bileği bölgelerinin uygun olacağını daha büyük modeller içinse kol, omuz, sırt gibi bölgelerin seçilebileceği yanıtını vermişlerdir.

Dövme modellerinin ölçüleri konusunda ise dövmeyi ne kadar sevdiğinizle ilgili sonuçlar çıkmakla beraber kadınların genelde ölçü olarak küçük dövmeler tercih ettiği görülürken erkeklerin de daha büyük ölçülü dövmeler tercih ettiği görülmüştür. Kadın ve erkekler arasında dövme modelinin ölçüsünü belirleyen bir diğer etkenin de para olduğu gözlemlenmiştir. K.10 göğüs bölgesine büyük bir kaplan dövmesi düşündüğünü fakat aşırı pahalı olduğunu ve bu nedenle daha küçük bir dövme ve küçük olacağı için

---

³⁵ Bakınız fotoğraf 7 sayfa 96

³⁶ Bakınız fotoğraf 12 sayfa 97

bedeninde küçük bir dövmenin güzel duracağı farklı bir bölgeye dövme yaptıracağını belirtmiştir.

Çalışmaya tam anlamıyla katılmayıp sadece kolundaki dövme modelinin anlamını yanıtlayan bir dövme sahibine kolundaki akrep modelinin anlamı sorulmuştur. O da annesi ile ilgili bir dövme yaptırmak istediğini ve annesinin burcunun akrep olduğunu ve o yüzden akrep dövmesi yaptırdığını belirtmiştir. Buradan erkeklerin de aslında duygusal dövmeler yaptırabileceği ama bunu gösteremedikleri kanısına varılabilir. Bu örnek ile ilgili psikanalitik çalışmalar da bu konuda uzman kişiler tarafından yapılabilir.

Bu bilgilere dayanılarak erkeklerin seçtikleri sembollerin daha güçlü ve sert sembollerden oluşurken kadınların da güçlü ama zarif semboller tercih ettikleri kanısına varılabilir. Bunun dışında erkeklerin dövme modeli yaptırırken belirli bölgeler dışına çıkmadıkları fakat kadınların bu konuda daha rahat oldukları gözlemlenmiştir. Bu konuda kesin sonuçlar için daha detaylı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

3.10. Dövme ve Cinsellik

Dövmenin motivasyon sebeplerinden güzellik faktörünü bazı katılımcıların özellikle karşı cinsi etkilemek için kullandıkları alan çalışmasında gözlemlenmiştir.

Bu konuda yapılan görüşmelerde katılımcıların çekingenliği ve rahat yanıtlar vermedikleri gözlenmiştir. Gözlemler ve görüşmelerden elde edilen bilgilere dayanarak dövme yaptıran insanların dövmelerini cinsellikle ilişkilendirerek yapmadıkları

düşünölmektedir, buna karşın katılımcı 8³⁷, “toplum, buna ben de katılıyorum, dövme- kadınları seksi buluyor” diyerek dövme- lerin cinsellikle ilişkisi için düşüncesini belirtmiştir.

Ayrıca internet üzerinden yapılan ankete³⁸ verilen yanıtlarda bu konuda fikir edinilmesine yardımcı olabilir. 72 katılımcının yanıtladığı “Ülkemizde dövme ile ilgili güzellik yarışması yapılmasını ister misiniz?” sorusuna 45 kişi hayır yanıtını verirken 25 kişi de evet, demiştir. Bu yanıtlardan katılımcıların çoğunluğunun dövme- yi güzellik aracı olarak görmediğini düşünebiliriz fakat bunun yanında 25 kişinin de dövme- yi çekici bir unsur olarak gördüğü yorumlanabilir.

Bu konuda detaylı bilgiler edinebilmek için daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.

3.11. Dövme Sildirme ve Dövme Kapatma

National Geographic Türkiye Şubat 2015 sayısında Aetius’un yapılan dövmeden vazgeçilmesi halinde acı verici bir şekilde silinmesinin kitabında tarif edildiği belirtilmiştir. Günümüzde Ankara’da yeni yeni dövme sildirme merkezleri açılrsa da bu merkezler dövme sildirme işleminin yapılan dövmeden daha yüksek fiyatlara silinmesi, silme işleminin tam gerçekleşmeyebileceği olasılığı ve dövme yaptırılırken verdiği acıdan daha fazla acı vermesi gibi sebepler, dövme sildirme işleminin en son çare olarak tercih edilmesine sebep olmaktadır. Katılımcılar arasında dövme sildiren birisi yoktur.

---

³⁷ Ek 3 yanıt 8 sayfa 74

³⁸ Ek 1 yanıt 6 sayfa 54, yanıt 7 sayfa 55

Görüşme yapılan 18 katılımcıda 18'i de dövmesinden pişman olmayacağını pişman olsa bile dövmelelerini sildirmeyeceklerini ifade etmişlerdir. Buna karşın internet üzerinden yapılan ankete³⁹ katılan 72 kişiden 50'si dövmelelerinden pişman olmaları durumunda sildireceklerini, 20'si ise dövmelelerini sildirmeyeceklerini belirtmişlerdir. Dövme sildirme merkezleri hakkında detaylı bilgi edinmek için detaylı çalışmalar gerekmektedir. Bunun dışında dövme sildirmek için hastanelerin cerrahi bölümleri de operasyon ile dövme olan bölgeyi kesip almakta ve o bölgeye bedenin başka yerinden parça eklenerek silme işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu işlem de oldukça zahmetli bir işittir. Bu işlemlerin zorluğundan olsa gerek çoğunlukla dövmesinden pişmanlık duyanlar veya eski dövmeçisinden kaynaklı yapılan dövmeyle beğenmeyenler bu dövmelelerini kapama yoluna gitmektedirler. Kapama dövmeleleri Ankara'da oldukça yaygın bir uygulamadır ve alanda yapılan gözlemler sonucu gerçekten de eskiyen, hatalı yapılan ve pişman olunan dövmelelere nazaran kapama dövmeleleri sanki yeni bir dövme yapılmakta ve gösterişli bir hale getirilmektedirler.

Kapatma dövmelelerinin kullanım alanı sadece bunlarla sınırlı değildir. Kapatma dövmeleleri, ameliyat ve yara izleri için de sıklıkla kullanılmaktadır. Kapatma dövmeleleri, bedeninde sağlık ile ilgili veya bir kazadan kaynaklanan sorunların, kusurların, izlerin gizlenmesi için Ankara'da çokça gözlemlenmiş bir uygulamadır.

Kapatma dövme yaptırmak, sildirme işleminden daha kolay ve acısız bir işlemdir. Katılımcılar bu işlemi pişman olunan dövmeden kurtulmak ve böylece psikolojik olarak rahatlamak ve yeni bir dövme ile yaşamda yeni bir sayfa açmak olarak nitelendirmektedirler.

---

³⁹ Bakınız Ek 1 yanıt 8, sayfa 55

Yukarıda görülen fotoğraflar D.3.ün yaptığı bir kapatma dövmesinin aşamalarının fotoğraflarıdır. Fotoğraflardaki aşamalardan da görüldüğü üzere kapatma işleminin normal dövme yapmaktan daha zor olduğu anlaşılmaktadır. Kapatma dövme yaptıracak insanlar eski dövmelelerinden kurtulmak için bu işlemi yaptırmak istiyorlar. Zaten önceki dövmesinden rahatsız veya pişman olan insanlar hassas olabiliyorlar. Eski dövmenin görünmemesi de onlar için önemlidir. Eski dövme kapatmak için dövme yapacak kişinin de kapatılacak dövmenin üzerine yapılacak ve eski dövme belli etmeyecek yeni bir model hazırlaması için planlama yapması da gerekmektedir. Sildirme işlemine nazaran oldukça sık başvurulan bir işlem olan dövme kapatma dövmesinden kurtulmak isteyenler için resmen bir kurtarıcı gibidir.

Dövme sildirme konusunda ise görüşme yapılan katılımcıların hepsi kişisel sebeplerden kaynaklı olarak dövme sildirmeyeceklerini özellikle belirtmişlerdir. Fakat kendilerini aşan olaylar da olabilmektedir. Bazı devlet dairelerinde işe girmek için dövmenin olmaması gerekmektedir. Bu tarz işlerde çalışacak insanlar, dövme yaptırmamaktadır. Devlet işlerine girerken dövmenin sorun oluşturacağını bilmeyen insanlarsa, dövme yaptırdıktan sonra dövmeden nasıl kurtulacaklarını araştırmaktadırlar. K.9, dövmenin gireceği iş için sıkıntı olduğunu eğer bunu daha önceden bilse işe girdikten sonra dövme yaptıracığını belirtmiştir.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerden dövme yaptıranların büyük bir kısmının dövme sildirmenin o dövmeden pişman olsa bile hoş karşılanmadığı sonucuna varılmıştır. Dövmenin popüler bir uygulama olarak algılanması dövme yaptıran katılımcıların hoşuna gitmemektedir. Katılımcılar, dövme sildirildiğinde ise uygulamanın popüler kültür içerisinde yer alacağını ve bunun dışında dövme yaptırarak ileri doğru bir adım atıldığını fakat sildirerek iki adım geri gidildiğini düşünmektedirler.

Daha önceden dövmesi ile dalga geçilse de kendisinin sevdiğini söyleyen katılımcı 1 sene sonra kendisi ile yeniden görüştüğümde eski dövmesini kapattırıp yeni bir dövme yaptırdığını söyledi. Dövmesi kötü olsa da pişman olmadığını söyleyen katılımcı dostum, dövmenin ucuza yaptırdığı için kötü görüldüğünü, insanların kötü gözle baktığını ve yurtdışına çıkacağından cezaevi dövmesine benzetildiğinden eski dövmesini kapattırıp yenisini yaptırdığını ifade etti. Bu şekilde eski geçmişine ve yaşamına bir sünger de çekmiş olduğunu düşünebiliriz.

Dövmenin Yeni Hali

Dövmenin Eski Hali

Gençken arkadaşları ile birbirlerine dövme yapan katılımcı dostum kendilerine dövme yapmalarından pişman olduğunu şimdiki aklı olsa profesyonel bir dövmeceye dövme yaptıracağını söylemişti. Kendisi ile iki sene sonra tekrar görüştüğümde iş yerinde de dövmelerinin şimdi olmasa bile ileride sorun teşkil edeceğinden ve zaten bu dövmelerinde pişmanlık da duyduğundan bir dövme sildirme merkezi bulduğu için dövmelerini sildirme işlemine başladığını söyledi. Dövme üzerine lazer ışını tutularak yapılan işlemin birkaç seansta biteceğini ifade eden katılımcı arkadaşım, silme işlemi sırasında da biraz acı olduğunu ama ikinci seans sonrasında bir gün boyunca dövme olan bölgenin acıdığını ve kaşındığını belirtti. Bu dövme olan bölgenin iyileşme süreci imiş. Lazerin yapıldığı bölgedeki mürekkep kendisini dışarı vurup bedendeki bölgeden kendisini dışarı atıyormuş. Lazer işlemi sonrasında tıpkı dövme yapıldığında olduğu gibi o bölge korunup krem ile tedavi uygulanıyor. Katılımcı, dövme silme işlemi yapan kişinin kendisine eczaneden alması için antibiyotikli bir krem tavsiye ettiğini de ekledi.

3. 12. Dövmeye Hikayeleri

Sınırları zorlamak

Sol elinde Arapça harflerle Allah yazılı dövmesi olan bir katılımcı ile tesadüfen karşılaştım. Tabii o zaman elinde ne yazdığından haberim yoktu. Elinin dış yüzeyinde Allah yazdığını söyleyince dövmeden ziyade nasıl tepkiler aldığı oldukça ilgimi çekti. Kendisine dövmenin dini açıdan kendisini veya başkalarını rahatsız edip etmediğini sorduğumda kendisi ve inancı arasındaki bağın başkalarını ilgilendirmediğini ve zaten dövmenin haram olup olmaması üzerinden hiçbir tepki ile karşılaşmadığını belirtti. Bunun üzerine şimdiye kadar tepki aldıysa nasıl tepkiler aldığını sorduğumda, katılımcı tepki gösterenlerin genelde neden dövme yaptırdığı konusunda değil de neden Allah diye dövme yaptırdığı ve neden sağ eline değil de taret eline dövme yaptırdığı konularında tepkiler aldığını ifade etti.

İlle de bu dövme

“D.1.’e dövme yaptığınız kişilerle yaşadığınız farklı olaylardan birini anlatabilir misiniz?” diye sorduğumda pek çok ilginç olay olduğunu ama bunlardan hemen aklına gelen bir tanesini anlatmak istediğini söyledi ve devam etti. “Bir gün dövme salonuma bir müşteri geldi. Ünlü bir sanatçının bacağındaki dövmeden yaptırmak istediğini söyledi. İnternette ünlü sanatçının dövmesini bulduk ama ben müşteriye dövmenin

herkes için başka anlamları olduğunu kendi yaşamı için de anlamlı olan bir dövme yapmalarının daha uygun olacağından bahsetsem de sanatçının dövmesini yaptırmakta ısrar edince dövmeyi yapan başka şehirde yaşayan dövmeciyi buldum. Dövmenin kalıbını sorduğumda dövmeyi freehand yaptığını söyledi ve ben de dövmecinin adresini müşteriye verdim. Başka şehirdeki dövmeciye gidip ünlü sanatçıdaki dövmeyi yaptırıp bana da yaptırdığı bilgisini verip teşekkür etti.”

Pişman baykuş dövmesi

Ankara Ulus'ta yürürken el bileğinde büyük bir baykuş dövmesi olan bir katılımcı ile karşılaştım. 18 yaşından küçük olan katılımcıya dövme olarak yaptırdığı sembolün kendisi için ne anlam ifade ettiğini, neden bu dövme modelini yaptırdığını sorduğumda arkadaşları ile birlikte gidip hepsinin bu dövmeyi yaptırdıklarını, kendisi için bir anlam ifade etmediğini belirtti. Dövmesinden pişman olup olmadığını sorduğunda katılımcı dövmesinden pişman olduğunu, sebebinin de dövmenin girmek istediği işe engel olduğunu ve bunu bilmediğini eğer bu durumu biliyor olsaydı dövmeyi yaptırmayacağını ya da işe girdikten sonra yaptıracığını ifade etti.

Stres ilacı

D. 4 ile dövmenin bağımlılığı ve psikolojik yönü konusundaki sohbetimizde D. 4, şu örneği verdi: “Üniversite öğrencisi olan bir müşterim, vize ve finallere çalışıp sınavlara bir veya iki gün kala gelip bedenine küçük ve orta boyutta dövmeler yaptırdı. Bedenine yaptırdığı dövme modellerini de rastgele veya birlikte seçerdik. Çünkü müşterim güzellik, anı vb. sebeplerden ziyade ders ve sınav hazırlık sürecindeki stresten kurtulmak için dövmenin verdiği acı ile rahatladığını söylüyordu.”

Yasa ve yasak

D. 4 ile ülkemizde dövme ve yasa ilişkisi üzerine yaptığımız sohbetimizde D. 4: “Dövme konusunda ülkemizde yurtdışında olduğu gibi bir yasa bulunmuyor. Merdiven altı dediğimiz bazı dövmecilerin dövme salonu bile yok. Bir gün bir piercingçi 18 yaş altındaki bir müşterisine piercing takıyor. Ailesi de nüfuzlu bir aile imiş. Kimin yaptığını belirleyemedikleri için Kızılay’daki tüm dövmeci ve piercingleri, benim dükkanım da dahil, birkaç hafta mühürlediler. Müşterinin ailesi güçlü olduğu için böyle bir ceza uygulandı. Ama 18 yaş altında olup pek çok dövme, piercing yapılan çocuk var.” D. 4, kendisinin de 18 yaş altı müşterilere ailesi yanında gelirse dövme yaptığını ama 16 yaş altındaki çocuklara ailesi olsa dahi dövme yapmadığını belirtti.

Dövme ve kan bağışı

Dövme ile kan bağışı arasındaki ilişki hakkında bilgi toplamaya çalışırken görüşme yaptığım katılımcı bu konuda bir fikri olmadığını ama doktor bir tanıdığı olduğunu ona soracağını söyledi. Birkaç gün sonra benimle iletişime geçen katılımcı, doktor arkadaşının kan bağışı ve dövme arasında bir ilişkinin bulunmadığını ve dövme yaptıran birisinin istediği zaman kan bağışlayabileceğini söylediğini ifade etti. Bu durum da dövme-kan bağışı arasındaki ilişkinin toplum tarafından bilinmediğini gözler önüne sermektedir. Çünkü KIZILAY Kan Bağış Noktaları’nda kan bağışında bulunurken okutulup imzalatılan beyannamenin 38. Maddesinde dövme, piercing vb. uygulama yaptıranların en az 1 sene sonra kan verebilecekleri ifade edilmektedir.

Sanat mı zanaat mı?

D.1 ile bir katılımcı ile dövme yapımı esnasında yaptığımız sohbette D.1’e dövme sanatçısı diye hitap ettiğimde D.1, Güzel Sanatlar mezunu olduğunu ve bir dövmeci

olarak kendisini sanatçı olarak değil zanaatkar olarak gördüğünü belirtti. Yurtdışı ve yurtiçi neredeyse tüm dövmeçilerin ve dövme yaptıranların kendisine sanatçı dediğini, D.1'e neden kendisini sanatçı olarak görmediğini sordum. O da dövme yapılacak simgeyi yazıcıdan çıkarıp bedene yapıştırdıktan sonra içini makine ile doldurduğunu söylemiştir. Bu yaptığını da sanat olarak görmediğini belirtti.

Pişmanlığın bedeli

Bir hastanede cerrah olarak çalışan katılımcıya dövme sildirme konusunda “dövmesini sildirenler neden sildiriyorlar ve dövmeyi nasıl siliyorsunuz?” diye sorduğumda dövme sildirmek için başvuranların farklı sebeplerle geldiklerini ama büyük bir çoğunluğunun eski sevgili-eş ya da işe girmekte sorun yaşama nedeniyle geldiklerini ifade etti. Dövmeyi silme konusunda ise dövmeyi silmediklerini dövme olan bölgeyi ameliyatta alıp bedenin farklı bir bölgesinden alınan derinin ameliyat edilen bölgeye adapte edildiğini belirtti. Kendisine dövme sildirmeye gelenlerin azarlandığı şeklinde söylentilerin doğru olup olmadığını sordum. O da “Neden kızalım, sıkıntıyı çeken dövmesini kaldırmaya gelen kişiler oluyor. Yani acıyı çeken kendileri o yüzden çektikleri acı zaten onlara daha dikkatli olmaları konusunda yeterli ders oluyordur” şeklinde yanıt verdi.

Kural her yerde kural

İngiltere’de yaşayan Polonya vatandaşı bir katılımcıya dövmenin gördüğü ve yaşadığı ülkelerde nasıl tepkilerle karşılandığı ve iş bulmada engel teşkil edip etmediğini sorduğumda bana şu şekilde yanıt verdi: “Avrupa’nın pek çok ülkesini gezdim. Bizler Hristiyan olduğumuz için dövme ile ilgili Müslümanlıktaki gibi dini bir yasağımız yok. İş ile ilgili olarak da dövmen, özel sektörde herhangi bir sorun teşkil etmiyor, ama işler

kamuya geldiğinde değişiyor. Banka gibi yerlere vücutun görülen yerlerinde özellikle de yüz, boyun ve ellerde dövmesi olanları işe almıyorlar. Bu durum özellikle Polonya’da katı bir şekilde uygulanıyor.”

Simgeden anıya

Modern dövme çalışmama rağmen lisans öğrencisi bir katılımcının el bileğinde gördüğüm geleneksel dövme dikkatimi oldukça çekti. Çünkü bir gençte Maori vb. popülerleşmiş dövmeler hariç geleneksel dövmeye rastlamamıştım. Kendisine dövmesinin anlamını, nerede yaptırdığını sorduğumda bana “Dövme aşiretimizin dövmesi ama ne anlama geldiğini bilmiyorum. Bu sembolü yaptırmaktaki amacım dedem rahmetli olduktan sonra onun anısını bedenimde yaşatmak istememdi.” dedi.

İş mi meslek mi?

D.4 ‘e “Bu işe başladığınızda aileniz ya da çevrenizden bir tepki aldınız mı?” diye sorduğumda dövmecilik mesleğine ilk başladığında pek para kazanamadığını ve ailesinin de neden gerçek bir iş bulmadığı, memurluk ya da işçilik yapıp düzenli bir gelir elde edebileceği bir işte çalışması konusunda kendisini sıkıştırdığını söyledi. D. 4 düzenli gelirin iyi olabileceğini ama o zaman da bu kadar rahat edemeyeceğini ve insanlarla rahat bir şekilde sohbet edebildiğini ve işine kimsenin karışmadığını ve geliri düzenli olmasa da sadece karnımı doyurmaya yetse de bu işi yapmaya devam edeceğini ifade etti.

Başa gelen çekilir

Otobüste evime giderken boynunda, ellerinde dövme olan iki genç gördüm. Yanlarına gidip onlar otobüsten inene kadar sohbet etmeyi düşündüm ama otobüs kalabalıktı, anlaşmakta sorun yaşayabilirdik, sohbete istemsiz katılanlar ve bozanlar olabilirdi incekleri durağa yaklaşmış olabilirlerdi ya da otobüste bir sürü insanın içinde terslenebilirdim. En sonunda şansımı denemeye karar verdim. Dövmeli iki erkek katılımcıya yüksek lisans tezi yaptığımı ve incekleri durağa gelene kadar dövme ile ilgili sohbet edip edemeyeceğimizi sordum. Onlar da olumlu yanıtladılar. Onları gözlemlerken boyun ve ellerinde yani görünür bölgelerinde dövmeler gördüm. İlk olarak onlara görünür bölgelerde dövmelerinden ötürü iş ya da sosyal yaşamlarında sorun yaşayıp yaşamadıklarını sordum çünkü oturduğumuz semtte görünür bölgelere dövme yaptırılması nadir gördüğüm bir durumdu. Onlar da bana dövmeciliği meslek olarak yaptıklarını, işleri olduğu için de iş konusunu bu sayede dert etmediklerini, çok az da olsa olumsuz olaylarla karşılaştıklarını ama ekmek parası için ve sevdiklerinden yaptıklarını belirtirlerken, otobüste birden yanımıza sohbete katılmak istediğini kibarca belirten orta yaşlı bir yolcu, birkaç dakika bizi dinledikten sonra ekmek parası için olsa uyuşturucu da mı satacaksın deyip bir anda uyuşturucu ile dövmeyi aynı kefeye koydu ve otobüste bağırarak kendine destek aradı ama desteği bırakın yüzüne bile bakan olmadı. Dövmeci gençler durağa gelince indiler onlara yanaşıp teşekkür ettim.

3.13. Alan Deneyimi

Dövme, deyince insanların aklına eskiden geleneksel dövme denilen ve belirli topluluk ve gruplarda yapılan ya da yaptırılan semboller gelirdi. Son zamanlarda ise modern dövme veya kent dövmesi olarak adlandırdığı sembol, yazı vb. uygulama da yaşamımıza girdi.

5-10 sene önce yolda yürürken neredeyse 10 kişiden 2'sinde dövme görürdük.

Şimdilerde ise 10 kişiden 5'inde dövme görmeye başladık. Daha ilerleyen zamanlarda 10 kişiden 8'inde dövme görmemiz içten bile değil. Bunun insanın dikkatini çekmemesi imkansız. Ben de tez için hangi konuyu seçeceğimi düşünürken gözüme çarpan ve geleneksel dövmeden farklı amaç ve semboller içerdiğini düşündüğüm modern dövme araştırma danışmanımın da onay vermesiyle karar verdim.

Alana çıkmadan önce kafamda pek çok plan vardı. Ama dövme konusuna yabancı olduğum için dövme ile ilgili neyi araştıracağım, nereye gideceğim, kimlerle, ne hakkında görüşeceğim hakkında hiçbir fikrim yoktu. Dövme hakkında spesifik bir konu mu seçmeliydim yoksa dövme ile ilgili genel bir çalışma mı olmalıydı. Bu nedenle en iyisinin alana bodoslama dalıp etnografik yöntemlerle edinebileceğim her bilgiyi edinmeye çalışmak olduğunu düşündüm ki bu da tezimi yazarken alandan ziyade masa başında zor anlar yaşamama neden oldu. Birçok bilgi edindim ya da hiçbir şey bilmediğim için bana öyle geldi. Daha da edinilebilecek pek çok bilgiyi ardımda bıraktığımı düşünüyorum. Önce katılımcılardan daha sonra da arkadaşlardan edindiğim bilgiler, tezimin konusunu daha geniş çaplı bir hale getirdi. Çünkü her katılımcı birer bireydi ve hepsinin de kendine has dünyaları vardı. Tek bir katılımcı ile görüşürken bile sanki bir kişi ile değil de en az iki ya da üç kişi ile görüşüyor gibiydim. Dövmenin bedende yaptırılacağı bölge, dövme yaptırma motivasyonu, dövmeci seçiminin nasıl olduğu, dövme modelinin öyküsü gibi pek çok unsur bir kişi ile birden fazla görüşme yapıyor hissiyatı veriyordu.

Alana çıkmadan aklımda dövme yaptıranlarla ve dövmecilerle görüşme yapmak vardı fakat dövme herkesin gözüyle bakmanın daha fazla bilgi verebileceğini düşünerek

dövmesi olmayıp dövme yaptırmayı düşünmeyenler ve dövmesi olmayıp dövme yaptırmayı düşünenlerle de görüşmeler de yaptım fakat bu insanlardan pek bir bilgi edinemedim. Ayrıca dövmesiz katılımcıları da katınca çalışma iyice içinden çıkılmaz bir hal aldı. Ben de bu nedenle dövmesiz katılımcıları çalışmaya dahil etmemeye karar verdim.

Çalışmanın ilk zamanlarında gözlem, görüşme gibi pek çok unsurdan faydalanmış olsam da katılarak gözlem ve katılımın gözlemlenmesi ağır basan yöntemler oldu. Fakat etnografik yöntemleri alanda uygulayabilmek teoride olduğu kadar kolay değildi. Çünkü dövmeci ya da dövmeli katılımcılar için benim açımdan akıllarındaki en büyük soru neden vakitlerini bana ayırmaları gerektiği idi. Kısa, ayaküstü sohbetler genelde sorun olmazken, daha uzun ve detaylı sohbetler özellikle bu görüşmelerden bir çıkarı olmayan katılımcılar için sıkıcı ve gereksiz görülebiliyor. Etnografik yöntemleri kullanabilmek için konuya hakim olmak ve katılımcıları, katılımcı olarak değil de arkadaş olarak görmek gerektiğini anladıktan sonra detaylı görüşmeler yaptığım insanlarla bir araştırmacı, etnograf, halkbilimci olarak değil bir arkadaş olarak sohbet etmeye çalıştım. Yani etnografik yöntemlerden katılarak gözlem ve katılımın gözlemlenmesi yöntemleri her ne kadar etkili olsalar da bu yöntemlerin etkili bir biçimde uygulanabilmeleri için araştırmaya destek verecek insanlarla arkadaş olup araştırmaya kendilerine yakın birisi için destek vermelerini sağlamaya çalıştım. Bir araştırmaya değil de bir arkadaşın çalışmasına destek olan katılımcı değil arkadaşlardan öğrenebildiğim bilgileri not etmek ya da kayda alabilmek için izin istemeyi de unutmadım. Etik kurallar açısından izin istemek önemli olsa da arkadaş olarak görülen çalışmaya yardım eden insanların haklarını korumak daha önemli diye düşünüyorum.

Alan çalışmasına başlarken dövme konusunda olumlu ya da olumsuz hiçbir fikrim yoktu. Alana bir araştırmacı, halkbilimci olarak da değil bilmediği bir konu hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışan bir öğrenci olarak çıktığım için araştırma konusu olan dövmeyle tarafsız bir yaklaşım sergiledim. Alan çalışmam bittikten sonra da dövme hakkındaki tarafsızlığım devam etti ve halen de devam ediyor. Yani bundan 10 yıl sonra bunun aksini yazdığım bir günlüğüm ortaya çıkmayacak.

Alanda görüşmelerde tarafsızlığım konu hakkında hiçbir şey bilmememden geliyordu. Ama görüşmeler yaptıkça aklımda sohbetlerimiz için belirlediğim sorular şekilleniyor ya da değişiyordu. Sohbet esnasında bu soruları açmaya çalışırken görüştüğüm insanları aşırı derecede yönlendirmeye başladığımı verdikleri yanıtların aslında benim sorulara verilebilecek yanıtlarla neredeyse aynı olduğunu görünce fark ettim. Bireyselliğin ön planda olduğu dövme modelleri konusunda nasıl olur da bu kadar yanıt aynı olabilirdi ki demek ki yönlendirmiştım. Hatta yönlendirmekle kalmayıp alanda gücü resmen kendi elime almıştım. Görüşme yapıyor gibi görünsek de ben soruyor ve almak istediğim yanıtı karşı tarafa empoze ediyor ve o yanıtı alıyordum sanki.

Özgün yanıtlar alabilmek için dövme konusunu daha iyi kavrayana kadar görüşmelerde daha pasif kalmaya karar verdim. Pasif kalmak, görüşmeye katılan insanların daha özgün ve daha mahrem yanıtlar vermelerine neden oldu ve çalışma daha başarılı olmaya başladı. Çalışmaya yardımcı olan dost, arkadaşlarla görüşmelerde belirttiğim bireysellik, arkadaş sohbeti ile belirgin bir şekilde ortaya çıkabiliyordu. Dövme modeli sadece bir simge değil. O simgede yaptıran kişinin yaşamı ile ilgili pek çok bilgi var. Karşıdaki kişi size resmen özelini açıyor ve açıklıyor. Bu da sadece bir

arkadaşa yapılabilir. Dini, siyasi görüşünden anlarına, ailesine kadar birçok bilgi bu simgelerde barınıyor. Bunları da sadece güvendiğiniz bir insana açabilirsiniz.

Görüştüğüm insanları önce birer katılımcı olarak gördüm onlar da beni bir araştırmacı. Önce onlar benden çabucak kurtulabilecekleri yanıtları vermeye çalıştılar ben de onlardan kafamdaki yanıtları desteklemelerini sağlayacak yanıtları almaya çalıştım. Bir alışveriş gibi geçen bu ilk alan deneyimi anlaşılabilirliğe üzere pek de verimli geçmedi. Sadece dövme konusuna daha yaklaşmış sorduğum bazı soruları daha sorulabilir hale getirebildim. Zamanla zorlukları aşıyor, etnografinin kültüre ve topluluğa sızmada önemini keşfediyordum.

Araştırmada dövmeye yabancı olmam dışında beni zorlayan sorunlardan birisi de Türkçe yeterli literatür çalışmasının olmamasıydı. İngilizce yapılan çalışmalarını çevirebildiğim kadarıyla okuyup belirli bir bilgiye sahip olsam da asıl bilgiyi ilk başta görüştüğüm katılımcılardan edindim. Bu da benim dövme konusundaki yanlışlarımı düzeltip konuya aşina olmama yardımcı oldu. Zaten daha sonra arkadaş edinip yaptığım görüşmeler daha yararlı oluyordu.

Görüştüğüm kişilere bu çalışmanın amacını ve nerede kullanılacağı hakkındaki bilgileri görüşme başlamadan açıkladım. Görüştüğüm kişilere araştırmayı zorlaştırmaması açısından isimlerini sormadım, araştırma metninin yazımında kullanmadım ve imza atmalarını istemedim.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kadim bir tarihe sahip olan ve geleneksel dövme olarak adlandırılan bir uygulama olan dövme günümüzde de modern dövme adıyla oldukça yaygınlaşmıştır. Modern dövmelerin uygulanışında bireyselliğin dövme modellerine nüfuzunun arttığı gözlemlenmiştir. Bu bireysellik hem dövmecilerde hem de dövme yaptıranlarda gözlemlenmiştir. Geleneksel dövme modellerine bakıldığında modellerin değişmediği görülmüştür⁴⁰. Yapılan gözlemlerde modern dövme sahiplerinin dövme yaptırırken bir veya birkaç motivasyonu bir arada tuttıkları görülmüş ve bireyselliğin bu motivasyonlarda öncelikli olduğu izlenmiştir. Hatta geleneksel Maori dövmelerini⁴¹ bile kendilerine göre değiştirdikleri görülmüştür. Bunun dışında bazı dövmecilerin de gösterilen dövme sembolünün aynısını yapmakta direndikleri gözlemlenmiştir. Bazı dövmeciler dövme modeline kendi işlerini de katmayı sevmektedirler. Dövme yaptıranlar kendilerinde olan dövmeyi başkasında görmek istememektedirler ve özgün dövmeler yaptırmak istedikleri gibi bazı dövmeciler de çalışmalarında özgünlüğü ön planda tutmaktadırlar.

Geleneksel dövme uygulamasına Ankara ilinde rastlanılmamıştır. Teknolojinin gelişimi daha çabuk ve daha acısız dövme yapılışını sağlamıştır. Bu da modern dövmenin yaygınlaşmasını sağlamaktadır.

Geleneksel dövme ile modern dövmelerin kullanımı aslında oldukça benzerdir. Dövmenin sembollerle veya yazı ile neredeyse herkes için kullanımın benzer olduğunu düşünsek de derinlemesine incelendiğine öyle olmadığı görülmüştür. Bireysel olarak ne kadar benzer olsa da farklılıklar gözlenmektedir. Örneğin çok bilindik modellerden olan

---

⁴⁰ Bakınız fotoğraf 33 sayfa 103

⁴¹ Bakınız fotoğraf 15 sayfa 98

Maori dövmelelerini kendine göre değiştiren katılımcılar, geleneksel dövmelelerin gücünü olduğu gibi veya değiştirerek bedenine taşıyanlar da vardır. Dövmenin verdiği gücün ve bu anlamda yapılışındaki motivasyon sebepleri de oldukça önemli olduğu görölmüştür.

Dövme pratikleri üzerine yapılan görüşme ve gözlemler modern dövmenin geleneksel dövmeden çok farklı bir dövme kültürü olduğu kanısına varmamıza yardımcı olmaktadır.

Modern dövme, gelişmiş alet ve araçlar yoluyla yapıldığından dövme yapımı oldukça kolaylaşmıştır. Hem dövmelelerin hem de dövme yaptıranların işi oldukça kolaylaşmıştır. Zaman olarak da dövme yapımı teknolojik gelişmelerle kısalımmıştır. Eğer dövme geleneksel yollarla yapılsaydı gözlemlenen, görüşölen insanların bir kısmının dövme yaptırmayacağı sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmamız süresince dövmeleci ve katılımcıların ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla dövmeleli insanlara karşı bir tecrit ortamının oluşmadığı görölmüştür. Dövmeleli insanların giremediği bir mekana rastlanılmamıřtır⁴². Hatta dövmenin yasak olduğu bazı işlerde bile o işe girdikten sonra dövme yaptırılmasına karşılmamaktadır veya dini açıdan haram denilemese de mekruh olarak kabul edilen⁴³ dövme ölkemizde dini açıdan yasaklanmamıştır. İsmi veremeyen, Ankara'daki İranlı bir dövmeleci, İran'da dövmenin yasak olduğunu ve dövmeleli insanlara verilen cezaların olduğunu belirtmiştir. Ölkemizde dövmelele karşı olan insanlar olsa da dövmelele ilgili şiddet içeren ya da

---

⁴² Mieko Yamada (2009) Westernization and Cultural Resistance of Tattooing Practices in Contemporary Japan.

⁴³ Meryem Uzak (2010) Kur'an ve Sünnete göre İnsan Bedenine Yönelik Estetik Amaçlı Müdahaleler, s.53.

kısıtlayıcı eylemlere rastlanılmamıştır. Ne var ki, dövme yaptıranların önemli bir kısmı toplum baskısı ile karşılaştıklarını ifade etmektedirler.

Katılımcıların genelinin birden fazla dövmesi vardır. Görüşmeye katılan 18 katılımcıdan 11'i 1'den fazla dövmeyle sahiptir. Bir dövmeyle sahip olan 7 katılımcıdan bir tanesinin bir dövmesi birkaç parçanın birleşiminden oluşmaktadır ama yine de bir dövme sayılmıştır ki kendisi başka bir dövme daha yaptıracığını söylemiştir. Kalan 6 kişiden 3'ü de dövme modeline karar veremediklerinden veya maddi sorunlardan ötürü beklediklerini ve ilk fırsatta başka dövme veya dövmeler yaptıracıklarını ifade etmişlerdir.

Dövmecilerin ustalığı konusunda tereddütlerin yaşanmaktadır. Dövmecilerin uzmanlığı ve denetimsizliği önemli bir sorun olarak görülmektedir. Ülkemizde ustalığın genelde bir sözcük olarak kaldığı ve bu durumun rahatsız edici bir durum olduğu, bir meslekte usta birisine gittiğinizde emin olunmadığı ve çevrenizden veya internette methedilen bir ustaya gidildiği, bunun da denetimsizlikten kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcılardan hiçbiri dövme ile ilgili bir dergi okuduğunu ifade etmemiştir. Çoğunlukla yurtdışında dövme ile ilgili televizyon programlarını izlediklerini belirtmişlerdir. Bu durumun dövme yaptıran katılımcıları etkilediği; özentili ve moda yoluyla yayıldığı sonucuna varılabilir.

İnternet üzerinden ankete katılıp motivasyon sebebi ile ilgili soruyu yanıtlayan 59 katılımcıdan 15'i dövme yaptıрма motivasyonunun bireysellik olduğunu, 2'si kendisi için bir anlam ifade ettiği, 4'ü yara kapatma, 2'si bağımlılık, 1'i de güzellik için olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında 71 katılımcının sadece 4 tanesi ailesiyle ilgili dövmesi olduğunu belirtirken 67 katılımcı ailesi ile ilgili dövmesi olmadığını belirtmiştir. Bu istatistikten de ailesi ile ilgili dövme yaptırmayanların bireysel dövmeler yaptığı sonucuna ulaşılabılır (Bknz. Ek 1).

Kaplan ve aslan dövme modelleri, dünyada 2018 yılında yaptırılan en popüler dövme modelleri arasında olduğu bilgisine sosyal medyada yapılan paylaşımlar ve gözlemler sonucu ulaşılabılır. Kaplan ve aslan dövmeleri herkes için aynı anlamlara gelmeyebilir. Sadece bu konuda görüşülen bir katılımcı kaplan dövmesi yaptırmak istediğini ve bunun sebebinin de soyadının kaplan olduğunu ve bunun dışında kendisini de yansıttığını belirtmiştir. Bu katılımcı için kaplan dövmesi yaptırmak iki farklı anlama gelmektedir. Başka birisi için ise kaplan dövmesi sadece güzel görüldüğü veya popüler olduğu için yaptırılabilir. Bu nedenle her dövmenin yapılış motivasyonu, dövme yaptıran her biri kişi için farklılık gösterebilir. Bu konuda daha detaylı bilgi verebilmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Katılımcıların geneli dövme yaptırmadan önce kendileri için anlamı olan bir anı veya olay belirledikten sonra dövme simgesini belirlemektedirler. Görüşme yapılan bir katılımcı, kavgada elinin yaralanmasına sebep olan kırık bir şişeyi (bknz. fotoğraf 9), yarayı kapatmayacak şekilde eline dövme olarak yaptıracağını belirtmiştir. Katılımcı, bu konuda çok düşündüğünü ve oraya bu sembolü bunu hatırlatması ve unutmaması için yaptıracağını ifade etmiştir.

Dövme her ne kadar küresel bir uygulama olsa da motivasyon ve anlamları daha bireysel gibi görünmektedir. Bu bireysel simgelerin anlamlarının katılımcılara manevi güç kattığı gözlemlenmiştir. Katılımcıların dövmelemlerinin kendilerine kattıklarına inandıkları güç, iletişim konusunda aynı başarıya sahip değilmiş gibi görünmektedir. Çünkü yapılan görüşmelerde dövmelemlerinin insanları birbirleri ile dövme aracılığıyla bir iletişimde buldukları ortaya çıkmamıştır.

Dövme ile ilgili başka bir bulgu da cinsiyet ile ilgilidir. Dövme yaptıracak kişilerin dövmelemlerinde cinsiyet ile ilgili herhangi bir sorun yaşamadıkları görülmüştür. Dövme yaptıracak bir kadın, dövmelemlerini seçimi yaparken dövmelemlerinin kadın veya erkek olmasına dikkat etmemektedirler. Dikkat edilen en büyük kriter daha önce de bahsedildiği gibi dövmelemlerinin işinin ehli birisi olmasıdır.

Ankara ilinde yaptırılan dövmelemlerinin değişmekte olduğu görülmüştür. Bazı dövmelemler popülarlığını ve kullanılabilirliğini korurken bazıları da koruyamamaktadır. Değişen modeller üzerinde araştırma yapıldığında dünyada popülar olan dövmelemler Ankara’da da kullanıldığı görülmektedir.

Daha önce yapılan çalışmalarda⁴⁴, dövme yaptıranların büyük çoğunluğunun dövme yaptırmadaki temel motivasyonlarının kimliklerini sanatsal bir şekilde göstermek olduğunu belirtilmiştir. Bu çalışmada ise dövme yaptırmadaki motivasyonun kişiden kişiye değişiklik gösterse de bütün motivasyonlara bireyselliğin hakim olduğu sonucuna

---

⁴⁴ Sarah E. Wilson (2008) “Marks of Identity: The Performance of Tattoos Among Women in Contemporary American Society”, Ertan C. (2017). Dövmeli Bedenler. Ankara: Phoenix Yayınevi.

ulaşılmıştır. Bazı katılımcılar, dövmeleleriyle kimliklerini ifade ederken bazıları da sadece dövme sevdiklerinden bu uygulamayı yaptırdıklarını ifade etmişlerdir.

Bazı katılımcılar, dövmeleleriyle kimliklerini ifade ederken bazıları da sadece dövme sevdiklerinden bu uygulamayı yaptırdıklarını ifade etmişlerdir.

Motivasyon sebepleri her ne olursa olsun modern dövme motivasyonları farklılıklar gösterse de bu farklı motivasyon sebeplerinin her birinde dövme yaptıran katılımcıların dövmelelerine kendilerine özgü nitelikler ve bireysel anlamlar kattıkları görülmüştür ve bu dövmeleler, yine birçok katılımcıya devam eden yaşamları için güç vermektedir. Hangi dövmelelerin tercih edilip, edilmediği konusunda katılımcılardan bazıları başkasında olan veya popüler olan bir dövmele yaptıracaklarını söylerken, büyük bir kısmı başkasında olan veya popüler olan dövmeleleri yaptırmayacaklarını belirtmişlerdir. Çalışmada aidiyet içeren dövmelelerin büyük bir çoğunluk tarafından tercih edilmediği görülmüştür. Bu da dövme uygulamasında bireyselliği destekleyen unsurlardan biridir.

Yine bireysel tercihleri destekleyen sonuçlardan bir diğeri de, katılımcıların büyük bir kısmının ailesi ile ilgili dövmeleleri tercih etmedikleridir. (Bknz.EK 1). Katılımcılardan geneli aileleriyle veya sevgilileriyle ilgili bir dövme yaptırmak istemediklerini bedenlerinde sadece kendilerine ait anılar olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmamızda varılan sonuçlar açısından dövme uygulamasındaki en önemli motivasyon faktörünün bireysellik olduğu görülmektedir. Modern dövmeleleri geleneksel dövmelelerden ayıran en büyük özellik de bu faktör olabilir. Geleneksel dövmeleler

toplumda birliktelik, bağıllık sağlarken modern dövmelelerin bireysellik ve özgürlük barındırdığı yapılan görüşme ve gözlemler sonucu görülmüştür.

Araştırmada, dövme modellerinin her ne motivasyonla yapılırsa yapılsın katılımcıların yaşadıkları olayları hatırlatıp ders çıkarıldığının ve bundan sonra yaşayacakları hadiselerde katılımcılara bireysel güç katacağının sembolleri olduğu görülmüştür. Bu konuda örnek olarak; K.1, yaptırdığı ‘Nil Desperandum’ yani ‘Asla vazgeçme’ anlamına gelen dövmenin yaşamının bir döneminde kendisini etkilemiş olaylar karşısında ne kadar güçlü olduğunu ve olacağını hatırlattığını belirtmesi olmuştur. Bu dövmeleği yaşadıklarını asla unutmamak ve bundan sonraki yaşayacakları için daha güçlü olmak adına yaptırdığını ifade etmiştir.

Kişiler kendileri için çok değerli olan dövmelelerinin genelde bedenlerinin görünmeyen bölgelerine yaptırdıklarını, bunun nedenini ise dövme yaptıran kişilerin bunu başkaları için değil kendileri için yaptırdıkları şeklinde ifade etmektedirler. Ne var ki kişisel önem arz edip de dövmesi bedeninin görünen yerlerinde olanlar ise yaptırdıkları dövme simgelerinin görünür yerlerde olsa bile kendilerinin anlayacağı şekilde yaptırdıkları için özel anlamı anlayamayacaklarını belirtmişlerdir.

KAYNAKÇA

Anonymous, Bellingham,RI. Teens with Tattoos:Rebelling or Expressing. 20 Nisan

2019 tarihinde

http://www.teenink.com/opinion/pop_culture_trends/article/438799/Teens-with-Tattoos-Rebelling-or-Expressing adresinden erişildi.

Yenipınar U. Ve Tunç M. S. (2013). Güneydoğu Anadolu Geleneksel Dövme Sanatı

Beden Yazıtları. İzmir: Etki Yayınları Çoruhlu Y. (2015). Dövme: Tendeki Desen. 30

Mart 2015 tarihinde http://www.nationalgeographic.com.tr/makale/subat_2015/dovme-tendeki-desen/2391 adresinden erişildi.

Dövme Kültürü Neden Başlamıştır. 30 Mart 2015 tarihinde

<http://tattooturkiye.com/dovme-kulturu-neden-baslamistir> adresinden erişildi.

Samancıoğlu Z. C. (2015). Neden Dövme Yaptırırız? : Dövme Kültürü ve Dövme

Türleri. 27 Mayıs 2015 tarihinde <http://www.themaggar.com/dovme-kulturu-dovme-turleri/> adresinden erişildi.

Bauman Z. (2001). Bireyselleşmiş Toplum. (Çev.). Y.Alogan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Özbek M. (2000). Dünden Bugüne İnsan. İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

Ertan C. (2013). Kültürel Bir İfade Aracı Olarak Dövme ve Farklı Toplumsal

Bağlamlardaki Görünümleri. Tuna M. (Ed.), Uluslar arası Katılımlı 7. Ulusal Sosyoloji

Kongresi bildiriler kitabı içinde (ss. 189-199). Muğla: Sıtkı Koçman Üniversitesi.

The 15 Most Popular Tattoos of 2015 According to Tattoo Artists. 23 Kasım 2019

tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/11/15-popular-tattoos-2015-according-tattoo-artists/> adresinden erişildi.

The Pros and Cons of Tattoos. 23 Kasım 2015 tarihinde

<http://blog.tattoodo.com/2015/03/pros-cons-tattoos/> adresinden erişildi.

Why some ink enthusiasts are tattooing their eyeballs- and risking blindness. 10 Aralık

2019 tarihinde [https://www.washingtonpost.com/news/morning-](https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2015/02/04/why-some-ink-enthusiasts-are-tattooing-their-eyeballs-and-risking-blindness/)

[mix/wp/2015/02/04/why-some-ink-enthusiasts-are-tattooing-their-eyeballs-and-risking-blindness/](https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2015/02/04/why-some-ink-enthusiasts-are-tattooing-their-eyeballs-and-risking-blindness/) adresinden erişildi.

The scary new tattoo craze: Eyeball inking 10 Aralık 2019 tarihinde

[http://www.news.com.au/technology/science/human-body/the-scary-new-tattoo-craze-](http://www.news.com.au/technology/science/human-body/the-scary-new-tattoo-craze-eyeball-inking/news-story/06f4cdf16de9eb9d2dcb31748d5ee629)

[eyeball-inking/news-story/06f4cdf16de9eb9d2dcb31748d5ee629](http://www.news.com.au/technology/science/human-body/the-scary-new-tattoo-craze-eyeball-inking/news-story/06f4cdf16de9eb9d2dcb31748d5ee629) adresinden erişildi.

Professionals with Tattoos, What's the Problem with That?. 11 Aralık 2015 tarihinde

<http://blog.tattoodo.com/2014/01/professionals-tattoos-whats-problem/> adresinden

erişildi.

5 Tips on Getting Your First Tattoo, from Real Tattoo Artists. 11 Aralık 2015 tarihinde

<http://blog.tattoodo.com/2015/01/5-tips-getting-first-tattoo-real-tattoo-artists/>

adresinden erişildi.

Why Having Tattoos Means You're Aggressive, According to the Science. 11 Aralık

2015 tarihinde [http://www.rebelcircus.com/blog/why-having-tattoos-means-youre-](http://www.rebelcircus.com/blog/why-having-tattoos-means-youre-aggressive-according-to-science/1#.VmoHpIcbut0.facebook)

[aggressive-according-to-science/1#.VmoHpIcbut0.facebook](http://www.rebelcircus.com/blog/why-having-tattoos-means-youre-aggressive-according-to-science/1#.VmoHpIcbut0.facebook) adresinden erişildi.

Bir 21. Yüzyıl Meselesi: Dövme Yaptırmak ya da Yaptırmamak. 14 Ekim 2015

tarihinde [https://tumzamanlar.wordpress.com/2014/09/23/bir-21-yuzuil-meselesi-](https://tumzamanlar.wordpress.com/2014/09/23/bir-21-yuzuil-meselesi-dovme-yaptirmak-ya-da-yaptirmamak/)

[dovme-yaptirmak-ya-da-yaptirmamak/](https://tumzamanlar.wordpress.com/2014/09/23/bir-21-yuzuil-meselesi-dovme-yaptirmak-ya-da-yaptirmamak/) adresinden erişildi.

An Illustrated Guide to Russian Criminals Tattoos in the Soviet Era. 1 Aralık 2015

tarihinde [http://blog.tattoodo.com/2015/11/illustrated-guide-russian-criminals-tattoos-](http://blog.tattoodo.com/2015/11/illustrated-guide-russian-criminals-tattoos-soviet-era/)

[soviet-era/](http://blog.tattoodo.com/2015/11/illustrated-guide-russian-criminals-tattoos-soviet-era/) adresinden erişildi.

Black Ink in Tattoos May Shield You from Skin Cancer. 1 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/08/black-ink-tattoos-may-shield-skin-cancer/> adresinden erişildi.

El Salvador's Tattooed MS-13 Gang Members are Dangerous That Even Prison Guards are Terrified of Them. 1 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/09/el-salvadors-tattooed-ms-13-gang-members-dangerous-even-prison-guards-terrified/> adresinden erişildi.

Ethnic Tattoo and Its Influences. 30 Eylül 2015 tarihinde <http://luckyfishart.com/pages/ethnic-nationality-tattoos> adresinden erişildi.

Indian Larry: The Big Chief of Tattooed Bikers. 11 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/11/indian-larry-big-chief-tattooed-bikers/> adresinden erişildi.

Kuşadalı Dövmeciler hem Sevinçli hem de Kırgın; “Yanlış Bir Uygulama Yüzünden İş Yerlerimiz 21 Gün Kapalı Kaldı”. 14 Ekim 2015 tarihinde <http://haberciniz.biz/kusadali-dovmeciler-hem-sevincli-hem-de-kirgin-yanlis-bir-uygulama-yuzunden-isyerler-682798h.htm> adresinden erişildi.

Father Tattooed By Child Is Accused Of Child Abuse. 11 Aralık 2015 tarihinde <http://www.rebelcircus.com/blog/tag/father-tattooed-by-child-is-accused-of-child-abuse/> adresinden erişildi.

A History of Chinese Tattoos and Chinese Tattooing Traditions. 1 Ekim 2015 tarihinde <http://traditions.cultural-china.com/en/14Traditions9157.html> adresinden erişildi.

Woman Gets Facebook Friend Sleeve Tattoo. 1 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/01/woman-gets-facebook-friend-sleeve-tattoo/> adresinden erişildi.

Origin of the Tattoo: 5300 Years in the Making. 15 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2014/09/origin-tattoo-5300-years-making/> adresinden erişildi.

Tattoos That Tattoo Artists Refuse To Do. 15 Aralık 2015 tarihinde <http://www.rebelcircus.com/blog/tattoos-that-tattoo-artists-refuse-to-do/1#.VnBypztk7UI.facebook> adresinden erişildi.

10 Fun&Clever Amputee Tattoos. 15 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2014/08/10-fun-clever-amputee-tattoos/> adresinden erişildi.

11 of the Wildest Ex Tattoo Cover Ups. 15 Aralık 2015 tarihinde <http://www.rebelcircus.com/blog/11-of-the-wildest-ex-tattoo-cover-up/1#.Vm-0FscHSZg.facebook> adresinden erişildi.

Studies Show That Getting Tattooed is Good for You. 15 Aralık 2015 tarihinde <http://www.rebelcircus.com/blog/studies-show-that-getting-tattooed-is-good-for-you/1#.Vm8nhJpmkhA.facebook> adresinden erişildi.

People Reveal Their Parents' Reaction to Their First Tattoos. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://www.rebelcircus.com/blog/people-reveal-their-parents-reaction-to-their-first-tattoos/1#.VnFwmbdHHTg.facebook> adresinden erişildi.

Nude Tattooed Women of the Past. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/06/nsfw-nude-tattooed-women-past/> adresinden erişildi.

Hair Tattoos for Balding Men. 16 Aralık 2015'te <http://tattoobuzz.com/2523789-11364369> adresinden erişildi.

Inked-up Brides Who Look Absolutely Stunning on Their Wedding Day. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://tattoobuzz.com/2523789-12163819> adresinden erişildi.

Tattoos: How Much Does It Hurt?. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2014/01/tattoo-pain-chart/> adresinden erişildi.

He's Covered in Tattoos, But the Reason Behind Them will Break Your Heart. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://tattoobuzz.com/2523789-16070321> adresinden erişildi.

100 Years of American Tattoo History in One Week. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/11/100-years-american-tattoo-history-one-week/> adresinden erişildi.

A Brazilian Tattoo Artist is Turning Scars into Something Beautiful. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/09/brazilian-tattoo-artist-turning-scars-something-beautiful/> adresinden erişildi.

Tattoo Artist Vincent Castiglia Paints with His Own Blood. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/12/tattoo-artist-vincent-castiglia-paints-blood/> adresinden erişildi.

12 Amazing & Painful Hand-Poked Tattoos. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/01/12-amazing-painful-hand-poked-tattoos/> adresinden erişildi.

Siberian Princess Reveals Her 2.500 Year Old Tattoos. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://siberiantimes.com/culture/others/features/siberian-princess-reveals-her-2500-year-old-tattoos/> adresinden erişildi.

13 Ancient Symbol Tattoos and Their Meanings. 16 Aralık 2015 tarihinde <http://blog.tattoodo.com/2015/12/13-ancient-symbol-tattoos-meanings/> adresinden erişildi.

Tattoo Psychology: Art or Self Destruction? Modern –Day Social Branding. 14 Mart 2017 tarihinde http://www.huffingtonpost.com/reef-karim-do/psychology-of-tattoos_b_2017530.html adresinden erişildi.

Why do people go back for more and more tattoos? 16 Mart 2017 tarihinde <http://www.bbc.com/news/magazine-24296713> adresinden erişildi.

Dannie Kjeldgraad and Anders Bengtsson (2005), “Consuming the Fashion Tattoo”, in NA – Advances in Consumer Research Volume 32, eds. Geeta Menon and Akshay R. Rao, Duluth MN: Association for Consumer Research, Pages: 172-177.

Explaining the Current Popularity and Acceptability of Tattooing. 13 Şubat 2018 tarihinde https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/48888/ssoar-hsr-2016-3-rees-From_Outsider_to_Established_.pdf?sequence=1 adresinden erişildi.

Uzak M. (2010). Kuran ve Sünnete göre İnsan Bedenine yönelik Estetik Amaçlı Müdahaleler. Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri, Şanlıurfa.

Yamada M. (2009). Westernization and Cultural Resistance of Tattooing Practices in Contemporary Japan International Journal of Cultural Studies. 12 (4) , 319-388. Sage Publications.

Çin Futbol Federasyonu Dövmeyi Yasakladı. 29 Nisan 2018 tarihinde <https://www.yenisafak.com/spor/cin-futbol-federasyonu-dovmeyi-yasakladi-3180734> adresinden erişildi.

Erhat A. (1973). Herodot Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi

Ta tau: Where the Word Comes From. 21 Kasım 2018 tarihinde <https://www.telegraph.co.uk/films/moana/tatau-where-tattoo-comes-from/> adresinden erişildi.

The Name for Britain Comes from Our Ancient Love of Tattoos. 03 Aralık 2018 tarihinde <http://www.bbc.com/future/story/20161110-the-name-for-britain-comes-from-our-ancient-love-of-tattoos> adresinden erişildi.

Tüketim, Tüketim Toplumu ve Tüketim Kültürü 19 Aralık 2019 tarihinde <http://insanveinsan.org/bahar-2017/tuketim-tuketim-toplumu-ve-tuketim-kulturu-karsilastirmali-bir-analiz.pdf> adresinden erişildi.

Delenay, C. (2000). Tohum ve Toprak. İletişim Yayınları: İstanbul.

The Structural Study of Myth. 26 Ocak 2020 tarihinde

<https://www.jstor.org/stable/536768?origin=JSTOR-pdf> adresinden erişildi.

Çerikan, F , Alanko, M . (2016). “Dövme”nin Çeşitli Dillerdeki Etimolojisi Ve Kısa Tarihçesi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (Ek1) , 166-193 .

Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/pausbed/issue/34754/384372>

EKLER

EK 1

SORU CETVELİ

- 1) Cinsiyetiniz?
- 2) Yaşınız?
- 3) Dövmeyi ilk ne zaman gördünüz?
- 4) Dövme yaptıranların sayısının artacağını düşünüyor musunuz?
- 5) Dövme yaptırma motivasyonunuz nedir?
- 6) Televizyon, internet vs. yayınlanan dövme ile ilgili programları izlediniz mi?
- 7) Ülkemizde dövme ile ilgili güzellik yarışması yapılmasını ister misiniz?
- 8) Dövmenizden pişman olursanız sildirir misiniz?
- 9) Sevgiliniz veya eşinizle ilgili dövmeniz var mı?
- 10) Aileniz ile ilgili dövmeniz var mı?
- 11) Dövme yaptırmaya yalnız mı gittiniz?
- 12) Dövmecinizi nasıl seçtiniz?
- 13) Dövmenizi kaç liraya yaptırdınız?
- 14) Dövmelerinizden ötürü tepki aldınız mı?
- 15) Herkeste olan popüler dövmeleri yaptırır mısınız?
- 16) Dövmecilik sizce sanat mı zanaat mi?
- 17) Gözbebeğine yapılan dövmeyi (eyeball tattoo) yaptırır mısınız?
- 18) Sizce günümüzdeki dövmelerle geleneksel dövmeler arasında benzerlik var mı?

EK 1

SORU CETVELİ CEVAPLARIN DAĞILIMI

Toplam Katılımcı: 72

1) Cinsiyetiniz?

Kadın: 57

Erkek: 14

2) Yaşınız?

18-25 yaş: 34

25-30 yaş: 28

31 yaş: 2

35-45 yaş: 11

3) Dövmeyi ilk ne zaman gördünüz?

Çocukken sakızdan çıkan dövmelerden: 44 kişi

Aktör, sanatçı, sporcu vs.den: 13 kişi

Çevremden, ortamımdaki insanlardan: 13 kişi

Sosyal medyadan: 2 kişi

4) Dövme yaptıran sayısının artacağını düşünüyor musunuz?

Evet: 59 kişi

Hayır: 6 kişi

Fikrim yok: 1 kişi

Etkene göre değişir: 1 kişi

Daha çok ergen kişilerde artacak: 1 kişi

5) Dövmeye yaptırma motivasyonunuz nedir?

Özgürlük, bireysellik: 15 kişi

Dövmeye sevmek: 10 kişi

Heves: 9 kişi

Bir sebebi yok: 9 kişi

Kültürel: 4 kişi

Açıklamak istemeyen: 1

Kendim için anlam ifade etme: 2

Güzellik: 1

Bağımlılık, tutku: 2

Yara Kapatma: 4

Başkalarından görüp beğenme: 2

6) TV, internet vs.den yayınlanan dövme ile ilgili programlar izlediniz mi?

Evet: 31

Hayır: 41

7) Ülkemizde dövme ile ilgili bir güzellik yarışması yapılmasını ister misiniz?

Evet: 27

Hayır: 45

8) Dövmenizden pişman olmanız durumunda sildirir misiniz?

Evet: 52

Hayır: 20

9) Sevgiliniz veya eşinizle ilgili dövmeleriniz var mı?

Evet: 8

Hayır: 64

10) Ailenizle ilgili dövmeleriniz var mı?

Evet: 4

Hayır: 67

11) Dövme yaptırmaya yalnız mı gittiniz?

Evet: 24

Hayır: 44

12) Dövmecinizi nasıl seçtiniz?

Aile, akraba, çevremdekilerin dövmecisi: 25 kişi

İnternette, sosyal medyadan: 11

Tek tek gezip buldum: 16

13) Dövmenizi kaç liraya yaptırdınız?

100 liradan az: 10 kişi

100-250 lira arası: 17 kişi

250-500 lira arası: 10 kişi

500-1000 lira arası: 8 kişi

1000-3000 lira arası: 5 kişi

Ücretsiz: 1 kişi

14) Dövmelerinizden ötürü tepki aldınız mı?

Olumlu: 38

Olumsuz: 20

15) Herkeste olan popüler dövmeleri yaptırır mısınız?

Evet: 3

Hayır: 66

16) Dövmecilik sizce sanat mı zanaat mi?

Sanat: 45

Zanaat: 25

17) Gözbebeğine yapılan (eyeball tattoo) dövmeyi yaptırır mısınız?

Evet: 1

Hayır: 69

18) Sizce günümüzdeki dövmelerle geleneksel dövmeler arasında benzerlik var mı?

Evet: 23

Hayır: 46

EK 2

SORU CETVELİ II

- 1) Cinsiyetiniz?
- 2) Yaşınız?
- 3) Mesleğiniz?
- 4) Yaptırdığınız dövme vücudunuzun hangi bölgesinde bulunmaktadır?
- 5) Dövmenin kan bağıışı ve organ bağıışına etkisini biliyor musunuz?
- 6) Kaç tane dövmeniz bulunmaktadır?
- 7) Hangi dövme modeline sahipsiniz?

SORU CETVELİ CEVAP DAĞILIMI II

Toplam Katılımcı: 38

1) Cinsiyetiniz?

Erkek: 12

Kadın: 26

2) Yaşınız?

18-25 yaş arası: 26 kişi

25-35 yaş arası: 11 kişi

35-50 yaş arası: 1 kişi

3) Mesleğiniz?

Öğrenci: 22 kişi

Memur: 9 kişi

Serbest: 2 kişi

İşsiz: 2 kişi

Akademisyen: 1 kişi

Öğretmen: 1 kişi

Mühendis: 1 kişi

4) Yaptırdığınız dövme vücudunuzda hangi bölgede bulunmaktadır?

El bileği: 10 kişi

Kol: 8 kişi

Göğüs: 5 kişi

Sırt: 4 kişi

Omuz: 3 kişi

Ayak bileği: 2 kişi

Köprücük kemiği: 1 kişi

El ve ayak bileği, karın, omuz: 1 kişi

5) Dövmenin kan ve organ bağışına etkisini biliyor musunuz?

Evet: 22

Hayır: 16

6) Kaç dövmeniz var?

1 dövme: 21 kişi

2-5 arası: 10 kişi

5 ve fazlası: 3 kişi

7) Hangi dövme modeline sahipsiniz?

Yazı: 12 kişi

Geometrik: 5 kişi

Tribal: 4 kişi

Celtic: 3 kişi

Watercolor: 2 kişi

Freehand: 1 kişi

Arma: 1 kişi

Melek: 1 kişi

Portre: 1 kişi

Old school: 2 kişi

Biyomekanik: 1 kişi

EK 3

GÖRÜŞME KILAVUZU

- 1) Yaşınız?
- 2) Mesleğiniz?
- 3) Ankara'nın hangi semtinde yaşıyorsunuz?
- 4) Kaç dövmeniz var? Hangi mevsimde yaptırdınız?
- 5) Dövmelerinizden ötürü olumlu veya olumsuz tepkiler aldınız mı? İş veya bir kurumda sıkıntı yaşar mıyım diye düşündünüz mü?
- 6) Başka bir dövme daha yaptırmayı düşünüyor musunuz? Kesinlikle yaptırmayacağınız bir dövme modeli var mı?
- 7) Dövme yaptırma fikri aklınıza nereden geldi?
- 8) Sizce günümüzde insanlar, dövmeye nasıl bakıyorlar?
- 9) Dövmenizden pişman olursanız sildirir veya kapatma dövme yaptırır mısınız?
- 10) Dövmenizin iş hayatınızda sorun oluşturacağını düşündünüz mü?
- 11) Modern dövmelerin geleneksel dövmelerle ilişkili olduğunu düşünüyor musunuz?
- 12) Dövmesi olan insanların iletişim konusunda daha farklı veya birbirleri ile ilişkilerinde daha yakın oldukları hakkında ne düşünüyor musunuz?
- 13) Eşiniz, sevgiliniz veya çocuklarınızın dövme yaptırması ister misiniz?

EK 3

GÖRÜŞME KILAVUZU DAĞILIMI VE CEVAPLARI

1) Yaşınız?

1.Katılımcı: 35 Erkek

2.Katılımcı: 34 Erkek

3.Katılımcı:45 Erkek

4.Katılımcı: 22 Kadın

5.Katılımcı: 23 Kadın

6.Katılımcı: 25 Erkek

7.Katılımcı: 26 Erkek

8.Katılımcı: 19 Erkek

9.Katılımcı: 17 Erkek

10.Katılımcı: 17 Erkek

11. Katılımcı: 25 Erkek

12.Katılımcı: 24 Erkek

13.Katılımcı: 24 Erkek

14.Katılımcı: 23 Erkek

15.Katılımcı: 25 Kadın

16.Katılımcı: 30 Erkek

17.Katılımcı: 27 Kadın

18.Katılımcı: 24 Kadın

2) Mesleğiniz?

- 1.Katılımcı: Tercüman
- 2.Katılımcı: Bilişim Uzmanı
- 3.Katılımcı: İşletme Sahibi
- 4.Katılımcı: Öğrenci
- 5.Katılımcı: Öğrenci
- 6.Katılımcı: Serbest
- 7.Katılımcı: Serbest
- 8.Katılımcı: Öğrenci
- 9.Katılımcı: İşsiz
- 10.Katılımcı: İşsiz
- 11.Katılımcı: Güvenlik Görevlisi
- 12.Katılımcı: Öğrenci
- 13.Katılımcı: İşsiz
- 14.Katılımcı: Öğrenci
- 15.Katılımcı: Öğrenci
- 16.Katılımcı: Memur
- 17.Katılımcı: Öğretmen
- 18.Katılımcı: Memur

3) Ankara'nın hangi semtinde yaşıyorsunuz?

1.Katılımcı: Çayyolu

2.Katılımcı: Kavaklıdere

3.Katılımcı: Batıkent

4. Katılımcı: Çankaya

5.Katılımcı: Çankaya

6.Katılımcı: Çankaya

7.Katılımcı: Çankaya

8.Katılımcı: Mamak

9.Katılımcı: Altındağ

10.Katılımcı: Mamak

11.Katılımcı: Mamak

12.Katılımcı: Kavaklıdere

13.Katılımcı: Mamak

14.Katılımcı: Çankaya

15.Katılımcı: Eryaman

16.Katılımcı: Çankaya

17.Katılımcı: Bahçelievler

18.Katılımcı: Keçiören

4) Kaç dövmeniz var? Hangi mevsimde yaptırdınız?

- 1.Katılımcı: 1dövme omuz (Nil Desperandum), ilkbahar
- 2.Katılımcı: 1 dövme tüm kol (Maori), kış ve ilkbahar
- 3.Katılımcı: 2.5 dövme el, göğüs, bacak (Martı, örümcek, yarım kalmış çapa), yaz
- 4.Katılımcı: 9 yüz hariç bedene yayılmış çeşitli dövmeler (Frida, melek, soytarı, koordinatlar), her mevsimde
5. Katılımcı: 9 dövme el, sırt, kol, ayak bileği, omuz (\$ sembolü, kişisel tarih ve koordinatlar), her mevsimde
- 6.Katılımcı: 10 dövme kol, el, sırt, göğüs (motosiklete binen tazmanya canavarı, alt grup üyeliği dövmeleri), her mevsimde
- 7.Katılımcı: 12 dövme kol, el bileği, sırt, omuz, bacak (looney toones karakterleri, alt grup üyeliği dövmeleri), her mevsimde
- 8.Katılımcı: 5 dövme kol, el, el bileği, sırt (çizgi film karakterleri, alt grup üyeliği)
- 9.Katılımcı: 1 dövme el bileği (baykuş), yaz
- 10.Katılımcı: 1 dövme el bileği (kuru kafa), yaz
- 11.Katılımcı: 1 dövme el bileği (Zülfikar ve Atatürk birleşiminden oluşan dövme), yaz
- 12.Katılımcı: 10 dövme el bileği, kol, göğüs, sırt (mandala, geometrik şekiller, alt grup üyeliği dövmeleri), her mevsim
- 13.Katılımcı: 1 dövme kol (pusula), ilkbahar
- 14.Katılımcı: Galaksi ve bu galakside yolculuk eden bir mekik, kol, ilkbahar
- 15.Katılımcı: 2 dövme el bileği, sırt (kedi portresi), ilkbahar

16.Katılımcı: 3 dövme kol, göğüs (alt grup üyeliği), her mevsim

17.Katılımcı:1 dövme omuz Dünya, ilkbahar

18.Katılımcı: 4 dövme el ve ayak bileği (Latince rakam ve yazı, kedi patisi, kedi portresi), her mevsim

5) Dövmelerinizden ötürü olumlu veya olumsuz tepkiler aldınız mı?

1.Katılımcı: Ailem, akrabalarım ya da çevremden hiçbir tepki almadım. Günah olur mu diye kendim başta biraz tereddüt ettim fakat günah olmadığını öğrenince dövmemi yaptırdım.

2.Katılımcı: Ailem istemedi ama ben kafama koydum yaptıracağım dedim. Rız olmak zorunda kaldılar.

3.Katılımcı: Ailemden çok fazla tepki almadım ama olumsuz tepkiler de aldığım oluyor. Halk arasında en yanlış bilinen dövme olan yer abdest tutmaz gibi yanlış bilgilerden dolayı tepki aldığım oluyor, tabi hoş tepkiler aldığım da oluyor. Ama çok büyük bir sıkıntı yaşamadım.

4.Katılımcı: Olumsuz bir tepki almadım aksine insanlar her zaman dövmelerimin güzel olduklarını, onları beğendiklerini ifade ediyorlar. Olumsuz tepkiler muhtemelen aileden gelecek tepkiler olabilir ama onlar da anlayışla karşıladılar. Bir sorun yaşamadım.

5.Katılımcı: Öğrenci ve genç kesim olumlu karşılıyor fakat eski zihniyet dar görüşlü, mahalle baskısı da söz konusu. Dövmemden ötürü gelecek tepkilerden çekiniyorum ama iş aldığımız insanlar tepki gösterebiliyor.

6.Katılımcı: Dövme giderek yaygınlaştı daha fazla insanda dövme var. Bu yüzden daha fazla insan dövmeye alıştı. Ama halen dövmesi olmayanlar tepki gösterebiliyor. Bunun dışında iş konusunda da sıkıntı oluyor.

7.Katılımcı: Özellikle iş konusunda tepki aldım ve alıyorum. Sanayi bölgelerinde teknikerlik, mühendislik gibi meslekleri öğrenmek vs. gittiğim özellikle Ostim, İvedik gibi yerlerde dövmelemlerim hoş karşılanmadı.

8.Katılımcı: Eskiden problem olmuyordu ama son beş yıldır göze batar oldu. Sosyal hayatta olumlu karşılanıyor fakat iş konusunda dediğim gibi son beş yıldır özellikle özel sektörde sıkıntı oluyor. Ülkenin ileri gitmesi lazımken geri gidiyor.

9.Katılımcı: Lise bitti. Üniversite ve iş hayatına bakıyorum. Dövme yaptırmaya arkadaşlarımla birlikte gittim. Herhangi bir tepki almadım. Bakanlar oluyor ama umurumda değil. Benim yaşamım sonuçta.

10.Katılımcı: Olumsuz tepkiler geliyor. Genelde gelen tepkiler dövme yaptırdığım için değil de yaptırdığım dövme modelinden ötürü oluyor. Neden o dövme yaptırdın daha anlamlı bir dövme yaptırsaydın, senin için anlamı olan bir dövme modeli yaptırsaydın gibi baskılarla karşılaşıyorum. Yaptırdığım dövmenin yaşamımla ilgili bir manası yok ama dövme yaptırmak istedim aklımda bir model yoktu o an aklıma o geldi onu yaptırdım.

11.Katılımcı: İş yerinde dövmemi saklamak zorunda kalacağım tepkiler alıyorum. Karşıt görüşlü insanlar tarafından manevi baskılar yapılıyor.

12.Katılımcı: Tepkiler çok önemli değil sonuçta benim yaşamım, onların değil.

13.Katılımcı: Olumlu tepkiler aldım. Şimdiye kadar olumsuz bir tepkiye rastlamadım. Olumsuz bir tepkiyle de karşılaşsam çok umursamam sanırım.

14.Katılımcı: İranlıyım. Bizim ülkede yaptırırken sıkıntı olmuyor ama polis tarafından yakalanınca falaka cezası var. Yani yaptırabiliyoruz bir şekilde ama sonra yakalanmamak lazım. Dövme, İran'da hem kanunen hem de dinen yasaklanmış bir uygulama ve hem fiili hem de manevi sorunlarla karşılaşabiliyorsunuz ama Türkiye bu

konuda çok rahat. Olumsuz bir tepkiyle karşılaşmadım. En fazla değişik bakışlarla karşılaşabiliyorsunuz. O da ülkeme nazaran bir tepki sayılamaz bile.

15.Katılımcı: Ailem ve çevremde olumlu tepkiler alıyorum. Gerisi çok önemli değil zaten. Kültüre göre değişiyor açıkçası. Yaşadığınız mekandaki insanların kendilerini geliştirmiş olmaları ile alakalı biraz da. Bu sadece dövme için değil bütün yenilikler için geçerli maalesef.

16.Katılımcı: Babam, neden gereksiz acılar yaşıyorsun, diye kızdı. Güzel olduğunu düşünenler de oldu.

17.Katılımcı: Dövmem görünür bir bölgede değil. Bu nedenle herhangi bir tepki gelmesi imkansız. Ama görünür bir bölgede de olsa çok umursamazdım çünkü yaptırdığım dövme hayatımın için oldukça anlamlı bir dövme olacak. Bu yüzden gelecek tepkiler ne kadar büyük de olsa dövmemin anlamı yanında yine de küçük kalacaktır.

18.Katılımcı: Abdest ile ilgili tepkiler alıyorum. Onun dışında bazen olumsuz bakışlar alıyorum onlar da bakmakla sınırlı kalıyorlar. Ben de bu tarz bakışları zaten çok umursamıyorum.

6) Başka bir dövme daha yaptırmayı düşünüyor musunuz? Kesinlikle yaptırmayacağınız bir dövme modeli var mı?

1.Katılımcı: Düşünüyorum. Gene Latince ve benim için anlamı olan felsefi bir yazı düşünüyorum. Böyle bir yazı bulamazsam eğer yine bölümümle ilgili bir portre olabilir örneğin Zeus. Herkeste olabilecek bir dövmeyi yaptırmam. Kendi dövmemi başkasında görmek istemem.

2.Katılımcı: Sağ kolumun dövmesinin tamamlanması için en az iki dövme daha yaptırmam lazım. Sağ kolumdaki dövmeler birleştikten sonra başka bir dövme daha düşünebilirim. Siyasi, dini dövmeler yaptırmam.

3.Katılımcı: Aklımda yaptırmak istediğim bir dövme daha var. Kendim yapamayacağım, sırt bölgesine yaptırmayı düşündüğüm bir dövme var. Popüler bir dövme asla yaptırmam artı ikincisi eşimin, sevgilimin ismini asla ve asla vücudumda düşünmüyorum. Çünkü onlar değişebilir ama o dövme kalmak zorunda. Yine dinle ilgili bir şeyi vücudumda taşımak istemem.

4.Katılımcı: Düşünüyorum. Ölene kadar da yaptırırım öyle söyleyeyim. Çünkü dövmenin bağımlılık olduğunu düşünüyorum. Kesinlikle yaptırmayacağım dövmeler insan dövmeleridir. İnsan silüeti taşımayı sevmiyorum. İnsan silüeti taşımak bana ruhani olarak garip bir şey yaşıyor üzerimde başka bir insanı taşıyormuşum hissiyatı veriyor ve hoşuma gitmiyor.

5.Katılımcı: Düşünüyorum. Feminin ve popüler şeyleri dövme olarak yaptırmam.

6.Katılımcı: Evet düşünüyorum. Kesinlikle yaptırmayacağım bir dövme var diyemem alkol oranıyla doğru orantılı olarak değişir.

7.Katılımcı: Evet düşünüyorum. Ama dövmeye karar veremedim henüz. Only God Can Judge Me dövmesi yaptırmam örneğin. Çok klişe bir dövme. Bunun gibi herkeste olan popüler dövmeleri yaptırmam. Dövmelerin bir anlamı, anısı olmalı ve herkeste de aynı anı olamayacağına göre aynı dövme de olmamalı.

8.Katılımcı: Düşünüyorum ama şu an aklımda bir dövme modeli yok. Bulduğumda hemen yaptıracağım.

9.Katılımcı: Düşünmüyorum hatta var olan dövmemi de sildirmeyi düşünüyorum. Düşündüğü işte dövmeler hoş görülüyormuş. Bu nedenle dövmemi sildirmem gerekiyor.

10.Katılımcı: Düşünüyorum. Aklımda bir model vardı fakat çok pahalı dövmeciler tarafından 600 – 700 lira civarında fiyat söylendi o yüzden vazgeçtim çünkü o kadar

param yok. Ama başka bir dövme modeli için dövmeciler tarafından daha düşük fiyat söylendi. O model de hoşuma gidiyor o yüzden bu dövme yaptırmayı düşünüyorum.

11.Katılımcı: Düşünmüyorum. Yaptırdığım dövme kimliğimi ve düşüncelerimi belli ettiği için iş yerinde sıkıntılar yaşıyorum ve bu nedenle dövmemi gizleme gereği duyuyorum.

12.Katılımcı: Düşünüyorum. Yaşadığım bir olaydan ötürü elimde bir yara izi var ama kapatma dövmesi yaptırmayacağım. Oluşan yaraya sebep olan aletin dövme simgesini yaranın üzerine yapacağım ki olayı hep hatırlayacağım.

13.Katılımcı: Şimdilik düşünmüyorum ama zaman ne gösterir bilemiyorum.

14.Katılımcı: Düşünüyorum. Beğendiğim dövme olursa ya da güzel bir an yaşarsam, bunlarla ilgili dövme veya dövmeler yaptırırım.

15.Katılımcı: Düşünüyorum ama şimdilik aklımda yeni bir dövme için model yok.

16.Katılımcı: Düşünüyorum. Beğendikten sonra yaptırmayacağım dövme yok.

17.Katılımcı: Düşündüm, yaptıracığım dövmem de hazır. Bir arkadaşımınla yaptıracaktık o karar veremeyince ertelendi ama benim yaptıracığım dövmem hazır, bedenimde yaptıracığım bölgeyi bile belirledim.

7) Dövme yaptırmaya fikri aklınıza nereden geldi?

1.Katılımcı: Akrabalarımın biri yaptırmıştı. Onda görünce yaptırmayı düşündüm.

2.Katılımcı: Birisinden ya da bir yerden görmeden önce düşünüyordum bayağı uzun zamandır hem de.

3.Katılımcı: Çok yabancı olduğu bir şey değildi. Gördüğüm, bildiğim bir şeydi. Birinde görüp özenmiş değilim ama bildiğim bir şeydi. Şartlarım elverişli hale geldikten sonra da ilk dövmemi yaptırdım. Yoksa birine özenerek ya da birinde gördüğüm için yaptırdığım bir şey değildi. Yani yaşamın içerisinde var olduğunu biliyordum.

- 4.Katılımcı: Ailemden gördüm. İlk olarak abim yaptırmıştı. Abimde gördüm özendim. Büyüyünce bende yaptıracağım dedim. Büyüdüm ve yaptırdım.
- 5.Katılımcı: Sanatla uğraştığım için tshirtleri, odamı vs kendim tasarlıyorum. Kimliğimi de bu şekilde ifade etmeye karar verdim.
- 6.Katılımcı: Ailemde ilk dövme yi teyzem yaptırmıştı. Ondan görüp ailemle inatlaşıp yaptırdım.
- 7.Katılımcı: Çocukken tatile gittiğimizde dövmeli insanları görürdüm. Ayrıca çocukken sakızdan çıkan dövmeler vardı belki onların da etkisi olmuştur.
- 8.Katılımcı: Bir anda esti. Birinden ya da bir yerden görmedim.
- 9.Katılımcı: Arkadaşlarla konuşuyorduk. Onlarla birlikte gittik zaten dövme yaptırmaya da.
- 10.Katılımcı: Televizyondan, internetten, başkalarından görüyordum. Hoşuma gitti.
- 11.Katılımcı: Eş dost, akraba, arkadaşlar, televizyon, internet, dövmecilerin yaptırdığım dövme modeli için yaptığı özel kampanyalardan bu modeli görmüştüm. Akrabalar da aynı dövme yi yaptırmıştı. Bu dövme modeli benim de kimliğimi, siyasi görüşümü ifade ediyordu. Yaptırmam gerektiğini hissettim, güç verecekti çünkü ve bu dövme yi yaptırdım.
- 12.Katılımcı: Çevremde neredeyse herkeste en az bir dövme var. Onlardan gördüm. Bunun dışında şu an dövme görmemek imkansız. Filmler, sosyal medya, sanatçılar her yerde dövme var ve illa ki gözünüze çarpıyor. Buralardan da dövme hoşuma gitti kendime uygun bir model bulunca da yaptırdım. Benimle ilgili, beni yansıtan dövmeler oldukça yaptıracağım.
- 13.Katılımcı: Babamla birlikte yaptırdık. İlk babam yaptırdı sonra da ben yaptırdım.

14.Katılımcı: Dövmecilikle uğraşıyorum zaten. Bu işin içindeyim. Arkadaşlarım dövmeci, arkadaşlarımın çoğu dövmeli, yani dövmenin içinde yaşıyorum zaten. Sevdiğim bir model bulunca da yaptırdım. Model buldukça da yaptırıyorum.

15.Katılımcı: Tatile gelen insanlarda, üniversitedeki arkadaşlarımda, internette, sosyal medyada her yerde görüyordum, dövme hoşuma gitti ve ben de yaptırdım.

16.Katılımcı: Televizyonlarda, dışarıda insanlarda görüyorduk. Sakızdan çıkan dövmeler vardı aslında. Çocukluğumuzda sakızdan çıkan dövmelerle tanışmıştık. Dövmeye ilgin bu sakızdan çıkan dövmelerden başlamış olabilir.

17.Katılımcı: Başkalarından, internette gördüm. Bunun dışında dövme salonları da arttı. Her yerde olmasa da belli mekanlarda bir sürü dövme dükkanı var. O dükkanları görüyordum. Bunu dışında televizyon ve sosyal medyada çokça reklam gördüm. Bazı sosyal medya organlarında canlı yayınlar oluyor. Onlara denk geldim. Bunların hepsi etkili oldu.

18.Katılımcı: Hayvansever insanların bedenlerinde dövmeleri görünce benim de kedim var ben de yaptırayım dedim. Ama dövmemin diğer hayvanseverlerin dövmelerinden de farklı olmasını istedim. Dindar bir insanım. Buradan yola çıkıp din ve hayvan sevgimi birleştiren dövme modelleri seçtim. Sadece hayvan sevgimi ifade eden ya da benim için anlam ifade eden Latince bir cümleden oluşan dövmelerim de var.

8) Sizce günümüzde insanlar dövmeye nasıl bakıyorlar?

1.Katılımcı: Eskiden tabuydu. 80'li ve 90'lı yıllarda dövme çok hoş karşılanmıyordu. Bence bu görüş şimdilerde kırıldı. Artık eskisi gibi tabu değil. Kültür değişimiyle eskiden kadınlarda daha çoktu şimdi erkekler de yaptırıyor.

2.Katılımcı: Olumlu bakmıyorlar. Görünce bayağı garipsiyorlar.

3.Katılımcı: Yanlış bilgilerden ötürü halen yanlış gözle bakıyorlar. Olumsuz bakış açısı halen devam ediyor.

4.Katılımcı: Günümüz Türkiyesinde bizim yaşımızda olanlar -yirmi üç, yirmi dört, yirmi beş, bu aralıkta- doğal karşılayabilir ama yaşça büyük olan kesim kötü bakıyor çünkü Müslüman bir ülkedeyiz ve daha dövmenin tam olarak ne olduğunu bilmedikleri için, tenimiz abdest geçirmez vs. gibi tepkilerde bulunuyorlar. O da onların bileceği iş, günahı varsa da günahı da bana sonuçta.

5.Katılımcı: Yetiştirilme tarzı ve bölgeye göre değişir. Ama Türkiye geneline bakarsan dövmeye çok iyi bakılmıyor.

6.Katılımcı: Toplumun yaşadığı yere, kültürüne göre değişiyor. Örneğin Sincan'da dövmeye çok olumsuz bakıyorlar.

7.Katılımcı: At gözlüğüyle bakıyorlar.

8.Katılımcı: Dövmeyi özellikle kadınlarda seksi buluyorlar. Ben de öyle buluyorum. Genel anlamda ise beğenenler olduğu gibi beğenmeyenler de var. Bir de nötr olanlar var. Onlar ilgilenmiyorlar.

9.Katılımcı: İnsanlar eşit orantılı gibi geliyor. Olumlu bakan da var olumsuz bakan da. Ama genelde iş yerleri özellikle devlet işlerinde olumsuz bakılıyor.

10.Katılımcı: Nasıl baktıkları konusunda hiçbir fikrim yok.

11.Katılımcı: Dövmeye olumlu bakanlar da var olumsuz bakanlar da var ama kimlik dövmelerine genelde iyi bakılmıyor.

12.Katılımcı: Dövme sevenler olumlu bakıyor dövme sevmeyenler olumsuz bakıyorlar. Zaman ilerledikçe de olumlu bakanların sayısı artıyor. Herhangi bir engelleme gelmezse veya bir sürpriz olmazsa olumlu bakanların gün geçtikçe artacağını düşünüyorum.

13.Katılımcı: İnsanların dövmeye nasıl baktıkları hakkında hiçbir fikrim yok. Sadece kendi dövmemle ilgilendim. Nasıl bakıyorlar ya da ne diyorlar hiç böyle düşünmedim, bu tarz bir konuşmaya da rastlamadım.

14.Katılımcı: Olumlu veya olumsuz bir tepki gelmedi. Zaten arkadaşlarımdan çoğunun dövmesi var. Dövme benim ve çevrem için marjinal bir uygulama olmadığı için olumlu veya olumsuz tepkiler oluşmuyor.

15.Katılımcı: Olumlu tepkiler alıyorum. Dövmelerim hakkında hep güzel yorumlar geliyor.

16.Katılımcı: Toplumun bir kısmı henüz hazır değil. Dini sebeplerden ötürü iyi bakmıyorlar.

17. Katılımcı: Eski dönemlere göre daha olumlu bakılıyor ama daha çok yol kat edilmeli.

18.Katılımcı: Dindar birisiyim. Dindar insanların olduğu ortamlarda bulunuyorum. Hiçbir sıkıntı yaşamadım. Bence bizim ülkemiz diğer dindar ülkelere göre daha olumlu bakıyor.

9) Dövmenizden pişman olursanız sildirir veya kapatma dövme yaptırır mısınız?

1.Katılımcı: Hiç düşünmedim ama yıllar sonra anlamı daha da güzel olabilir. Pişman olacağımı düşünmüyorum. Yaptırdığım dövmenin taşıdığı anlam yaşlandıkça daha da anlamlanacaktır diye düşünüyorum.

2.Katılımcı: Yok çünkü dövme yaptırılmadan önce çok fazla düşündüm. Düşündüm konulardan biri de buydu. Pişman olur muyum? Yaşlanınca güzel durur mu? En çok düşündüğüm bu iki soruydu. Yaptırdığım Maori desenini seçişimin bir nedeni de yaşlandığımda kötü durmayacağını düşünmem olmuştu.

3.Katılımcı: Kesinlikle hayır. Sonuçta benim hatıralarımla ilgili ya da sevdiğim şeylerle ilgili yaptırdığım şeylerden pişmanlık duyacağımı düşünmüyorum. Pişmanlık diyebileceğim tek şey belki de yarım kalan ve halen tamamlayamadığım dövmem.

4.Katılımcı: Yaptırdığım dövmelerden pişmanlık duymadım. Anısı, hatırası var. En yakın arkadaşımın kolumuza aynı dövmeyi yaptırdık mesela. Başka arkadaşlarımla da anılarımla ilgili dövmelerim var. Dövmelerimden ötürü pişman olacağımı düşünmüyorum.

5.Katılımcı: Pişman olduğum dövmem yok. İleride de bedenimde sırtacak, yaptırmıyordum diyeceğim dövmeler olmayacağı için pişman olacağımı düşünmüyorum.

6.Katılımcı: Pişman olduğum bir dövmem yok. İleride de pişman olacağımı düşünmüyorum.

7.Katılımcı: İki tane pişman olduğum dövmem var. Biri anlamsız olduğu için diğeri de eski sevgilimin adı olduğu için bunlardan pişmanım. Ama yine de sildirme ya da kapatma düşünmüyorum. Diğer bütün dövmelerimin bir anlamı var ve bunlardan pişman olacağımı düşünmüyorum.

8.Katılımcı: Pişman olduğum bir dövmem var. Dövmemi yapan arkadaşım da ben de sarhoştuk. Dövmeye şunu da ekleyelim bunu da ekleyelim derken saçma bir şey oldu. O yüzden dövmeyi yaptırırken ve yaparken sarhoş olmamak gerekli.

9.Katılımcı: Pişmanım. Sildirmek istiyorum.

10.Katılımcı: Pişman da olmam sildirmem de.

11.Katılımcı: Pişmanım. En kısa zamanda sildirmek istiyorum.

12.Katılımcı: Pişman değilim. Olmayacağım da. Sildirmek diye bir şey olmaz.

13.Katılımcı: Pişman değilim. Ailemle ilgili bir dövme o yüzden sildirme gibi bir düşüncem de olamaz.

14.Katılımcı: Dövmelerimden asla pişman olmadım. Olmayacağım da. Sildirme gibi bir olasılık olamaz.

15.Katılımcı: Pişman olmadım. Sildirmem.

16.Katılımcı: Pişman olacağımı düşünmüyorum. Pişman olsam bile dövmelerime dokunmam.

17.Katılımcı: Pişman olacağımı düşünmüyorum. Yaptırdığım dövme de sildirmeyi asla düşünmüyorum. Zaten sildirmeyi düşünseniz bile sildirmek için çok uğraşmanız gerekiyor.

18.Katılımcı: Pişman olmam o yüzden de sildirmem.

10) Dövmenizin iş hayatınızda sorun oluşturacağını düşündünüz mü?

1.Katılımcı: Dövmemi yaptırdığımda askere gitmemiştim. Askerde dövme sorun olur mu diye düşünmedim. Sonuçta daha kötü şekilde gidenler var. Ama devlet kurumunda işe girerken sıkıntı olabileceğini düşündüm ve o yüzden dövmemi görünmeyen bir bölge olan omzuma yaptırdım.

2.Katılımcı: Devlet kurumlarını düşündüm açıkçası sıkıntı yaşar mıyım diye. İş icabı devlet kurumlarında çok bulunuyorum. Ama uzun kollu gömlek giyerek herhangi bir sıkıntı ihtimalini engelliyorum.

3.Katılımcı: Hiç düşünmedim. Zaten memur olmayı da hiç düşünmedim. Ama aklımda sadece bir soru var o da öldüğümde beni yıkayan imamın ne düşüneceği.

4.Katılımcı: Hiçbir zaman devlette çalışırım diye düşünmedim. Ailemle de öyle bir gelecek planlamadık. Ama yine de dövmelerimi çoğunlukla görülmeyecek şekilde yaptırdım. Boyun üstü ve bacak altı hiç yaptırmadım. Ama bunu da devlette çalışırsam

- problem olur mu diye düşünerek böyle yapmadım. Devlet işi yapacağımı sanmıyorum. Serbest meslek olur büyük ihtimal yapacağım iş.
- 5.Katılımcı: Düşünmedim. Açıkçası umurumda da değil.
- 6.Katılımcı: Hiç düşünmedim. Umursamıyorum da.
- 7.Katılımcı: Devlet memuru olmayı hiç düşünmedim. Pişmanlığım yok. Askerliği hiç dert etmedim.
- 8.Katılımcı: Hiç düşünmedim. Askere başvurduğumda doktor “Dövmelerinin altında faça var mı?” diye sordu. “Yok” dedim. Bir şeyler yazdılar ama ne yazdılar biliyorum.
- 9.Katılımcı: Hiç düşünmemiştim. Bilmiyordum da. Herkes yaptırıyor sorun olmaz diye düşünmüştüm. Ama sorun oluyormuş. Bu yüzden pişmanım.
- 10.Katılımcı: Düşünmedim. Babam Avrupa’da şu an. Ben de oraya gideceğim. Orada sorun olmuyormuş genelde. Orada serbest meslek yapacağım için sorun olmaz.
- 11.Katılımcı: Sorun olacağını düşünmemiştim. Aslında işten ötürü değil de insanlardan ötürü sorun yaşıyorum.
- 12.Katılımcı: Sorun olabilecek bir işte çalışmam. Dövmelerim benim için çok önemli. Ama sorun olabilecek işler de var. O işlerde çalışmayı düşünseydim eğer, dövmemi işe girdikten sonra yaptırırdım.
- 13.Katılımcı: Hiç düşünmedim. Dövme yaptırmayı çok istedim. İş veya başka bir yerde sorun yaşar mıyım diye hiç düşünmedim.
- 14.Katılımcı: Ülkemde zaten yasaktı. Burada da dövmecilikle uğraşıyorum. Yapacağım işler belliydi. Dövmelerimin sorun yaratacağı işleri zaten aklımdan bile geçirmedim.
- 15.Katılımcı: Devlet kurumunda çalışmayı düşünmüyorum. Dövmelerimin sorun yaratacağı, işime engel olacağı meslekler yapmayı düşünmedim.

16.Katılımcı: Askerliği bedelli yaptım bedelli olmasaydı da sorun olmazdı. Şu anda da memurum. Yani devlet işi açısından da bir sıkıntı yok.

17.Katılımcı: Sorun olmayacağını biliyordum. Düşündüğüm iş için sorun teşkil edip etmediğini araştırmıştım.

18.Katılımcı: Hiç düşünmemiştim. Zaten özel bir yerde çalışıyordum sonra da şimdiki işime girdim. Tanıdığım insanların olduğu bir iş yeri olduğundan sorun yaşamadım. Başka bir yer olsa sorun olur muydu ama bilmiyorum.

11) Modern dövmelelerin geleneksel dövmelelerle ilişkili olduğunu düşünüyor musunuz?

1.Katılımcı: Hiç alakası yok. Şu anda yapılan dövmelelerin geçmişte yapılan dövmelelerle yapılışı açısından bir ilgisi yok. Kabile dövmeleleri gibi geçmişe ait dövmeleler yapılıyor bazen ama geçmişteki amaçla aynı amaca hizmet etmiyor.

2.Katılımcı: Tarzlar değişti, sulu boya vb. değişik dövmeleler yapılıyor artık. İnanca göre dövme yaptıranlarınki belki geleneksel dövmeyle ilgili olabilir. Şu an dövme yaptıranlar mahalle baskısı diyeceğimiz insanlar ne düşünür şeklinde düşünüyorlar.

3.Katılımcı: Geçmişten gelen bir şey sonuçta ama günümüzdeki dövmelelerle geleneksel dövmeleler arasında çok büyük bir ilişki olduğunu düşünmüyorum.

4.Katılımcı: Sırtımda Kızılderililerden esinlenip yaptırdığım rüya kapanı var. Gelenek olarak yükseldikçe yeni dövmeleler yaptırıyorlardı. Ben de Kızılderililerden esinlendim bu anlamda. Yani yapılan dövme ve amaç ile alakalı bağlantılı olabilir.

5.Katılımcı: Eski – yeni arasında bağ var. Kulüplerde ve aşiretlerde de bu bağ devam ediyor. Anlam açısından ve bağ kurma açısından geleneksel dövmelelerle modern dövmeleler arasında bağ olduğunu düşünüyorum.

6.Katılımcı: Geleneksel dövme kabilelerde kaldı. Kendini o şekilde dışarıya karşı kapatıyorlardı. Günümüzle ilgisi kalmadı bence.

7.Katılımcı: Olabilir anlamsal açıdan. Mesela bizde bazı dövmelemlerin hepsi aynı bir aileyiz çünkü biz.

8.Katılımcı: Dövmelü költürü geleneksel açıdan çıkıyor ama ilgili olduğunu düşünmüyorum. Geleneksellikten çıkıp sanata döndü. Günümüzde geleneksel dövmelemleri, Maori dövmesi vb. , görsel olarak güzel durduğu için yaptırdıklarını düşünüyorum.

9.Katılımcı: Düşünmüyorum. İlgisi bile olduğunu düşünmüyorum. Kabileler geleneksel dövme yapıyorlardı. Farklı amaçları vardı.

10.Katılımcı: Geleneksel dövmenin ne olduğunu bilmiyorum. Hiçbir fikrim yok.

11.Katılımcı: İlgisi olduğunu düşünmüyorum. Eski dövmelemler ile şimdiki dövmelemler çok farklı.

12.Katılımcı: Birbirinden oldukça farklılar.

13.Katılımcı: Fikrim yok

14.Katılımcı: Yapılış ve kullanılan malzemeler yönünden oldukça farklılar. Ama yaptıran kişinin yüklediği manaya göre benzerlikler de taşıyabilirler. Yaptırdığı dövmeyle kendinde güç buluyorsa geleneksel dövme ile bağlantısı olabilir.

15.Katılımcı: Günümüzdeki dövme ile geleneksel dövme arasında yaptıranlar açısından bir fark olduğunu düşünmüyorum.

16.Katılımcı: Bence yok. Çoğunluk görsellik ile ilgili yapıyor. Böyle olduğunu düşünüyorum. Bir güç göstereceksem de gidip Maori dövmesi yaptırmam. Yine bana özel, kişisel bir dövme yaptıırım.

17.Katılımcı: Geleneksel dövme ile modern dövme arasında belli yönlerden ilişkiler olsa da modern dövmelerin geleneksel dövmelerden farklı olduğunu düşünüyorum. Bazı dövmeler yapılış amacı yönünden geleneksel ve modern dövmede aynı olsa da bazı modern dövmelerin de amaç bakımından uzaktan yakından gelenekse dövmelerle ilgileri yok. Örneğin yaptırdığım dünya dövmesi benim için bir güç sembolü anlamı taşırken geleneksel bir maori dövmesi de yaptıran kişiler için bir güç manası taşımaktaydı. Ama diğer yandan günümüzde modern bir Maori dövmesi yaptıran biri ile geleneksel Maori dövmesi yaptıran birisi arasında da dağlar kadar fark vardır.

18.Katılımcı: Modern dövmelerin geleneksel dövmelerle ilişkili olduğunu düşünmüyorum. Yani eskiden aşiretini, medeni durumunu vs. belirtmek amacıyla yapılan dövme ile günümüzde benim yaptırdığım kedi dövmesi veya felsefi sözler arasında bir bağlantı kuramıyorum.

12) Dövmesi olan insanların iletişim konusunda daha farklı veya birbirleri ile ilişkilerinde daha yakın oldukları hakkında ne düşünüyor musunuz?

1.Katılımcı: Daha iyi anlaştıklarını düşünüyorum. Aynı şeyleri düşünüyorsun. Aynı simgeleştirme, aynı anlamlandırma ve aynı dövme yaptırma sürecini geçirdiğimi düşünüyorum. Bu da yakınlık oluşturuyor. Dövmeler farklı olsa bile dövme yaptırırken geçirdiğin işlemler aynı. Bunun yanında benim dövmem bu anlamda acaba karşıdaki dövmeyi neden yaptırdı diye düşünüyorsun. Karşıdaki insanın dövmesinden onun hakkında bir karakter analizi yapabiliyorsun. Örneğin hayvan patisi veya portresi varsa hayvansever olduğunu anlayabiliyoruz.

2.Katılımcı: Dövmeli dövmesiz diye ayırmıyorum ama tabi ki dövmesi olan birisi geldiğinde yaptırdığı dövme kendisini yansıtıyor insanların. Hikayesini, amacını düşünüyorsun. Dövme yaptırma işlemi düşünüyorsun. Ne kadar güzel bir fikir ya da

herkeste olan bir dövme yaptırması zevki yok gibi düşünceler doluyor insanın zihninde.

3.Katılımcı: İnsanlarla iyi anlaşmada dövmenin bir etkisi olduğunu düşünmüyorum. Bir ortamda da dövmesi olanlara çok belirgin değilse dikkat bile etmem.

4.Katılımcı: Dövmesi olan bir insan gördüğümde kendimi ona bir tık daha yakın hissediyorum. O da özgür ruhlu, o da topluma karşı kural tanımıyordur bir yerde. O da bizim gibi serbest düşünceli bir insan diye daha yakın hissedebilirim. Bunun yanında bire birde iyi anlaşacağımın garantisi yok ama böyle bir inanç doğuyor insanın içinde o da bizden biri hissiyatı yaşıyorum.

5.Katılımcı: Dövmesi olanlar birbirlerini incelerler. Bir bağ kurma çabası var bence.

6.Katılımcı: Dövme insanlarla iletişimi kolaylaştırabiliyor zaten dövme garip bakan insanlarla hiç iletişimde bulunmam.

7.Katılımcı: Bu tarz hiç bakmadım ama anlaşılabilir çünkü kafa yapıları birbirine daha yakındır sonuçta. Yapılan dövme ilginç bulup sorabilirler. Ama senin dövmen var benim de var tanışalım hadi gibi bir şey olacağını sanmıyorum.

8.Katılımcı: Tanışmak için daha kolay iletişime girilebilir. İyi bir taktik olarak kullanılabilir.

9.Katılımcı: Dövmeli arkadaşlarım da var. Hatta dövme yaptırmaya birkaç kişi birlikte gittik.

10.Katılımcı: Dövmesi olan insanlar dikkatimi çeker. Hemen konuşmaya çalışırım. Dövmesi ile ilgili sorular sorarım. Sonuçta dövmeli insanlar belirli bir düşüncede aynı olmalılar o yüzden iyi anlaşabilirler bence.

11.Katılımcı: Bilmiyorum hiç denemedim ama keşke olsa tanışmak istediğim kişilerle tanışmak için bahane olurdu.

12.Katılımcı: Dövmeden kaynaklanan bir ortam varsa olabilir ama hiç tanışmadığın, ortak bir paylaşımın olmayan biriyle bir iletişim olmaz diye düşünüyorum.

13.Katılımcı: Bilmiyorum benim dövmem dışarıdan belli olabilecek bir bölgede değil ben de dövmesi olan birini gördüğümde onun da dövmesi varmış diye tanışmaya çalışmadım. Ama hoş bir dövmesi varsa dikkatimi de çekiyor, bakıyorum.

14.Katılımcı: Dövmecilik işiyle uğraşanlarla veya dövme ile ilgilenenlerle tanışılabilir. Sonuçta iyi dostluklar, ilişkiler kurmak ortak duygular, paylaşımlarla ilgilidir. Dövme de insanlar arasında ortak payda oluşturabilir çünkü senin yaşam tarzına ait ipuçları vermektedir.

15.Katılımcı: Böyle bir şey olduğunu zannetmem yani en azından ben böyle bir şey yapmam. Dövmeli diye iyi anlaşacağımızın bir garantisi yok. Kültürle alakalı bir şey bu durum. Kültürün uyuşuyorsa tabi dövme de tanışmak için vesile oluşturabilir.

16.Katılımcı: Olabilir. Dövmesi olan birini görünce dikkatimi çeker. O da kendini kısıtlamamış diye düşünürüm. Ama yanına gidip de ne güzel dövmen var diye de tanışmaya çalışmam.

17.Katılımcı: Dövmesi var mı yok mu diye dikkat bile etmem.

18.Katılımcı: Dövmeli insanlar dikkatimi çeker ama onlarla iletişim kurmam. Sadece dövme sevdiğimden ötürü dövmelerine bakarım. İyi anlamak için de dövmeden çok fazlası gerekli.

13) Eşiniz, sevgiliniz veya çocuklarınızın dövme yaptırması ister misiniz?

1.Katılımcı: İlerde çocuklarım olduğunda hayır demem. Yaptırmak isterse yaptırabilir. Dövmesi olan bir kadın sevgilim ya da eşim olabilir sonuçta onun tercihi ben rahatsız olmam. Ama çocuklarıma sadece dövmelerini görünür yere yaptırmayın diye tavsiyede bulunurum sonuçta ileride ne olacağı belli olmaz. Onun dışında dövme yaptıracaksa iyi

düşünmesini tavsiye ederim. İleride pişman olup dövme sildirme işlemi yapmasını istemem.

2.Katılımcı: Bence bir sıkıntı yok. Sonuçta ben yaptırdım onlarda da olabilir. Çok erken yaşta ve düşünmeden olmadığı sürece çocuklarımda da olmasının bir mahsuru yok bence.

3.Katılımcı: Yaptırabilirler hiçbir sakıncası yok. Sadece çocuklarıma tavsiyelerde bulunurum. Yaptıracakları dövmeden pişman olmasınlar. İyice düşünüp taşınınsınlar. Acele karar verip sonradan pişman olacakları ya da sildirmeye çalışacakları dövmele yaptırmasınlar.

4.Katılımcı: Çocuğum olursa ilerde emin olun dövmesi olsun isterim. Bunu ömrün boyunca taşıyacaksın diye de anlatırım. Yaptırabilirler benim için sorun olacak bir durum değil. Çünkü ben yaptırdığımda aile engel olmadı, o da benim gözümde aynı hakka sahip. Kendi bedeni kendi kararı.

5.Katılımcı: Kısıtlamam yaptırabilirler. Çocuğum bilinçli olduğunda istediği dövmele yaptırabilir yaşının da bir önemi yok.

6.Katılımcı: İsterim. Hatta çocuğuma bana niye haber vermedin derim. Bensiz yaptırmasın. Benimle aynı dövmele yaptırmasını isterim.

7.Katılımcı: İsterim. İsteddiği zaman yaptırabilirler. Hatta beraber yaptırırım.

8.Katılımcı: İsterim. İsteddiği yaşta da yaptırabilir. Tek istediğim sağlıklı düşünerek yaptırın benim gibi aceleye getirip yaptırmasın.

9.Katılımcı: İstemem. Çok fazla sorun çıkıyor özellikle iş yaşamında. Tabi gelecekte Türkiye’de dövme nasıl bir konumda olacak. Dövmeye bakış değişirse yaptırabilir niye yaptırmasın.

10.Katılımcı: Olsun isterim. Dövme yaptırmayı seviyorum. Onlar da sevsin isterim.

11.Katılımcı: Yaptırabilirler ama özellikle çocuğum olursa yaşamını düzene koyduktan sonra yaptırmasını isterim. Bunun dışında kimlik ve din ile ilgili bir dövme yaptırıp ilere sorun yaşamasını istemem. Toplum tarafından baskı görsünler istemem.

12.Katılımcı: Bilinçli bir şekilde olduğu takdirde tabi ki yaptırabilirler.

13.Katılımcı: Canları nasıl isterse. İstiyorlarsa yaptırınsınlar. Bende varken onlara yaptırma demem saçma olur zaten.

14.Katılımcı: Tabi ki yaptırabilirler.

15.Katılımcı: Dövme yaptırabilirler hatta yaptırınsınlar isterim.

16.Katılımcı: İsterim. Kısıtlamam. Bende dövme varken onları kısıtlamam haksızlık olur çünkü. Kişinin kendisini ilgilendiren bir karar.

17.Katılımcı: Eşimin dövmeli olmasının hiçbir sakıncası yok. İleride çocuğum da olursa tavsiye veririm. Dinlemezse de kendi bilir.

18.Katılımcı: Fark etmez. Kendi tercihleri yaptırabilirler de yaptırmayabilirler de. Benim için önemli değil. Dövme yaptırın da demem yaptırmayın da.

FOTOĞRAFLAR

Portre fotoğraf 1

Portre fotoğraf 2

Kimlik fotoğraf 3

Kimlik fotoğraf 4

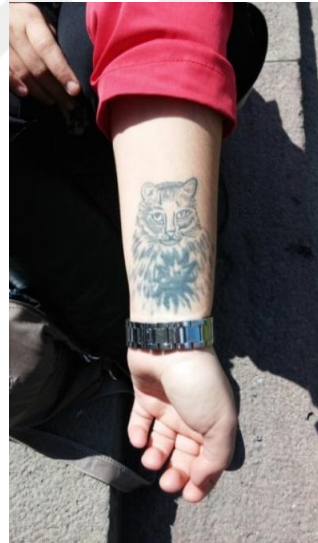
Korku fotoğraf 5

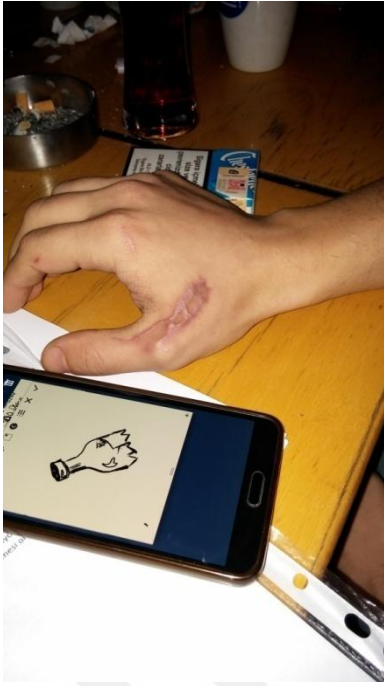
Kimlik fotoğraf 6

Aile fotoğraf 7

Portre fotoğraf 8

Anı – Hatıra fotoğraf 9

Anı – Hatıra fotoğraf 10

Anı – Hatıra fotoğraf 11

Aile fotoğraf 12

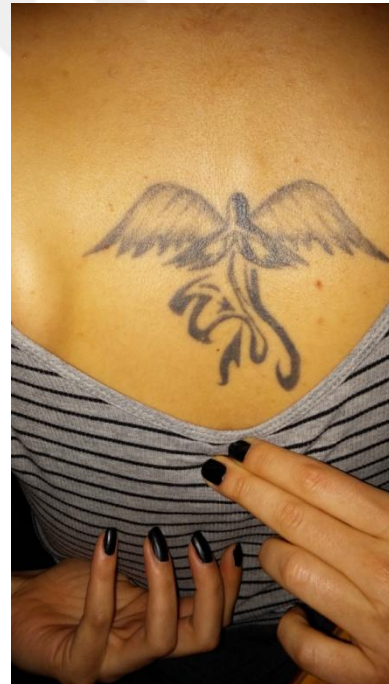
Maori fotoğraf 13

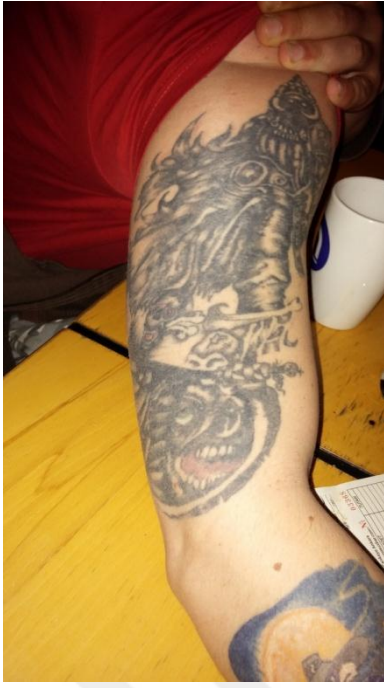
Dövme sevmek, heves fotoğraf 14

Hobi fotoğraf 15

Melek fotoğraf 16

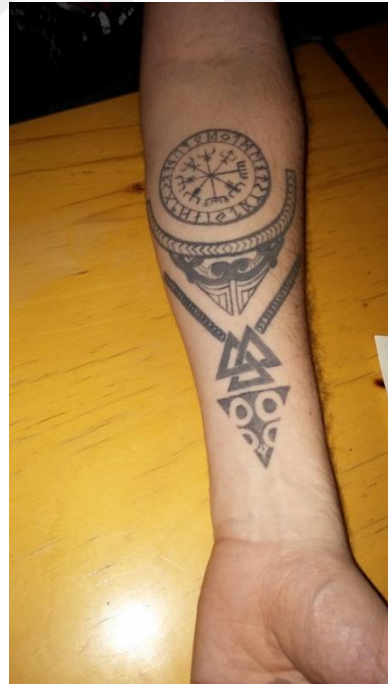
Dövme sevmek, hobi fotoğraf 17

Dövme sevmek, hobi fotoğraf 18

Dövme sevmek, hobi fotoğraf 19

Güç, dövme sevmek fotoğraf 20

Güç, dövme sevmek fotoğraf 21

Dövme sevmek fotoğraf 22

Hobi fotoğraf 23

Kedi ve dövme sevmek fotoğraf 24

Kedi ve dövme sevmek fotoğraf 25

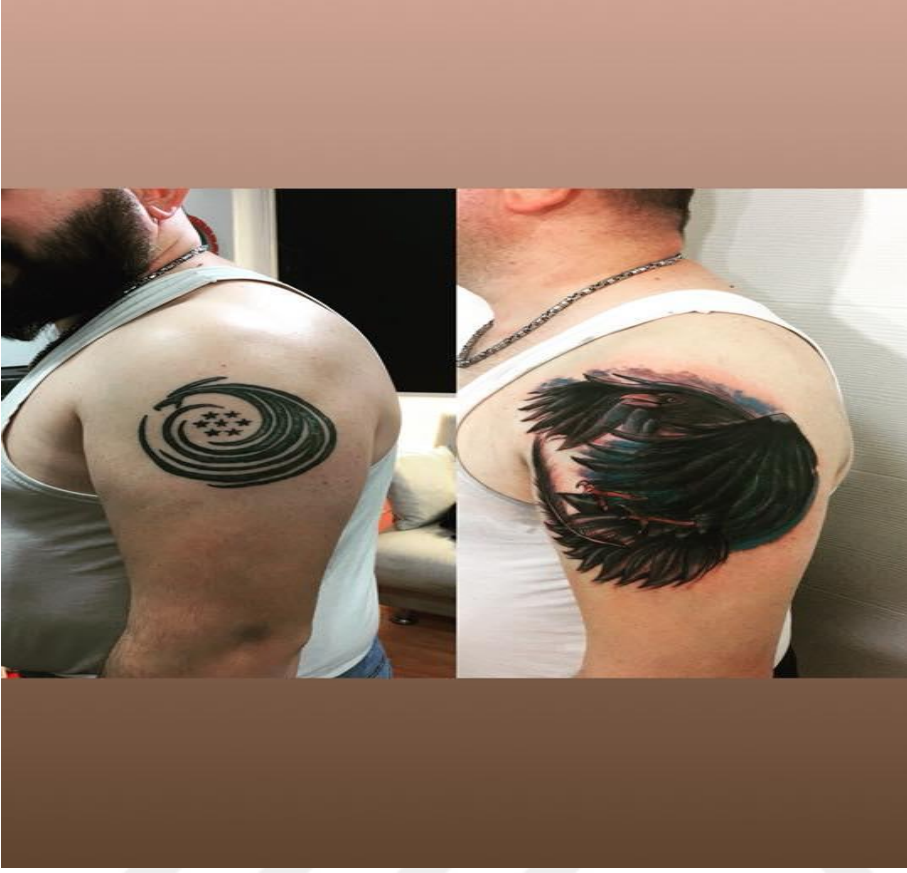
Dövme sevmek fotoğraf 26

Amor vincit omnia: Aşk her şeyi yener. Anı, dövme sevmek fotoğraf 27

Aile fotoğraf 28

Kapatma dövmesi fotoğraf 29

Dövmenin yapılma aşamalarını gösteren fotoğraflar;

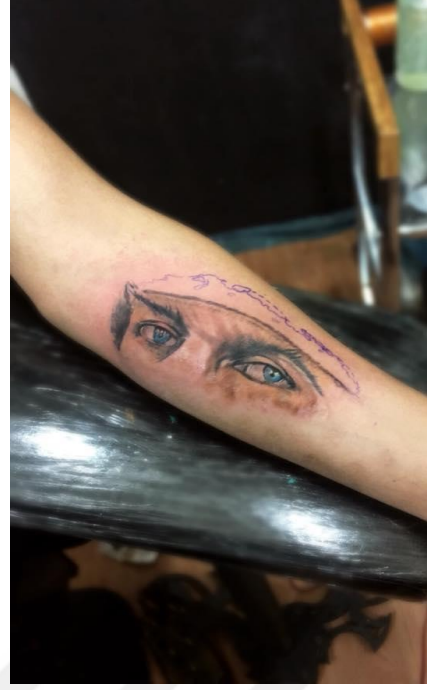

Fotoğraf 30

Kimlik fotoğraf 31

Fotoğraf 32

Fotoğraf 33

Dövme sevmek, güç fotoğraf 34

Fotoğraf 35

Fotoğraf 36

Fotoğraf 37

Fotoğraf 38

Kedi- dövme sevgisi fotoğraf 39

Fotoğraf 40

Anı, hatıra fotoğraf 41

Dövme sevmek, hobi fotoğraf 42

Dövme sevmek, hobi fotoğraf 43

Aile, güç fotoğraf 44

Dövme sevmek, birlik, güç fotoğraf 45

Dövme sevmek, birlik, güç fotoğraf 46

Dövme salonu giriş, bekleme odası fotoğraf 47

Dövme salonu dövme sembolünün hazırlandığı oda fotoğraf 48

Dövme konusunda sanatsal çalışmalar fotoğraf 49

Dövmenin yapıldığı stüdyo fotoğraf 50

24	Bugüne kadar hiç kanama geçirdiniz mi?		
25	Şeker hastalığınız ya da yaygın romatizmal bir hastalığınız var mı?		
26	Kanamalı bir hastalık veya kan hastalığınız var mı?		
27	Sıtma (malarya), verem (tüberküloz), Malta humması (peynir hastalığı, brucella), kemik iltihabı (osteomyelit) veya kara humma (kala-azar) geçirdiniz mi?		
28	Hepatit (sarılık) geçirdiniz mi, taşıyıcısı mısınız?		
29	Hepatit (sarılık) olan biriyle aynı evde yaşıyor musunuz veya cinsel ilişkiniz oldu mu?		
30	Toksoplazma geçirdiniz mi?		
31	Kamerun, Orta Afrika, Çad, Kongo, Ekvateryal Gine, Gabon, Nijer ya da Nijerya'da hiç bulundunuz mu?		
32	1980-1996 arasında İngiltere, Kuzey İrlanda, Galler ya da İskoçya'da bulundunuz mu?		
33	Son 3 yıl içinde yukarıdaki ülkeler dışında başka ülkelerde bulundunuz mu?		
34	Ailenizde deli dana hastalığı (Creutzfeldt – Jacob Hastalığı) olan birisi oldu mu?		
35	Size dura mater (beyin zarı) veya kornea nakli yapıldı mı?		
36	Son 12 ay içinde size kan, doku veya organ nakli yapıldı mı?		
37	Son 12 ay içinde bir başkasının kanı ile temasınız oldu mu?		
38	Son 12 ay içinde akupunktur, botoks, dövme, hacamat, tiki için cilt deldirme, saç ekimi veya estetik müdahaleler yaptırınız mı?		
39	Son 12 ay içinde hayvan ısırığı nedeni ile kuduz aşısı oldunuz mu?		
40	Son 12 ay içinde üç günden fazla tutuklu kaldınız mı veya üç günden fazla tutuklu kalan birisiyle cinsel ilişkiniz oldu mu?		
41	Erkekler için; son 3 ay içinde kan bağıışı yaptınız mı? Kadınlar için; son 4 ay içinde kan bağıışı yaptınız mı?		
42	Erkekler için; bugüne dek hiç erkek erkeğe cinsel ilişkide bulundunuz mu? Kadınlar için; son 12 ayda hamilelik geçirdiniz mi veya düşük yaptınız mı? Şu an hamile mısınız?		

Kan Bağıışısı Sorgulama Formu'ndaki soruları dikkatlice okudum ve doğru olarak yanıtladım. Bağıışıcı bilgilendirilmiş onam formunda verilen bilgiler doğrultusunda kanımı gönüllü ve karşılıksız olarak bağıışlamayı ve tarama testleri yapıldıktan sonra gereksinimi olan herhangi bir hasta için ve/veya diğer tıbbi amaçlarla kullanılmasını, tarama testlerinin herhangi birinin pozitif çıkması halinde tarafıma bildirilmesini kabul ediyorum.

Adı Soyadı: _____ Tarih: _____
İmza: _____

Kan bağıışı yapılmadan önce doldurulan form fotoğraf 51

ÖZET

KAYA, Yaşam

Dövme Pratikleri Üzerine Bir Araştırma: Ankara Kent Örneği

Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020.

Kültürel anlamda devamlılığını geçmişten günümüze sürdüren dövmenin Ankara ilinde son yıllarda popüler kültürden büyük ölçüde etkilenecek kişiler arasında yaygınlaşması dikkat çekicidir.

Dövme neden yaptırılır? Günümüzde sanki herkesin bir dövmesi varmış gibi geliyor ve yaptırdıkları sadece bir sembol değil artık insanlar bilinçli bir şekilde kendileri için özel simgeler yaptırmayı tercih ediyorlar. Peki pahalı, kalıcı ve bir ölçüde acı veren bu dövmelemlerin yaptırılma amacı ne olabilir? Dövme, kimilerince çirkin ve iğrenç olarak görülürken kimilerince de etkileyici ve anlamlı bulunmaktadır. Bir dövme yaptırdığınızda dini açıdan olumsuz eleştirilere de maruz kalabileceğiniz gibi bir mahkum, çete üyesi, olgunlaşmamış bir cahil veya psikolojik sorunlarını bastırmaya çalışan birisi olarak etiketlenebilirsiniz. Dövmenin daima kültürel öğelere göre değişiklik gösteren olumlu ve olumsuz etkileri olmaktadır.

Araştırmada tüm bu etkileri de göz önünde bulundurarak modern dövme pratikleri hakkında bilgi sahibi olabilmek için “dövme nedir, ne zaman, nereye, neden, nerede ve nasıl yapılır” sorularının yanıtları aranmıştır. Bu sorular ve yanıtları dışında

katılımcılarla yapılan derinlemesine görüşme ve katılarak gözlemler sonucu elde edilen bazı bilgiler de çözümlenmeye çalışılmıştır.

Yapılan araştırmada modern dövmenin Ankara ilinde kişiler arasında yaygınlaştığı açık bir şekilde görülmüştür.

Ankara ili örneğinde giderek özellikle gençler arasında yaygınlaşan dövme pratiklerinin anlaşılmasına çalışıldığı bu etnografik temelli araştırma, konuya ilişkin literatüre bir katkı olduğu kadar sonuçları itibariyle disiplinler arası kültürel çalışmalara da bir katkı sunması amacıyla...

Anahtar Sözcükler: Dövme, dövme yaptıranların hikayeleri, dövme sildirme, etnodövmenografi, dövme hikayeleri, dövme ve sanat, dövme ve zanaat, dövme ve cinsiyet

ABSTRACT

KAYA, Yaşam

A Research on Tattoo Practices: Ankara City Example

Master Thesis, Ankara, 2020.

It is noteworthy that the tattoo, which has continued its cultural continuity from past to the present, has been affected by popular culture in Ankara in recent years and has become widespread among people.

Why is a tattoo done? Nowadays, it feels like everyone has a tattoo, and it's not just a symbol they make, people now consciously prefer to have special icons for themselves. But what could be the purpose of getting these expensive, permanent and somewhat painful tattoos? While the tattoo is seen as ugly and disgusting by some, it is impressive and meaningful by others. You can be labeled as a prisoner, gang member, an immature ignorant or someone trying to suppress psychological problems when you get a tattoo. Tattooing always has positive and negative effects, which vary according to cultural elements.

Considering all these effects, the answers of the questions of “what is tattoo, when, where, why, where and how to do” were sought in order to have information about modern tattoo practices.

Apart from these questions and their answers, some information obtained as a result of in-depth interviews with the participants and observations were tried to be analyzed.

In the research, it was clearly seen that the modern tattoo has become widespread among the people in Ankara.

This ethnographic-based research, in which the tattoo practice, which is becoming more and more common among young people, is tried to be understood in the example of Ankara, in order to contribute to the interdisciplinary cultural studies as well as a contribution to the literature on the subject...

Key Words: Tattoo, tattooee stories, tattoo removal, tattooonography, tattoo stories, tattoo and art, tattoo and craft, tattoo and gender